



ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

ΥΠΕΡΑΚΤΙΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

του

ΤΣΑΛΙΚΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Επιβλέπων Καθηγητής: Ταχυνάκης Παναγιώτης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στην
Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2018

*Αφιερώνεται στην
οικογένεια μου*

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέπων καθηγητή μου κ. Ταχυνάκη Παναγιώτη για την ουσιαστική καθοδήγηση και την άριστη συνεργασία τόσο κατά την εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας, όσο και κατά την διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος. Επιπλέον ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει σε όλους τους διδάσκοντες του μεταπτυχιακού που ευχαριστώ τον καθένα ξεχωριστά για την συμβολή τους σε αυτό το ταξίδι στη γνώση.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου και τον αδερφό μου για την αμέριστη υποστήριξη, συμπαράσταση αλλά και για την δυνατότητα να εφαρμόσω τις θεωρητικές γνώσεις μου στην πράξη.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ (ABSTRACT)

Οι υπεράκτιες εταιρίες διαδραματίζουν ένα πολύ σημαντικό ρόλο στις μέρες μας, ουσιαστικά αποτελούν εργαλείο για τις πολυεθνικές εταιρίες ώστε να εφαρμόσουν μια στρατηγική φορολόγηση με σκοπό να μειώσουν όσο το δυνατόν περισσότερο την φορολογία τους. Βέβαια, για να μπορούν οι υπεράκτιες εταιρίες να λειτουργήσουν, θα πρέπει να υπάρχουν και οι ανάλογες χώρες που θα τους παρέχουν ένα ιδανικό φορολογικό και νομοθετικό καθεστώς. Αυτές οι χώρες ονομάζονται φορολογικοί παράδεισοι και συνήθως παρέχουν διευκολύνσεις σε πολυεθνικές εταιρίες με σκοπό να προσελκύσουν ξένα κεφάλαια που σε άλλες περιπτώσεις δεν θα μπορούσαν. Για να μπορέσουν οι εταιρίες όμως να επιτύχουν το σκοπό τους θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν και την ενδοομιλική τιμολόγηση ώστε να μεταφέρουν τα κέρδη τους σε αυτές τις χώρες και να αποφύγουν υψηλούς φορολογικούς συντελεστές που εφαρμόζουν συνήθως οι πιο πλούσιες χώρες. Βέβαια, από τη διαδικασία της μεταφοράς των κεφαλαίων προκύπτουν και ευκαιρίες για νομιμοποίηση εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες, που σκοπό έχει να νομιμοποίηση χρήματα που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες μέσα από μια διαδικασία τριών σταδίων από την οποία χάνεται η πραγματική πηγή των χρημάτων.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία αναλύεται διεξοδικά ο κόσμος των υπεράκτιων εταιριών, δηλαδή γίνεται μια εμπεριστατωμένη ανάλυση στα φαινόμενα των υπεράκτιων εταιριών, των φορολογικών παραδείσων, στις ενδοομιλικές συναλλαγές και τη νομιμοποίηση εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες. Τέλος, παρουσιάζεται η εμπειρική ανάλυση, στην οποία πραγματοποιείται μια έρευνα η οποία βασίζεται στο μοντέλο του Hines (2005) για το κατά πόσο η απόφαση μιας χώρας να γίνει φορολογικός παράδεισος σχετίζεται με την οικονομική της ανάπτυξη και το μέγεθος του κρατικού της τομέα, και εφόσον υπάρχει σχέση αν αυτή είναι θετική ή αρνητική.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΦΙΕΡΩΣΕΙΣ	ii
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	iii
ΠΕΡΙΛΗΨΗ (ABSTRACT)	iv
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	1
1.2 Σκοπός Εργασίας.....	2
1.3 Ερευνητικό Ερώτημα.....	2
1.4 Δομή.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	5
2.1 Εισαγωγή.....	5
2.2 Έρευνες Σχετικά Με Τις Υπεράκτιες Εταιρίες.....	5
2.3 Έρευνες Σχετικά Με Τους Φορολογικούς Παραδείσους.....	8
2.4 Έρευνες Σχετικά Με Τις Ενδοομιλικές Συναλλαγές Και Την Χειραγώγηση Κερδών.....	15
2.5 Έρευνες Σχετικά Με Τη Νομιμοποίηση Εσόδων Από Μη-Νόμιμες Δραστηριότητες	18
2.6 Συμπεράσματα.....	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: ΥΠΕΡΑΚΤΙΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ	21
3.1 Εισαγωγή.....	21
3.2 Εννοιολογική Προσέγγιση.....	21
3.3 Κριτήρια Για Να Θεωρηθεί Μια Εταιρία Ως Υπεράκτια.....	23
3.4 Ιστορική Αναδρομή.....	24
3.5 Βασικά Κίνητρα Ίδρυσης Και Διατήρησης.....	25
3.6 Είδη Υπεράκτιων Εταιριών.....	29
3.7 Πλεονεκτήματα Υπεράκτιων Εταιριών.....	38
3.8 Μειονεκτήματα Υπεράκτιων Εταιριών.....	39
3.9 Σύσταση Υπεράκτιας Εταιρίας.....	40
3.10 Η Νομολογία Του Αρείου Πάγου.....	41
3.11 Οι Offshore Εταιρίες Στην Ελληνική Πραγματικότητα Και Στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	42
3.12 Συμπεράσματα Κεφαλαίου.....	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4º: ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΙ.....	44
4.1 Εισαγωγή.....	44
4.2 Εννοιολογικός Προσδιορισμός.....	45
4.3 Δημιουργία Του Φαινομένου.....	47
4.4 Χαρακτηριστικά.....	49
4.5 Σημαντικότερα Πλεονεκτήματα Διεθνών Υπεράκτιων Κέντρων.....	50
4.6 Κριτήρια Για Την Επιλογή Μιας Υπεράκτιας Δικαιοδοσίας.....	51
4.7 Αντιμετώπιση Από Τον ΟΟΣΑ.....	56
4.8 Αντιμετώπιση Από ΕΕ.....	58
4.9 Αντιμετώπιση Από Ελληνικό Φορολογικό Δίκαιο.....	60
4.10 Συμπεράσματα Κεφαλαίου.....	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5º: ΕΝΔΟΟΜΙΛΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ.....	65
5.1 Εισαγωγή.....	65
5.2 Εννοιολογικός Προσδιορισμός.....	65
5.3 Arm’s Length Principle.....	68
5.4 Comparable Uncontrolled Price Method.....	69
5.5 Resale Price Method.....	69
5.6 Cost Plus Method.....	70
5.7 Εναλλακτικές Μέθοδοι.....	70
5.8 Profit Split Method.....	71
5.9 Transactional Net Margin Method.....	71
5.10 Προβλήματα Από Τη Χρήση Του Transfer Pricing.....	72
5.11 Υπερτιμολόγηση Μέσω Offshore Εταιριών Και Εταιριών Αντιπροσώπευσης-Προμήθειας (Nominee).....	72
5.12 Συμπεράσματα Κεφαλαίου.....	75
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6º: ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΜΗ-NΟΜΙΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	76
6.1 Εισαγωγή.....	76
6.2 Εννοιολογική Προσέγγιση.....	76
6.3 Οι Υπεράκτιες Εταιρίες Και Το Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος.....	77
6.4 Η Αντιμετώπιση Από Χώρες Διεθνώς.....	79
6.5 Ο Δείκτης BASEL AML.....	81
6.6 Κριτήρια Χαρακτηρισμού Συναλλαγών Ως Υπόπτων.....	83

6.7 Περίπτωση Νομιμοποίησης Εσόδων Από Μη-Νόμιμες Δραστηριότητες	84
6.8 Η Περίπτωση Της SALINAS-CITIBANK	85
6.9 Συμπεράσματα	86
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	87
7.1 Εισαγωγή	87
7.2 Οικονομική Ανάπτυξη Των Φορολογικών Παραδείσων	89
Μεθοδολογία Και Παλινδρόμηση	91
7.3 Κρατικός Τομέας Των Φορολογικών Παραδείσων	93
Μεθοδολογία Και Παλινδρομήσεις	96
7.4 Συμπεράσματα	100
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	102
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ	106

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Οι συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολόγησης που βρίσκονται σε ισχύ.....	53
Πίνακας 2: Λίστα Φορολογικών Παραδείσων της ΕΕ.....	59
Πίνακας 3: Μη συνεργάσιμα κράτη για το 2016.....	61
Πίνακας 4 :Κράτη με προνομιακό φορολογικό καθεστώς για το 2016.....	63
Πίνακας 5: Παράδειγμα Ενδοομιλικής Τιμολόγησης.....	67
Πίνακας 6: AML Index 2017 Scores.....	82
Πίνακας 7: Μέση ετήσια αύξηση του κατά κεφαλήν GDP και GNP σε % (2000-2017).....	89
Πίνακας 8: Περιγραφικά στατιστικά δείγματος (1).....	92
Πίνακας 9: Παλινδρόμηση για την εξίσωση (1).....	92
Πίνακας 10: Μέσος όρος Δημόσιων δαπανών και φορολογικών εσόδων ως ποσοστό του ΑΕγχΠ σε % (2000-2017).....	94
Πίνακας 11: Περιγραφικά στατιστικά δείγματος (2).....	96
Πίνακας 12: Παλινδρόμηση για την εξίσωση (2).....	97
Πίνακας 13: Περιγραφικά στατιστικά δείγματος (3).....	98
Πίνακας 14: Παλινδρόμηση για την εξίσωση (3).....	99

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Πως κατανέμεται ο πλούτος των χωρών στους φορολογικούς παραδείσους.....	49
Διάγραμμα 2: Παράδειγμα διάρθρωσης NOMINEE εταιρίας.....	73
Διάγραμμα 3: Τυπική μορφή νομιμοποίησης εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες.....	78
Διάγραμμα 4: Μέγεθος Παραοικονομίας σε 31 Ευρωπαϊκές χώρες το 2011 (ως ποσοστό % του ΑΕΠ).....	80
Διάγραμμα 5: Ξένες άμεσες επενδύσεις(1970-2017), καθαρές ροές ως ποσοστό του ΑΕΠ.....	87

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Εδώ και αρκετές δεκαετίες οι μικρές αλλά και μεγάλες επιχειρήσεις προσπαθούν να αυξήσουν την κερδοφορία τους, αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την ανάπτυξη των υπεράκτιων εταιριών διότι η φορολογία επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την κερδοφορία μιας επιχείρησης, συνεπώς οι υπεράκτιες εταιρίες έδωσαν την δυνατότητα στις επιχειρήσεις να αποφύγουν τους μεγάλους συντελεστές των χωρών που δραστηριοποιούνταν. Φυσικά, για να μπορέσουν να αναπτυχθούν οι υπεράκτιες εταιρίες θα έπρεπε να υπάρχουν χώρες που προσέφεραν το κατάλληλο περιβάλλον. Συνεπώς διάφορες χώρες επωφελήθηκαν από τους μεγάλους φορολογικούς συντελεστές μεγαλύτερων χωρών και άρχισαν να παρέχουν φορολογικές και όχι μόνο διευκολύνσεις ώστε να προσελκύσουν ξένο κεφάλαιο και να αντισταθμίσουν την έλλειψη φυσικών πόρων, οι χώρες αυτές ονομάζονται φορολογικοί παράδεισοι. Η παγκοσμιοποίηση και η τεχνολογική ανάπτυξη έχουν συμβάλει στην ολοένα και αυξανόμενη κινητικότητα του κεφαλαίου σε παγκόσμιο επίπεδο, αυτό είχε σαν αποτέλεσμα όλο και περισσότεροι επιχειρηματίες να ιδρύουν εταιρίες σε φορολογικούς παραδείσους. Για να μπορέσουν οι επιχειρήσεις να μειώσουν την φορολογική τους επιβάρυνση πρέπει να χειραγωγήσουν τα κέρδη τους, δηλαδή να μετατοπίσουν τα κέρδη τους από τις χώρες με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές στις χώρες με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές, αυτό επιτυγχάνεται μέσω της πρακτικής του transfer pricing. Βέβαια, γίνεται εύκολα κατανοητό πως όλο αυτό το σύστημα μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για παράνομες δραστηριότητες όπως τη νομιμοποίηση εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες η οποία γίνεται μέσα από μια διαδικασία τριών σταδίων και με τη συμβολή των υπεράκτιων εταιριών.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, πολλές χώρες παρέχουν διευκολύνσεις σε φυσικά και νομικά πρόσωπα με σκοπό να προσελκύσουν ξένα κεφάλαια. Πολλοί είναι αυτοί που αντιτίθενται σε αυτή τη λογική καθώς θεωρούν ότι διαβρώνει την φορολογική βάση άλλων χωρών αλλά και γιατί μέσω της μετατόπισης των κεφαλαίων δεν επωφελείται τελικά ο φορολογικός παράδεισος με αποτέλεσμα να έχει σημαντικά μικρότερο κρατικό τομέα λόγω των μικρών φορολογικών εσόδων που θεωρείται ότι λαμβάνει. Ο Hines (2005) έκανε την

πρώτη προσπάθεια να προσδιορίσει κατά πόσο οι φορολογικοί παράδεισοι τις δεκαετίες του 80' και 90' κατάφεραν να αναπτυχθούν οικονομικά και κατά πόσο επηρεάστηκε ο κρατικός τους τομέας από τις διευκολύνσεις που παρείχαν. Στην παρούσα διπλωματική θα παρουσιαστεί μια έρευνα με βάση το μοντέλο αυτό για το κατά πόσο ισχύουν τα ευρήματα της παραπάνω έρευνας από τις αρχές του 2000 μέχρι και σήμερα.

1.2 Σκοπός Εργασίας

Το φαινόμενο των υπεράκτιων εταιριών και των φορολογικών παραδείσων έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον τόσο των επιχειρηματιών όσο και των ακαδημαϊκών τις τελευταίες δεκαετίες. Καθώς οι μεν προσπαθούν να βρουν λύσεις ώστε να αυξήσουν την κερδοφορία τους, ενώ η ακαδημαϊκή κοινότητα να προσδιορίσει τις επιπτώσεις της λειτουργίας αυτών των εταιριών αλλά και της ύπαρξης φορολογικών παραδείσων. Ο σκοπός της εργασίας αυτής είναι να παρουσιάσει τις δραστηριότητες των υπεράκτιων εταιριών, τον λόγο που υπάρχουν οι φορολογικοί παράδεισοι μέσω των οποίων ενεργούν οι υπεράκτιες, ποιο είναι το εργαλείο μέσω του οποίου διενεργούνται οι συναλλαγές καθώς και μια παρενέργεια του φαινομένου αυτού, η οποία είναι η νομιμοποίηση εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες. Τέλος, μέσω του μοντέλου του Hines γίνεται η προσπάθεια να προσδιοριστεί αν οι χώρες που είναι φορολογικοί παράδεισοι εν τέλει ευημερούν μέσω της απόφασης τους να αποτελέσουν φορολογικοί παράδεισοι.

1.3 Ερευνητικά Ερωτήματα

Το πρώτο ερευνητικό ερώτημα που προσπαθεί να καλύψει η παρούσα διπλωματική εργασία είναι το τι θεωρείται υπεράκτια εταιρία και γιατί αποτελεί σημαντικό κομμάτι των πολυεθνικών εταιριών. Το δεύτερο είναι γιατί υπάρχουν φορολογικοί παράδεισοι και πως οι χώρες αυτές επωφελούνται παρά τις διευκολύνσεις που παρέχουν. Το τρίτο ερώτημα είναι πως συμβάλλει η ενδοομιλική τιμολόγηση στο φαινόμενο αυτό. Τέταρτον, ποιες οι «παρενέργειες» αυτού του φαινομένου. Τέλος, το πέμπτο και σημαντικότερο ερευνητικό ερώτημα της παρούσας εργασίας

είναι το κατά πόσο η απόφαση μιας χώρας να αποτελέσει φορολογικό παράδεισο επιδρά στην οικονομία της και αν οι διευκολύνσεις που παρέχει μια τέτοια χώρα σε επιχειρήσεις και ιδιώτες επηρεάζει τον κρατικό της τομέα, αυτό θα γίνει με τη βοήθεια του μοντέλου του Hines με μερικές τροποποιήσεις ώστε να μπορούμε να πάρουμε πιο ακριβή αποτελέσματα.

1.4 Δομή Εργασίας

Στο 2^ο κεφάλαιο παρουσιάζεται η επισκόπηση της αρθρογραφίας, όπου παρατίθενται συνοπτικά άρθρα και μελέτες ακαδημαϊκών σε σχέση με τις υπεράκτιες εταιρίες, τους φορολογικούς παραδείσους, τις ενδοομιλικές συναλλαγές και τη νομιμοποίηση εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες.

Στο 3^ο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση των υπεράκτιων εταιριών. Ειδικότερα, παρουσιάζεται η εννοιολογική προσέγγιση καθώς και τα κριτήρια για να θεωρηθεί μια εταιρία ως υπεράκτια, η ιστορική αναδρομή των εταιριών αυτών, όπως και τα κίνητρα δημιουργίας, τα είδη των υπεράκτιων εταιριών, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα που τις ακολουθούν, τον τρόπο σύστασης τους και τέλος το πως αντιμετωπίζονται οι εταιρίες αυτές από την Ελλάδα και την Ε.Ε. .

Στο 4^ο κεφάλαιο παρουσιάζεται το φαινόμενο των φορολογικών παραδείσων, με την εννοιολογική προσέγγιση, τα χαρακτηριστικά τους, τη δημιουργία του φαινομένου, τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα τους, καθώς και τα κριτήρια επιλογής ενός φορολογικού παραδείσου και τέλος την αντιμετώπιση τους από την Ελλάδα, την Ε.Ε. καθώς και τον ΟΟΣΑ.

Στο 5^ο κεφάλαιο αναλύονται οι ενδοομιλικές συναλλαγές, η αρχή των ίσων αποστάσεων που έχει ορίσει ο ΟΟΣΑ καθώς και οι μέθοδοι τεκμηρίωσης συναλλαγών. Τέλος, γίνεται μια καταγραφή των προβλημάτων που προκύπτουν από τη χρήση της ενδοομιλικής τιμολόγησης καθώς και παραδείγματα με σκοπό την ευκολότερη κατανόηση του φαινομένου από τον αναγνώστη.

Το 6^ο κεφάλαιο περιλαμβάνονται οι μη νόμιμες συναλλαγές στις οποίες χρησιμοποιούνται οι υπεράκτιες εταιρίες, όπως το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος, στο οποίο παρουσιάζεται ο τρόπος που οι υπεράκτιες εταιρίες συμβάλλουν στο ξέπλυμα, το πως αντιμετωπίζεται διεθνώς καθώς και ορισμένα παραδείγματα.

Το 7^ο κεφάλαιο περιλαμβάνει την εμπειρική έρευνα, στην οποία ακολουθείται το μοντέλο του Hines που στόχο έχει να προσδιορίσει το κατά πόσο η απόφαση μιας χώρας να γίνει φορολογικός παράδεισος επηρεάζει θετικά την οικονομική της ανάπτυξη και κατά πόσο οι διευκολύνσεις που παρέχουν οι χώρες αυτές σε φυσικά και νομικά πρόσωπα επηρεάζουν τον κρατικό τους τομέα.

Τέλος, στο 8^ο κεφάλαιο υπάρχουν τα συμπεράσματα τα οποία προκύπτουν από την διπλωματική εργασία, οι περιορισμοί που υπήρξαν κατά την συγγραφή της παρούσας διπλωματικής εργασίας, καθώς και προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Εισαγωγή

Τις τελευταίες δεκαετίες η διαρκής προσπάθεια των εταιριών να αυξήσουν την κερδοφορία τους έχει ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη των υπεράκτιων εταιριών παγκοσμίως, οι οποίες αποτελούν ένα μέσο για στρατηγική φορολόγηση, καθώς και των φορολογικών παραδείσων οι οποίοι παρέχουν ευνοϊκές φορολογικές και άλλες συνθήκες για όσους δραστηριοποιούνται εκεί. Πολλές είναι οι μελέτες οι οποίες ασχολούνται με τις υπεράκτιες εταιρίες και τις δραστηριότητες τους παγκοσμίως. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον εμφανίζουν οι μελέτες για τους φορολογικούς παραδείσους σε σχέση με την παγκόσμια οικονομία αλλά και με τις συνέπειες της απόφασης μιας χώρας να γίνει φορολογικός παράδεισος, όπως και στην παρούσα διπλωματική που αξιολογείται αν η απόφαση μιας χώρας να γίνει φορολογικός παράδεισος έχει ευνοϊκές ή όχι συνέπειες στην οικονομία της. Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται η αρθρογραφική επισκόπηση η οποία χωρίζεται σε τέσσερις κατηγορίες. Αρχικά παρατίθενται μελέτες σχετικά με τις υπεράκτιες εταιρίες οι οποίες αποτελούν σημαντικό κομμάτι των μεγάλων πολυεθνικών εταιριών. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται κομμάτια από τη διεθνή αρθρογραφία για το φαινόμενο των φορολογικών παραδείσων το οποίο έχει αυξηθεί τις τελευταίες δεκαετίες και εμφανίζεται σε μικρά νησιωτικά και όχι μόνο κράτη. Ακολούθως, αναφέρονται μελέτες που σχετίζονται με τους τρόπους με τους οποίους οι εταιρίες διεξάγουν ενδοομιλικές συναλλαγές με σκοπό την χειραγώγηση των κερδών τους μέσω του φαινομένου του transfer pricing. Τέλος, παρουσιάζονται έρευνες για τη νομιμοποίηση εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες

2.2 Έρευνες Σχετικά Με Τις Υπεράκτιες Εταιρίες

Οι Tang και Assche (2017), μελετούν канаδικές εταιρίες και βρίσκουν ότι όσες εξ' αυτών είναι πολυεθνικές είναι πιο πιθανό να έχουν υπεράκτιες εταιρίες στον όμιλο τους. Θεωρούν πως η

αιτία έγκειται στο γεγονός ότι είναι ευκολότερο να έχουν δραστηριότητα στο εξωτερικό δεδομένων των ήδη υπάρχοντων εγκαταστάσεων εκεί και των διαύλων επικοινωνίας που αυτές έχουν ήδη εγκατεστημένες. Παρότι βρίσκουν ότι οι πολυεθνικές εταιρίες είναι πιο πιθανό να χρησιμοποιούν υπεράκτιες εταιρίες, αυτό δεν συμβαίνει επειδή δεν είναι τόσο αφοσιωμένες στην τοπική οικονομία αλλά επειδή έχουν χαμηλότερα κόστη και μεγαλύτερη ευκολία στην πραγματοποίηση συναλλαγών στο εξωτερικό.

Παρά την πεποίθηση που επικρατεί ευρέως ότι οι υπεράκτιες εταιρίες χρησιμοποιούνται μόνο για φοροδιαφυγή σύμφωνα με τους Burns και McConvill (2011), οι ίδιοι αντιτίθενται στην άποψη αυτή και θεωρούν ότι οι συνηθέστεροι λόγοι για την ίδρυση μιας υπεράκτιας εταιρίας είναι η σύσταση κοινοπραξίας όταν τα μέλη της προέρχονται από διαφορετικές χώρες ώστε να αποφευχθεί η νομική πολυπλοκότητα καθώς και το πολύ μικρό κόστος σύστασης και διατήρησης μια εταιρίας σε υπεράκτια κέντρα.

Σύμφωνα με τον Mihi (2011) η χρησιμοποίηση των υπεράκτιων εταιριών σε φορολογικούς παραδείσους από πολυεθνικές εταιρίες εξαρτάται άμεσα από το επίπεδο φορολογικής επιβάρυνσης που θέλει να αποφύγει η πολυεθνική. Έτσι, η επιλογή ή όχι της επένδυσης σε μία χώρα με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές σχετίζεται με το ύψος των πραγματικών κερδών που προκύπτουν σαν αποτέλεσμα της επένδυσης αυτής. Ακόμη, οι Demirbag και Glaister (2010) ερευνούν ποια είναι τα σημαντικά κριτήρια για την επιλογή της τοποθεσίας ίδρυσης μιας υπεράκτιας εταιρίας χρησιμοποιώντας ένα μεγάλο δείγμα πολυεθνικών σε ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες οικονομίες. Βρίσκουν ότι ο μισθός, η τεχνογνωσία, το πολιτικό ρίσκο της εκάστοτε χώρας και η τεχνολογία αποτελούν τα σημαντικότερα κριτήρια.

Ο Morriss (2010) υποστηρίζει ότι έχει διαμορφωθεί μια εσφαλμένη άποψη αναφορικά με τα υπεράκτια οικονομικά κέντρα σχετικά με τη διευκόλυνση της φοροδιαφυγής, το ξέπλυμα μαύρου χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Θεωρεί πως τα υπεράκτια κέντρα διαδραματίζουν σπουδαίο ρόλο στην παγκόσμια οικονομία και θα πρέπει να συνεχιστεί και όχι να περιοριστεί η δραστηριότητα τους.

Σύμφωνα με τους Desai et al. (2006), οι μεγάλες πολυεθνικές εταιρίες, οι εταιρίες αυτές που δραστηριοποιούνται περισσότερο στο εξωτερικό καθώς και αυτές που ξοδεύουν περισσότερα χρήματα σε έρευνα και ανάπτυξη είναι πιο πιθανό να έχουν συναλλαγές με φορολογικούς παράδεισους, κάτι που δείχνει ότι ενδεχομένως να υπάρχουν οικονομίες κλίμακας αναφορικά με την χρησιμοποίηση υπεράκτιων εταιριών για μείωσή της συνολικής φορολόγησης ενός οργανισμού. Επίσης αναφέρουν ότι «αύξηση κατά 1% σε πωλήσεις και

επενδύσεις σε παρακείμενες χώρες με υψηλή φορολογία σχετίζεται με 1,5%-2% περισσότερη πιθανότητα ίδρυσης μιας υπεράκτιας εταιρίας σε ένα φορολογικό παράδεισο».

Από την άλλη, η χρήση υπεράκτιων εταιριών από πολυεθνικές μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες σε διάφορα επίπεδα. Σύμφωνα με τους Akamah et al. (2018) οι πολυεθνικές εταιρίες έχουν συχνά βρεθεί στο στόχαστρο πολιτών, πολιτικών και ρυθμιστικών αρχών για τη συνήθη πρακτική τους να μεταφέρουν κέρδη σε περιοχές με χαμηλή φορολογία. Βρίσκουν εμπειρικά στοιχεία ότι οι manager αυτών των εταιριών προσπαθούν να κρύψουν τις δραστηριότητες χειραγώγησης κερδών των εταιριών ούτως ώστε να αποφύγουν την κριτική που θα δεχθούν οι εταιρίες τους για ανήθικες πρακτικές. Οι μεγαλύτερες πολυεθνικές εταιρίες έχουν περισσότερα κίνητρα συγκριτικά με τις μικρότερες να κρύψουν τέτοιου είδους δραστηριότητες καθώς αυξημένη διαφάνεια μπορεί να προκαλέσει έντονες αντιδράσεις από τα ΜΜΕ και διάφορους πολιτικούς φορείς. Τέτοια αρνητική φήμη μπορεί να υπονομεύσει την κερδοφορία των μεγάλων πολυεθνικών εταιριών¹. Οι Ge et al. (2016) βρίσκουν ότι οι πολυεθνικές που διατηρούν θυγατρικές σε φορολογικούς παραδείσους απολαμβάνουν χειρότερους όρους στην δανειοδότηση τους από τις πολυεθνικές που δεν διατηρούν θυγατρικές σε φορολογικούς παραδείσους. Επομένως είναι εμφανές ότι πολλά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αντιμετωπίζουν τις υπεράκτιες εταιρίες των πολυεθνικών ως αυξητικό παράγοντα του πιστωτικού τους κινδύνου. Ακόμη βρίσκουν ότι αυτή η πρακτική ισχύει και για εταιρίες που έχουν την έδρα τους σε χώρες με αδιαφανές νομικό πλαίσιο.

Πολλοί αντιτίθενται στη χρήση υπεράκτιων εταιριών καθώς θεωρούν ότι συμβάλλει στη φοροδιαφυγή και το ξέπλυμα μαύρου χρήματος, όπως ο Christensen (2012) που θεωρεί ότι η μυστικότητα που περιβάλλει τις υπεράκτιες εταιρίες λειτουργεί υπέρ της νομιμοποίησης εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες και τη φοροδιαφυγή, ενώ και οι Barone και Masciandaro (2011), θεωρούν ότι με τη βοήθεια των υπεράκτιων εταιριών οι εγκληματικές οργανώσεις μπορούν να νομιμοποιήσουν έσοδα από μη-νόμιμες δραστηριότητες.

Επιπλέον, οι Kim et al. (2011) ερευνώντας ένα μεγάλο δείγμα αμερικάνικων εταιριών βρίσκουν στοιχεία ότι η φοροαποφυγή από επιχειρήσεις συσχετίζεται θετικά με τον κίνδυνο κατάρρευσης της τιμής της μετοχής της εταιρίας. Επομένως μπορεί να ειπωθεί ότι η προσπάθεια φοροαποφυγής συνδέεται με την αποφυγή αποκάλυψης αρνητικών νέων για μια επιχείρηση, κάτι το οποίο αυξάνει τον κίνδυνο μιας μετοχής. Από την άλλη όμως βρίσκουν ότι

¹ Η πρακτική αυτή φαίνεται να είναι πιο έντονη σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο λιανικό εμπόριο καθώς το πλήθος των πελατών είναι πολύ μεγαλύτερο.

η σχέση της φοροαποφυγής και του κινδύνου κατάρρευσής της μετοχής μειώνεται σε περίπτωση ύπαρξης ισχυρότερων ελεγκτικών μηχανισμών.

Τέλος οι Ginevičius και Tvaronavičiene (2004) μελετούν το πρόβλημα της φοροαποφυγής των υπεράκτιων εταιριών μέσω του transfer pricing και θεωρούν ότι στο μέλλον το πρόβλημα αυτό θα οξυνθεί καθώς η αύξηση της παραγωγής και η συγκέντρωση κεφαλαίου παγκοσμίως θα οδηγήσει στη δημιουργία περισσότερων υπεράκτιων εταιριών. Ακόμη θεωρούν πως με το υπάρχον νομικό σύστημα υπάρχουν πολύ νόμιμοι τρόποι για τις εταιρίες να φοροαποφύγουν.

2.3 Έρευνες Σχετικά Με Τους Φορολογικούς Παραδείσους

Οι Alstadsæter et al. (2018) υπολογίζουν το ποσοστό του πλούτου που τα νοικοκυριά κάθε χώρας έχουν σε φορολογικούς παραδείσους. Υπολογίζουν ότι περίπου το 10% του παγκοσμίου ΑΕΠ διακρατείται σε φορολογικούς παραδείσους παγκοσμίως, ωστόσο υπάρχει μεγάλη μεταβλητότητα αναφορικά με το πόσο πλούτος φεύγει από κάθε χώρα. Πιο συγκεκριμένα, το ποσοστό του ΑΕΠ κάθε χώρας που διακρατείται σε φορολογικούς παραδείσους μπορεί να είναι από μερικές μονάδες βάσης όπως στην περίπτωση των σκανδιναβικών κρατών μέχρι και 15% στην ηπειρωτική Ευρώπη, ακόμα και μέχρι 50% σε Ρωσία, χώρες του κόλπου και λατινική Αμερική.

Σύμφωνα με τους Bryan et al. (2017), υπολογίζεται ότι οι 10 μεγαλύτερες πολυεθνικές εταιρίες στον πλανήτη έχουν κρατημένα περίπου 600 δις δολάρια ως παρακρατηθέντα κέρδη σε υπεράκτιες εταιρίες που εδρεύουν σε φορολογικούς παραδείσους. Ο Botis (2014), πιστεύει ότι για να θεωρηθεί μια χώρα φορολογικός παράδεισος πρέπει να έχει ευνοϊκές φορολογικές συνθήκες και συντελεστές, προστασία των τραπεζικών πληροφοριών καθώς και απουσία συναλλαγματικών ελέγχων. Θετικά επιδρά και η παρουσία διεθνών τραπεζών μέσω θυγατρικών εταιριών τους ώστε να βοηθούν στις τραπεζικές διαδικασίες ανώνυμα και με αξιοπιστία.

Οι Johannesen και Zuckman (2014) αξιολογούν το κατά πόσο οι διμερείς συμβάσεις μεταξύ κρατών με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές και φορολογικών παραδείσων για ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των τραπεζών οι οποίες επιβλήθηκαν από τους G20 είναι αποτελεσματικές. Η πεποίθηση των αρχών ήταν ότι με την ανταλλαγή πληροφοριών θα

υπάρξει αύξηση της εισπραξιμότητας των φόρων και ότι δεν θα είναι εφικτή η απόκρυψη εισοδημάτων. Ωστόσο, βρίσκουν ότι οι διμερείς συμφωνίες δεν ήταν αποτελεσματικές καθώς ιδιώτες και οργανισμοί μετέφεραν τα περιουσιακά τους στοιχεία σε φορολογικούς παραδείσους οι οποίοι δεν συνεργάζονταν με την χώρα τους.

Οι Blanco και Rodgers (2012) μελετούν το κατά πόσο η γεωγραφική εγγύτητα στον κοντινότερο φορολογικό παράδεισο επηρεάζει τόσο τις χρηματοροές όσο και τον αριθμό των αμερικάνικων θυγατρικών σε ένα φορολογικό παράδεισο. Η μελέτη τους δείχνει ότι η απόσταση από τον κοντινότερο φορολογικό παράδεισο συσχετίζεται θετικά με τις χρηματοροές και την ίδρυση θυγατρικών εταιριών σε τέτοιες χώρες. Ακόμα δείχνουν ότι η πιθανότητα μια πολυεθνική να ιδρύσει μια θυγατρική σε μια χώρα φορολογικό παράδεισο αυξάνεται αν η ίδια η πολυεθνική έχει θυγατρική σε ένα κοντινό φορολογικό παράδεισο. Επομένως οι χώρες που αποτελούν φορολογικό παράδεισο δείχνουν να έχουν πλεονέκτημα με το να είναι η μια κοντά στην άλλη. Αυτό φαίνεται να είναι αντίθετο με την λογική του ανταγωνισμού που θα περίμενε κανείς μεταξύ των χωρών αυτών. Σύμφωνα με την Gravelle (2010) ο όρος φορολογικός παράδεισος αναφέρεται συνήθως σε μία χώρα, τις περισσότερες φορές μικρού μεγέθους, όπου μη μόνιμοι κάτοικοι μπορούν να απολαμβάνουν χαμηλότερους συντελεστές φορολόγησης διενεργώντας διάφορες επενδύσεις, συναλλαγές ή δραστηριότητες. Τα χαρακτηριστικά των φορολογικών παραδείσων είναι συνήθως χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές και υποχρεώσεις σε ξένους επενδυτές, καθώς και αυστηροί νόμοι σχετικά με το οικονομικό και τραπεζικό απόρρητο. Πολλοί φορολογικοί παράδεισοι είναι μικρά νησιωτικά κράτη όπως οι Βερμούδες οι Παρθένοι Νήσοι και τα νησιά Κέυμαν. Οι Ferreira και Madeira (2010) χωρίζουν την ιστορία των φορολογικών παραδείσων σε 2 διακριτές χρονικές περιόδους. Η πρώτη χρονολογείται στις αρχές του προηγούμενου αιώνα με την άνοδο του καπιταλισμού και η δεύτερη τη δεκαετία του 50' με την επένδυση δολαρίων εκτός της επικράτειας των ΗΠΑ. Ωστόσο τις τελευταίες τρεις δεκαετίες αυξήθηκε εκθετικά λόγω της διεθνοποίησης χωρίς φραγμούς των χρηματοοικονομικών συναλλαγών παγκοσμίως.

Οι Becker και Fuest (2012), αναφέρουν τους λόγους που πολλά κράτη πιθανώς να έχουν κίνητρο να επιτρέπουν ως ένα βαθμό στις πολυεθνικές εταιρίες να μεταφέρουν κέρδη σε χώρες με χαμηλότερο φορολογικό συντελεστή. Ο λόγος ενδεχομένως να είναι ότι πιο αυστηρές νομοθεσίες από χώρες με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές πιθανώς να οδηγήσει σε μεγαλύτερο ανταγωνισμό από χώρες με χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές.

Μόνο στις Παρθένους Νήσους αντιστοιχούν 33,89 εταιρίες ανά κάτοικο ενώ στα Νησιά Κέυμαν αντιστοιχούν 1,82 εταιρίες ανά κάτοικο (Sikka και Willmott 2010), ένα και μόνο κτίριο στις Νήσους Κέυμαν είναι η έδρα για 18.857 επιχειρήσεις, ορισμένες εξ αυτών είναι από

τις μεγαλύτερες παγκοσμίως (US Government Accountability Office, 2008), ενώ υπολογίζεται ότι περίπου 11,5 τρις δολάρια σε περιουσιακά στοιχεία είναι επενδυμένα σε υπεράκτιες εταιρίες (Sikka και Willmott, 2010).

Οι Dharmapala και Hines (2009) μελετούν τους προσδιοριστικούς παράγοντες που καθορίζουν την απόφαση μιας χώρας να γίνει φορολογικός παράδεισος. Περίπου το 15% των χωρών παγκοσμίως είναι φορολογικοί παράδεισοι και όπως έχει παρατηρηθεί στη διεθνή βιβλιογραφία, αυτές οι χώρες τείνουν να είναι μικρές σε μέγεθος και να ευημερούν. Οι ίδιοι συγγραφείς βρίσκουν ακόμα ότι οι χώρες αυτές έχουν ακόμα ένα κοινό χαρακτηριστικό το οποίο είναι ότι έχουν «διακυβέρνηση υψηλής ποιότητας (high quality governments)», όπως αυτή αξιολογείται από παράγοντες όπως πολιτική σταθερότητα, αποτελεσματικότητα της κυβέρνησης, κράτος δικαίου και διαφθορά. Ακόμα σημειώνουν ότι χώρες με χαμηλά ποσοστά ποιότητας διακυβέρνησης δεν επιχειρούν καν να γίνουν φορολογικοί παράδεισοι.

Σύμφωνα με τους Hong και Smart (2009), η διεθνοποίηση των εταιρικών επενδύσεων τις τελευταίες δεκαετίες άνοιξε τον δρόμο για διεθνή σχήματα αποφυγής φορολόγησης τα οποία ενδεχομένως να μειώνουν τα φορολογικά έσοδα σε αναπτυσσόμενες χώρες αλλά μπορεί και να μειώνουν τα βάρη της φορολόγησης και επομένως να βοηθούν τις επενδύσεις. Στην έρευνα τους βρίσκουν ότι οι πολίτες χωρών με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές ευνοούνται από αυτές τις πρακτικές φορολογικού σχεδιασμού από τις πολυεθνικές. Παραδόξως, αν οι φορολογικοί συντελεστές δεν είναι πάρα πολύ ψηλοί η αύξηση του φορολογικού σχεδιασμού από τις πολυεθνικές οδηγεί σε αύξηση του βέλτιστου συντελεστή φορολογίας εταιριών και επομένως φόβοι ότι ο φορολογικός ανταγωνισμός μεταξύ κρατών θα οδηγήσει τους φορολογικούς συντελεστές των εταιριών προς τα κάτω δεν ευσταθούν.

Ο Kudrle (2009) είναι ο πρώτος που μελετά κατά πόσο η είσοδος μιας χώρας στη μαύρη λίστα του ΟΟΣΑ ως φορολογικός παράδεισος επηρεάζει τον όγκο της οικονομικής δραστηριότητας στις χώρες αυτές και βρίσκει ότι δεν υπάρχουν στοιχεία που να δείχνουν ιδιαίτερη αλλαγή στις χρηματοροές. Πιθανώς βέβαια οι ενέργειες αυτές του ΟΟΣΑ να έχουνε αποτέλεσμα σε μακροχρόνιο ορίζοντα.

Ο Dharmapala (2008) μελετά τις επιπτώσεις αλλά και τους καθοριστικούς παράγοντες ύπαρξης χωρών φορολογικών παραδείσων και επισημαίνει ότι οι φορολογικοί παράδεισοι τείνουν να έχουν ισχυρότερα κυβερνητικά σχήματα συγκριτικά με τις χώρες που δεν είναι φορολογικοί παράδεισοι ενώ η ύπαρξη τους δίνει την ευκαιρία σε πολυεθνικές εταιρίες για φορολογικό σχεδιασμό παγκοσμίως. Συχνά υποστηρίζεται ότι οι φορολογικοί παράδεισοι διαβρώνουν την φορολογική βάση χωρών με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές προσελκύοντας εταιρική δραστηριότητα από πολυεθνικές εταιρίες. Μολαταύτα, παρότι οι

φορολογικοί παράδεισοι συγκεντρώνουν δυσανάλογα μεγάλο ποσοστό ξένων επενδύσεων στο εσωτερικό τους, η ύπαρξη τους δεν υπονομεύει την οικονομική δραστηριότητα στις υπόλοιπες χώρες. Μάλιστα είναι πιθανό κάτω από προϋποθέσεις ότι η ύπαρξη φορολογικών παραδείσων μπορεί να αυξήσει την αποτελεσματικότητα αλλά και να μετριάσει των φορολογικό ανταγωνισμό μεταξύ κρατών. Πράγματι, τα έσοδα από φορολόγηση εταιριών σε μεγάλες χώρες δείχνουν να αυξάνονται σταθερά τα τελευταία έτη παρά το γεγονός ότι υπάρχει και παράλληλα αύξηση στις χρηματικές ροές προς τους φορολογικούς παραδείσους.

Οι Rose και Spiegel (2007) αναλύουν τα αίτια και τις επιπτώσεις που έχουν τα υπεράκτια χρηματοπιστωτικά κέντρα στην παγκόσμια οικονομία, καθώς τα κέντρα αυτά είναι πιθανό να αποτελούν φορολογικούς παραδείσους και κέντρα ξεπλύματος μαύρου χρήματος και να ενθαρρύνουν δυσμενείς πρακτικές για την παγκόσμια οικονομία. Ωστόσο, τα κέντρα αυτά μπορεί να έχουν και θετικές ακούσιες συνέπειες για τις παρακείμενες χώρες καθώς βοηθούν στην ανταγωνιστικότητα του εγχώριου τραπεζικού τομέα. Βρίσκουν ότι η εγγύτητα ενός τέτοιου υπεράκτιου κέντρου είναι πιθανό να έχει θετικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό του εγχώριου τραπεζικού συστήματος παρά τον αμφιλεγόμενο χαρακτήρα αυτών των κέντρων.

Κατά τους Christensen et al. (2005) σχεδόν ο μισός όγκος του παγκόσμιου εμπορίου περνά μέσα από υπεράκτια οικονομικά κέντρα, παρά το γεγονός ότι αυτά αντιπροσωπεύουν μόλις το 3% του παγκόσμιου Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος. Ο ρυθμός αύξησης τους είναι ραγδαίος, καθώς κάθε χρόνο υπολογίζεται ότι περίπου 200.000 νέες εταιρίες ιδρύονται σε αυτές τις χώρες (Baker 2005).

Η χρήση πολύ χαμηλών φορολογικών συντελεστών από μία χώρα είναι δυνητικά δαπανηρή καθώς μια μείωση των φορολογικών εισπράξεων μειώνει τα έσοδα του κράτους και περιορίζει τις δημόσιες δαπάνες. Από την άλλη όμως ακόμα και οι εξαιρετικά χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές μπορεί να αποδώσουν σημαντικά φορολογικά έσοδα υπό την προϋπόθεση ότι η οικονομική δραστηριότητα και οι επενδύσεις που έρχονται σε μια χώρα μπορούν να παράγουν πλούτο και να αυξήσουν την φορολογική βάση. Σύμφωνα με τον Hines (2005) ο κρατικός τομέας των φορολογικών παραδείσων είναι συγκρίσιμος σε μέγεθος με άλλων χωρών παρότι υπάρχουν ενδείξεις ότι είναι μικρότερος από ότι θα προέβλεπε η ευμάρειά και ο πληθυσμός της εκάστοτε χώρας. Πολλά κράτη έχουν πολύ σημαντικές ανησυχίες καθώς θεωρούν ότι οι φορολογικοί παράδεισοι εκτρέπουν την οικονομική δραστηριότητα από χώρες με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές σε χώρες με χαμηλούς συντελεστές, διαβρώνοντας την φορολογική τους βάση η οποία υπό άλλες συνθήκες θα χρησιμοποιούνταν ως κρατικές δαπάνες. Ιδιαίτερα η κατάσταση επιδεινώνεται όταν υπάρχουν κοντά χώρες που θεωρούνται

φορολογικοί παράδεισοι². Ωστόσο σύμφωνα με τον Hines (2005) τα εμπειρικά στοιχεία δείχνουν ένα άλλο αποτέλεσμα. Η δραστηριότητα σε χώρες χαμηλών φορολογικών συντελεστών και οι επενδύσεις σε διπλανές χώρες υψηλών φορολογικών συντελεστών φαίνεται να είναι συμπληρωματικές: για 1% μεγαλύτερη πιθανότητα ίδρυσης θυγατρικής σε φορολογικό παράδεισο υπάρχει 0,6% μεγαλύτερη πιθανότητα επένδυσης σε κοντινή χώρα υψηλών φορολογικών συντελεστών. Αυτό υπονοεί ότι η ύπαρξη χαμηλών φορολογικών συντελεστών σε κοντινή απόσταση προτρέπει αντί να αποτρέψει, την οικονομική δραστηριότητα σε μία γεωγραφική περιοχή.

Σύμφωνα με τους Desai et al. (2005), οι φορολογικοί παράδεισοι βρίσκονται στο στόχαστρο αναφορικά με τις συνέπειες του φορολογικού ανταγωνισμού. Οι χώρες που ανταγωνίζονται για ξένες επενδύσεις έχουν κίνητρα για τη μείωση των φόρων σε επίπεδα χαμηλότερα από αυτά που θα είχαν ελλείψει ανταγωνισμού από φορολογικούς παραδείσους, σε πολλές περιπτώσεις μάλιστα κάποιες χώρες αναγκάζονται να ρίξουν τους συντελεστές φορολόγησης σε μηδενικά επίπεδα. Για τον λόγο αυτό οι φορολογικοί παράδεισοι πιστεύετε ευρέως ότι επιταχύνουν τη διαδικασία του φορολογικού ανταγωνισμού μεταξύ των κυβερνήσεων. Ακόμη μελετούν αν η διεύρυνση των δραστηριοτήτων πολυεθνικών εταιριών παγκοσμίως σε φορολογικούς παραδείσους μειώνει την δραστηριότητα τους σε μη φορολογικούς παραδείσους. Διεθνώς υπάρχει η ανησυχία ότι κάτι τέτοιο συμβαίνει και ο φορολογικός ανταγωνισμός μεταξύ των χωρών δημιουργεί πρόβλημα σε χώρες με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές, ωστόσο αυτοί βρίσκουν ότι κάτι τέτοιο δεν ισχύει και τα εμπειρικά δεδομένα δείχνουν ότι η αύξηση της δραστηριότητας σε χώρες που είναι φορολογικοί παράδεισοι αυξάνει την οικονομική δραστηριότητα σε παρακείμενες χώρες με υψηλότερη φορολογία

Σύμφωνα με τους Hampton και Christensen (2002), το μεγαλύτερο κομμάτι της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας μια χώρας-φορολογικού παράδεισου μπορεί να προέρχεται από offshore δραστηριότητες. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου πάνω από το 90% των εσόδων του κράτους προέρχεται από τέτοιες δραστηριότητες αλλά και το 20% του εργατικού δυναμικού της χώρας ασχολείται άμεσα με ξένες υπεράκτιες εταιρίες. Αναμφίβολα, η άνοδος της τεχνολογίας και των τηλεπικοινωνιών που σημειώθηκε τις τελευταίες δεκαετίες βοήθησε στην ευκολία και ταχύτητα των συναλλαγών διεθνώς προκαλώντας αλματώδη αύξηση των υπεράκτιων εταιριών παγκοσμίως. Οι κυριότερες κατηγορίες χρηστών υπεράκτιων

²Η πρακτική αυτή θεωρείται διεθνώς ότι επιδεινώνει στην περίπτωση κοντινών φορολογικών παραδείσων, δηλαδή εκείνων που μπορούν να μεταφέρουν αλλού την φορολογική δραστηριότητα σε χώρες που ανήκουν στην ίδια γεωγραφική περιοχή.

εταιριών είναι πολυεθνικές καθώς και ευκατάστατοι ιδιώτες. Η επιλογή πολλών μικρών νησιωτικών κρατών να γίνουν φορολογικοί παράδεισοι μόνο τυχαία δεν είναι. Όπως και η πλειοψηφία των απομακρυσμένων γεωγραφικά χωρών, έτσι και οι περισσότερες μικρές νησιωτικές χώρες χαρακτηρίζονται από βαθιά οικονομικά μειονεκτήματα. Αυτά περιλαμβάνουν συνήθως περιορισμένα συγκριτικά πλεονεκτήματα, αρνητικές οικονομίες κλίμακας, δυσλειτουργικές δομές αγοράς, πολύ υψηλά κόστη μεταφοράς, περιορισμένους φυσικούς πόρους, μικρές αγορές εργασίας και ελλείψεις στον επαγγελματικό τομέα και σε έρευνα και ανάπτυξη. Από την άλλη βέβαια, η γεωγραφική απομόνωση βοήθησε τις χώρες να γίνουν φορολογικοί παράδεισοι καθώς τους έδωσε πλεονεκτήματα, όπως δημοσιονομική αυτονομία, ανεξαρτησία από τις κυριότερες ρυθμιστικές αρχές, δικαστική ανεξαρτησία και απόρρητο των τραπεζικών αρχών.

Οι Hansen και Kesslner (2001) αναφέρουν ότι ένα σύνθημα χαρακτηριστικό των φορολογικών παραδείσων είναι ότι είναι μικρές σε μέγεθος χώρες συγκριτικά με τις υπόλοιπες. Νοικοκυριά με υψηλά εισοδήματα προτιμούν να μένουν σε χώρες με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές³. Από την άλλη τα νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα ενδιαφέρονται περισσότερο για τις κρατικές δαπάνες από ότι για τους φορολογικούς συντελεστές και για τον λόγο αυτόν προτιμούν να μένουν σε χώρες με μεγάλα προγράμματα κοινωνικής πρόνοιας τα οποία χρηματοδοτούνται από το κράτος. Επομένως οι ατομικές προτιμήσεις των νοικοκυριών συνεπάγονται διαδικασίες που οδηγούν στον διαχωρισμό των νοικοκυριών ανά χώρα σύμφωνα με τις κατηγορίες εισοδημάτων. Ωστόσο το μέγεθος μιας χώρας διαδραματίζει και αυτό σημαντικό ρόλο στην επιλογή του φορολογικού συντελεστή. Παρότι οι μικρές χώρες μπορεί να επιλέξουν να γίνουν φορολογικοί παράδεισοι οι μεσαίες και μεγάλες χώρες σε μέγεθος δεν το επιλέγουν σχεδόν ποτέ.

Περίπου 3600 μεγάλες Αμερικάνικες εταιρίες έχουν βρει καταφύγιο σε δυο μόνο χώρες, τις Βερμούδες και τους Παρθένους Νήσους (Rugman, 2000), Σύμφωνα με τον Palan (1998) δεν υπάρχει ένας σαφής ορισμός ώστε μια χώρα να θεωρηθεί φορολογικός παράδεισος. Παρόλα αυτά, ο ΟΟΣΑ αναφέρει ότι τα κριτήρια για να θεωρηθεί μια χώρα ως φορολογικός παράδεισος είναι η ύπαρξη χαμηλού ή μηδενικού φορολογικού συντελεστή, η έλλειψη ανταλλαγής πληροφοριών, η έλλειψη διαφάνειας και το να μην υπάρχει ουσιαστική οικονομική δραστηριότητα. Σύμφωνα με τους Hines και Rice (1994), σε φορολογικούς παραδείσους είναι δηλωμένα το 26% των περιουσιακών στοιχείων και το 31% των κερδών Αμερικάνικων πολυεθνικών εταιριών. Επιπλέον, οι Grubert και Mutti (1991) παρέχουν στοιχεία ότι οι

³ Ceteris paribus

πολυεθνικές εταιρείες των Η.Π.Α. αναφέρουν περισσότερα έσοδα (ως ποσοστό επί των πωλήσεων ή των ιδίων κεφαλαίων) σε φορολογικούς παραδείσους συγκριτικά με χώρες με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές.

Πολλοί είναι αυτοί που αντιτίθενται στη λειτουργία των φορολογικών παραδείσων όπως η Radu (2012), σύμφωνα με την οποία οι φορολογικοί παράδεισοι δημιουργούν προβλήματα διεθνώς επειδή έχουν δυσμενή επίδραση στα φορολογικά έσοδα των χωρών με υψηλή φορολογία. Έτσι στις χώρες που δεν είναι φορολογικοί παράδεισοι εμφανίζονται υψηλά ποσοστά φοροδιαφυγής και μεταφοράς κεφαλαίων στο εξωτερικό με άμεση συνέπεια να μειώνονται τα φορολογικά έσοδα τους.

Επιπλέον ο Christiansen (2011) μελετά τις οικονομικές δραστηριότητες των φορολογικών παραδείσων και θεωρεί ότι βοηθούν στο να αυξηθούν οι παράνομες δραστηριότητες. Πιο συγκεκριμένα εξετάζει τα λειτουργικά χαρακτηριστικά των φορολογικών παραδείσων με ιδιαίτερη έμφαση σχετικά με το ρόλο τους στη δημιουργία αδιαφανών και περίπλοκων υπεράκτιων σχημάτων μέσω των οποίων παράνομες χρηματοροές μπορούν να μεταφερθούν αλλά και να συγκαλυφθεί η πραγματική προέλευση τους. Είναι εμφανές ότι οι αδιαφανείς και περίπλοκες υπεράκτιες δομές διευκολύνουν το οικονομικό έγκλημα και εμποδίζουν την έρευνα τους.

Ο Schwarz (2011) διερευνά το κατά πόσο οι φορολογικοί παράδεισοι έχουν κίνητρο να διατηρήσουν χαμηλά το επίπεδο των ελέγχων και διαφάνειας των εγχώριων οικονομικών δραστηριοτήτων προκειμένου να προσελκύσουν μαύρο χρήμα. Χρησιμοποιώντας δεδομένα από διάφορες χώρες βρίσκει ότι οι φορολογικοί παράδεισοι και οι υπηρεσίες ξεπλύματος βρώμικου χρήματος συνυπάρχουν στην ίδια χώρα. Μάλιστα βρίσκει ότι οι φτωχότεροι φορολογικοί παράδεισοι (σύμφωνα με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους) τείνουν να εξυπηρετούν περισσότερο τις διαδικασίες ξεπλύματος βρώμικου χρήματος συγκριτικά με τους πιο ευημερεύοντες φορολογικούς παραδείσους. Επομένως είναι εμφανής ο λόγος που πολύ μικροί φορολογικοί παράδεισοι είναι απρόθυμοι στο να δώσουν στοιχεία αναφορικά με τους επενδυτές τους. Αυτή η αρνητική εξωτερικότητα δεν σχετίζεται με την μείωση της φορολογικής βάσης στις υπόλοιπες χώρες (είναι πιθανό οι μικρότεροι και φτωχότεροι φορολογικοί παράδεισοι να βοηθούν τις διαδικασίες ξεπλύματος βρώμικου χρήματος καθώς δεν έχουν ούτε τη φήμη ούτε την αξιοπιστία των εδραιωμένων φορολογικών παραδείσων).

Οι Slemrod και Wilson (2009) δείχνουν ότι η μη ύπαρξη φορολογικών παραδείσων θα οδηγούσε σε αύξηση της ευμάρειας των υπολοίπων χωρών. Ακόμα θεωρούν ότι οι μικρότερες σε μέγεθος χώρες επιλέγουν να γίνουν φορολογικοί παράδεισοι και η απόφαση κάποιων φορολογικών παραδείσων να αυξήσουν τους φορολογικούς συντελεστές θα αύξανε την

ευμάρεια τόσο των κρατών με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές όσο και των κρατών με χαμηλότερους.

Οι Ambrosanio et al. (2005) αναφέρουν ότι σε διεθνές επίπεδο πολλοί έχουν επισημάνει το πρόβλημα των φορολογικών παραδείσων. Οι εν λόγω χώρες θεωρείται ότι επιδίδονται σε επιβλαβή φορολογικό ανταγωνισμό, δεδομένου ότι προσελκύουν ξένα κεφάλαια αξιοποιώντας τις δυνατότητες που προσφέρει το ελεύθερο εμπόριο και η κινητικότητα του κεφαλαίου. Όντας σχετικά περιορισμένοι, οι φορολογικοί παράδεισοι γενικά υποφέρουν λιγότερο από άλλες χώρες όσον αφορά τα έσοδα, από την παροχή φορολογικών ελαφρύνσεων σε ορισμένους φορολογούμενους και εταιρίες ενώ αντιθέτως, απολαμβάνουν αυξημένη οικονομική ανάπτυξη και αυξημένα φορολογικά έσοδα που προέρχονται από τον ερχομό ξένων επενδύσεων και κερδών στην επικράτειά τους. Ακόμα, οι φορολογικοί παράδεισοι διακρίνονται από απροθυμία να ανταλλάξουν πληροφορίες σχετικά με φορολογικά θέματα με στόχο την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής, όπως αντικατοπτρίζονται, για παράδειγμα, στην πολιτική τους να μην επιτρέπουν την πρόσβαση σε τραπεζικές και άλλες χρηματοοικονομικές πληροφορίες.

2.4 Έρευνες Σχετικά Με Τις Ενδοομιλικές Συναλλαγές Και Την Χειραγώγηση Κερδών

Οι Durnev et al. (2017), μελετούν το κατά πόσο η δραστηριοποίηση πολυεθνικών εταιριών σε υπεράκτια οικονομικά κέντρα με τη χρήση θυγατρικών επηρεάζει την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Χρησιμοποιώντας ένα μεγάλο δείγμα εταιριών που έχουν την έδρα τους σε χώρες με αυστηρά φορολογικά καθεστάτα, βρίσκουν ότι οι πολυεθνικές που έχουν θυγατρικές σε υπεράκτια κέντρα εμφανίζουν χαμηλότερης ποιότητας χρηματοοικονομική πληροφόρηση συγκριτικά με όσες δεν έχουν. Η χαμηλής ποιότητας χρηματοοικονομική πληροφόρηση προέρχεται από την προσπάθεια τους να χειραγωγήσουν τα κέρδη τους.

Οι Taylor et al. (2015), χρησιμοποιώντας ένα μεγάλο δείγμα πολυεθνικών εταιριών βρίσκουν ότι η πολυεθνικότητα, η χρήση υπεράκτιων οικονομικών κέντρων καθώς και τα άυλα περιουσιακά στοιχεία μιας εταιρίας συνδέονται θετικά με την επιθετικότητα της χειραγώγησης

των κερδών της. Οι εταιρίες αυξάνουν ολοένα και περισσότερο με τα χρόνια το σύνολο των ενδοομιλικών τους συναλλαγών.

Ο Wokukwu (2015), διερευνά και αναλύει οικονομικά φαινόμενα και διαχείριση κερδών από εταιρίες ώστε να εξετάσει τι παρακινεί τους μάνατζερ να συμμετέχουν σε ανήθικες οικονομικές πρακτικές. Η μελέτη του διερευνά τον ρόλο των λογιστικών προτύπων που έχουν στην χειραγώγηση κερδών και τις πρακτικές δημιουργικής λογιστικής. Μάλιστα τα οικονομικά σκάνδαλα των τελευταίων ετών έχουν οδηγήσει πολλούς επενδυτές να αμφισβητούν αν τα αναμενόμενα κέρδη μιας εταιρίας μπορούν να είναι απαλλαγμένα από χειραγώγηση.

Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να μειώσουν σημαντικά τους εταιρικούς φόρους τοποθετώντας δραστηριότητες σε περιοχές με χαμηλό φόρο, μεταφέροντας τα εισοδήματα από χώρες υψηλού φόρου σε χώρες χαμηλού φόρου, εκμεταλλευόμενες τις διαφορές στους φορολογικούς κανόνες των διαφόρων χωρών και μεταφέροντας εκπιπτόμενους φόρους (π.χ. δαπάνες για τόκους από χρέη και δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης) σε χώρες με υψηλούς φόρους (Gravelle, 2013).

Οι Mckinley και Owsley (2013) ασχολούνται με την τιμολόγηση των ενδοομιλικών συναλλαγών εξετάζοντας τη σχέση που έχει η ενδοομιλική τιμολόγηση με τις καταρτιζόμενες καταστάσεις της εταιρίας. Οι αυξημένοι ελεγκτικοί μηχανισμοί τα τελευταία χρόνια έχουν κάνει πιο δύσκολη την ενδοομιλική τιμολόγηση για τις πολυεθνικές εταιρίες. Οι φορολογικές αρχές έχουν ως στόχο την αύξηση των φορολογικών εσόδων του κράτους ενώ οι εταιρίες έχουν στόχο την μείωση των φόρων που αυτές καταβάλλουν.

Οι Dyreng et al. (2012) βρίσκουν ότι οι πολυεθνικές επιχειρήσεις που διατηρούν θυγατρικές εταιρίες σε υπεράκτια χρηματοοικονομικά κέντρα εμφανίζουν αυξημένο επίπεδο χειραγώγησης κερδών συγκριτικά με πολυεθνικές που δεν έχουν δραστηριότητες σε τέτοιες χώρες. Επίσης οι Klassen και Laplante (2012) παρέχουν στοιχεία ότι οι πολυεθνικές εταιρείες των ΗΠΑ διενεργούν χρόνο με τον χρόνο μεγαλύτερη χειραγώγηση κερδών.

Οι Huizinga και Laeven (2008), μελετούν τις ευκαιρίες και τα κίνητρα που δημιουργούνται για τις πολυεθνικές εταιρίες από τις διαφορές στους φορολογικούς συντελεστές μεταξύ των χωρών τόσο μεταξύ μητρικής θυγατρικής όσο και μεταξύ θυγατρικών που βρίσκονται σε χώρες με διαφορετικούς φορολογικούς συντελεστές. Βρίσκουν ότι η χειραγώγηση κερδών σε μια πολυεθνική εξαρτάται από τις διαφορές στους φορολογικούς συντελεστές μεταξύ των χωρών στις οποίες δραστηριοποιείται. Επίσης αναφέρουν ότι η χειραγώγηση κερδών μιας πολυεθνικής εξαρτάται από την διεθνή δομή της και από το φορολογικό καθεστώς που αντιμετωπίζει στις χώρες που δραστηριοποιείται. Ομοίως, οι Dyreng et al. (2008) διαπιστώνουν ότι οι πολυεθνικές επιχειρήσεις τείνουν να είναι σε θέση να

μειώσουν σημαντικά τους εταιρικούς φόρους σε σύγκριση με τις καθαρά εγχώριες επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, επιχειρήσεις με εκτεταμένες ξένες δραστηριότητες ή επιχειρήσεις που αντλούν αναλογικά περισσότερα έσοδα από ξένες πηγές έχουν μεγαλύτερο κίνητρο για χειραγώγηση κερδών.

Οι Ronen και Yaari (2008), θεωρούν ότι χειραγώγηση κερδών είναι ένα σύνολο αποφάσεων του μάνατζμεντ μιας εταιρίας που έχει στόχο την παραποίηση των κερδών εμφανίζοντας οικονομικές καταστάσεις που διαφέρουν από την πραγματικότητα. Γι' αυτό οι Barth et al. (2008) εξετάζουν αν η εφαρμογή των ΔΛΠ συνδέεται με υψηλότερη ποιότητα λογιστικής αναφοράς και βρίσκουν ότι οι πολυεθνικές που εφαρμόζουν ΔΛΠ εμφανίζουν λιγότερη χειραγώγηση κερδών.

Οι Mills και Newberry (2004) διαπιστώνουν ότι οι πολυεθνικές επιχειρήσεις με σχετικά χαμηλό μέσο εξωχώριο φορολογικό συντελεστή εμφανίζουν χαμηλότερα φορολογητέα εισοδήματα στις θυγατρικές στις Η.Π.Α. από ότι σε αυτές με σχετικά υψηλούς μέσους φορολογικούς συντελεστές.

Η Clausing (2003) μελετά το πως επιδρούν οι φορολογικοί συντελεστές στην ενδοομιλική τιμολόγηση των πολυεθνικών και βρίσκει ότι υπάρχει σημαντική συσχέτιση μεταξύ των φορολογικών συντελεστών των κρατών και των τιμών των ενδοομιλικών συναλλαγών. Η μείωση κατά 1% του φορολογικού συντελεστή στην χώρα της μητρικής εταιρίας σχετίζεται με πτώση της τιμής της ενδοομιλικής τιμολόγησης κατά 1,8% στις εξαγωγές και αύξηση κατά 2% στις ενδοομιλικές τιμές των εισαγωγών. Τα αποτελέσματα αυτά είναι συνεπή με τις θεωρητικές προβλέψεις αναφορικά με την μεταφορά κερδών των πολυεθνικών εταιριών λόγω φορολογικών κινήτρων. Παρεμφερή αποτελέσματα βρήκαν και οι Bartelsman και Beetsma (2003) αναφορικά με την μετατόπιση του φορολογητέου εισοδήματος ως αποτέλεσμα των διάφορων φορολογικών συντελεστών που υπάρχουν σε κράτη που είναι και μέλη του ΟΟΣΑ. Θεωρούν ότι ένα σημαντικό μέρος των επιπρόσθετων εσόδων που θα είχαν οι χώρες από μια άνοδο στον φορολογικό συντελεστή εξανεμίζεται εξαιτίας της μεταφοράς σε άλλες χώρες.

Ο Paltrow (2002) θεωρεί ότι η χειραγώγηση κερδών αφορά την επιθυμία της διοίκησης μιας πολυεθνικής εταιρίας να δώσει παραπλανητική εικόνα αναφορικά με την αληθινή χρηματοοικονομική κατάσταση μιας εταιρίας. Πολλά στελέχη προσπαθούν να αυξήσουν πλασματικά τα έσοδα μιας εταιρίας ώστε να αυξήσουν και τις αμοιβές τους διασφαλίζοντας παράλληλα και την παραμονή τους στην επιχείρηση, έτσι δεν είναι απίθανο η μακροχρόνια πορεία της εταιρίας να επηρεαστεί αρνητικά από το γεγονός αυτό.

Η Swenson (2001) ασχολείται με την ενδοομιλική τιμολόγηση, η οποία έχει στόχο την μείωση των φορολογικών βαρών για τις επιχειρήσεις και την μετατόπιση της δραστηριότητας σε κράτη με πιο ευνοϊκά φορολογικά καθεστάτα. Παρατηρεί ότι οι τελωνιακοί δασμοί καθώς και ο φόρος εισοδήματος είναι καθαριστικοί παράγοντες για τους οργανισμούς προκειμένου να λάβουν στρατηγικές αποφάσεις αναφορικά με τη χειραγώγηση των τιμών των ενδοομιλικών τους συναλλαγών.

2.5 Έρευνες Σχετικά Με Τη Νομιμοποίηση Εσόδων Από Μη-Νόμιμες Δραστηριότητες

Η Young (2013) ερευνά τη χρησιμοποίηση υπεράκτιων κέντρων παγκοσμίως για ξέπλυμα χρήματος από εγκληματικές δραστηριότητες. Θεωρεί ότι η κατάσταση αυτή επιδεινώνεται από την αδιαφάνεια που χαρακτηρίζει τον τραπεζικό τομέα παγκοσμίως ενώ θεωρεί ότι παρά τις διεθνείς προσπάθειες να καταπολεμηθεί το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος δεν υπάρχει αυστηρή δέσμευση από τους φορολογικούς παραδείσους αλλά και τις υπόλοιπες χώρες να εφαρμόσουν σωστά τους διεθνείς κανονισμούς κατά του βρώμικου χρήματος. Η Storm (2013) μελετά την σχέση μεταξύ ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και φοροδιαφυγής, και βρίσκει ότι υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ των δύο. Συνιστά ότι οι εποπτικές αρχές θα πρέπει να ερευνούν μαζί με την κατηγορία του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και την κατηγορία της φοροδιαφυγής. Σύμφωνα με τον Hardouin (2011), ο ΟΟΣΑ προσπαθεί να αντιμετωπίσει το φαινόμενο της φοροδιαφυγής και της νομιμοποίησης κερδών από εγκληματικές δραστηριότητες. Οι χώρες των G20 έχουν επισπεύσει τις διαδικασίες καταπολέμησης τους και πλέον δεν εξετάζουν το δίλλημα αν θα πρέπει να αντιμετωπίσουν τη φοροδιαφυγή ή το οργανωμένο έγκλημα αλλά όλα μαζί.

Σύμφωνα με τους Schneider και Windischbauer (2008) δεν υπάρχει ένας επίσημος ορισμός του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, ο όρος money-laundering γενικά αναφέρεται στην διαδικασία μεταμόρφωσης παράνομων περιουσιακών στοιχείων σε νόμιμα περιουσιακά στοιχεία. Επίσης αναφέρουν ότι υπάρχουν 3 στάδια στη διαδικασία ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Η πρώτη φάση είναι η τοποθέτηση (placement) όπου ο ιδιοκτήτης μια εταιρίας βιτρίνας καταθέτει στους λογαριασμούς του τα νόμιμα κέρδη με τα παράνομα. Στη δεύτερη φάση του στοιβάγματος (layering) όπου για να χαθούν τα ίχνη του διενεργούνται διάφορες

συναλλαγές αυξημένης ταχύτητας και έντασης και στην τρίτη φάση είναι το στάδιο της ολοκλήρωσης (integration) όπου το μαύρο χρήμα έχει γίνει νόμιμο και είναι έτοιμο να επενδυθεί στην οικονομία. Οι συγγραφείς υπολογίζουν ότι ο συνολικός όγκος του οργανωμένου εγκλήματος παγκοσμίως ανέβηκε από 800 δις δολάρια το 2001 σε 1,7 τρις δολάρια το 2007.

Σύμφωνα με τον Dwyer (2002), οι offshore εταιρίες και οι φορολογικοί παράδεισοι βρίσκονται στο στόχαστρο του ΟΟΣΑ και της ΕΕ για το φορολογικό καθεστώς που έχουν καθώς θεωρούν ότι διευκολύνουν εγκληματικές δραστηριότητες όπως το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος αλλά και την φοροαποφυγή πολιτών από χώρες υψηλής φορολογίας. Τέλος, ο Levi (2002) αναφέρει ότι αν το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος μειωθεί σαν πρακτική διεθνώς τότε θα μειωθούν σημαντικά τα κίνητρα για παράνομες δραστηριότητες και επομένως η εγκληματικότητα θα μειωθεί. Ωστόσο, θεωρεί ότι είναι δύσκολο να αποσαφηνιστεί αν οι πρακτικές που εφαρμόζονται για την πάταξη του από τις αρχές είναι σημαντικά αποτελεσματικές.

2.6 Συμπεράσματα

Από ότι συμπεραίνουμε από τα παραπάνω, υπάρχουν διάφορες απόψεις σχετικά με την λειτουργία των υπεράκτιων εταιριών και την ύπαρξη φορολογικών παραδείσων με πολλούς να αντιτίθενται στην ύπαρξη τους και άλλους να θεωρούν ότι έχουν θετικές επιδράσεις στην παγκόσμια οικονομία. Επιπλέον, είναι εμφανές από την διεθνή αρθρογραφία ότι οι ενδοομιλικές συναλλαγές συνδέονται άμεσα με τη φορολογία. Οι πολυεθνικές εταιρίες επιδιώκουν την μείωση της φορολογίας και την αύξηση των κερδών τους χρησιμοποιώντας την ενδοομιλική τιμολόγηση για να μετατοπίσουν τα κέρδη τους σε χώρες με καλύτερα φορολογικά καθεστάτα. Είναι φανερό ότι οι πολυεθνικές μπορούν να χρησιμοποιήσουν τους φορολογικούς παραδείσους με σκοπό την φοροαποφυγή. Βέβαια πολυεθνικές που έχουν θυγατρικές σε φορολογικούς παραδείσους μπορεί να αντιμετωπίσουν προβλήματα με την δανειοδότηση τους καθώς και την τιμή της μετοχής τους. Αυτό συμβαίνει διότι η μυστικότητα που τις περιβάλλει αυξάνει τον χρηματοπιστωτικό κίνδυνο τους. Επιπροσθέτως, μεγάλο μέρος της αρθρογραφίας επικεντρώνεται στους φορολογικούς παραδείσους, στην ραγδαία αύξηση τους τα τελευταία χρόνια, στον ορισμό τους, στα κριτήρια που έχουν οι πολυεθνικές για να διαλέξουν σε ποια

χώρα φορολογικό παράδεισο θα εγκατασταθούν καθώς και στην επίδραση τους σε χώρες με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές. Οι μικρές σε μέγεθος και γεωγραφικά απομακρυσμένες χώρες εμφανίζουν σημαντικά μειονεκτήματα και αρνητικές οικονομίες κλίμακας και έτσι δεν είναι τυχαίο που πολλές χώρες παίρνουν την απόφαση να γίνουν φορολογικοί παράδεισοι. Στην παρούσα διπλωματική θα προσπαθήσουμε να μελετήσουμε το κατά πόσο η επιλογή μιας χώρας να γίνει φορολογικός παράδεισος έχει θετική ή αρνητική επίδραση στην οικονομία της και τον κρατικό της τομέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΥΠΕΡΑΚΤΙΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

3.1 Εισαγωγή

Η σημαντική ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου, η διεθνοποίηση των χρηματοοικονομικών συναλλαγών και η ελευθερία στην διακίνηση των κεφαλαίων και του συναλλάγματος έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση των συναλλαγών που διενεργούνται από υπεράκτιες εταιρίες. Τόσο στην Ελλάδα όσο και σε όλο τον κόσμο, αρκετοί ιδιώτες με τα υψηλότερα εισοδήματα παγκοσμίως αποφεύγουν συστηματικά την καταβολή φόρου μέσω των υπεράκτιων εταιριών. Επομένως, γίνεται εύκολα κατανοητό πως οι offshore εταιρίες αποτελούν ένα πολύ σημαντικό κομμάτι για την διεθνή επιχειρηματικότητα.

Η διαφορά μιας υπεράκτιας με μια άλλη αλλοδαπή εταιρία (Λεοντάρης, 2009) είναι η διάσταση μεταξύ του τόπου ίδρυσης και του τόπου λειτουργίας που διέπει την υπεράκτια, καθώς και η επιλογή ίδρυσης σε χώρα που θεωρείται ως φορολογικός παράδεισος.

Σε αυτήν την ενότητα θα προσπαθήσουμε να αποσαφηνίσουμε την έννοια της υπεράκτιας εταιρίας, θα παρουσιάσουμε πως δημιουργήθηκε το φαινόμενο, τους λόγους ίδρυσής, τα είδη και τον τρόπο σύστασης αυτών των εταιριών, τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα από την χρήση τους καθώς και πως αντιμετωπίζονται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

3.2 Εννοιολογική Προσέγγιση

Κατά τον Μπεζεντάκο (2014), ο διεθνής όρος offshore εταιρία σημαίνει μακράν των ακτών, καθώς δημιουργήθηκε στην Μ. Βρετανία που είναι ένα μεγάλο νησί. Ο όρος αυτός ακόμα σημαίνει "εκτός επικράτειας", και με αυτή την έννοια κατέληξε να είναι διεθνής όρος επιχειρηματικότητας στο εξωτερικό, και πιο συγκεκριμένα γι' αυτή που δημιουργείται σε έναν "φορολογικό παράδεισο".

Ο όρος offshore company (Παμπούκης, 2009) δεν αντιστοιχεί σε μία και μόνο λέξη στην γλώσσα μας, αντίθετα σε πολλά νομικά κείμενα, επιστημονικές δημοσιεύσεις, νόμους κ.α. εμφανίζεται ως εξωχώρια, υπεράκτια και υπερπόντια εταιρία⁴. Γίνεται επομένως κατανοητό ότι η εξωεδαφική διάσταση της οντότητας, δηλαδή η διάσταση μεταξύ του τόπου ίδρυσης και του αληθινού τόπου λειτουργίας της, είναι το στοιχείο που αποδίδεται με εύστοχο τρόπο στις ελληνικές αυτές μεταφράσεις.

Στο ελληνικό δίκαιο, η πρώτη προσπάθεια δημιουργίας ενός κατάλληλου ορισμού για τις εταιρίες αυτές έγινε με το φορολογικό νόμο 3091/2002⁵, όπου και αναφέρεται ότι «ως εξωχώριες (offshore) έχει επικρατήσει διεθνώς να θεωρούνται εταιρίες που δεν έχουν δραστηριότητα στη χώρα στην οποία φέρονται ότι έχουν την καταστατική τους έδρα και των οποίων οι μετοχές ή τίτλοι παραστατικοί ιδιοκτησίας είναι κατά κανόνα ανώνυμοι. Για τις χώρες αυτές έχει επικρατήσει διεθνώς ο όρος φορολογικός παράδεισος, γιατί επιτρέπει τη μη φορολόγηση της εξωχώριας εταιρίας ή τη φορολόγησή της κατά τρόπο ευνοϊκό». Σε παρόμοιο μήκος κύματος κυμάνθηκε μέχρι το 2010 και ο ορισμός που δίνει ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος (ΚΦΕ)⁶, ειδικότερα στο άρθρο 31 § 1 στο οποίο «εξωχώρια εταιρία οριζόταν η εταιρία που έχει την έδρα της σε αλλοδαπή χώρα και με βάση τη νομοθεσία της οποίας δραστηριοποιείται αποκλειστικά σε άλλες χώρες και απολαμβάνει ιδιαίτερα ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης». Μετά τις μεταβολές που έφερε ο ν. 3842/2010⁷, ο όρος εξωχώρια εταιρία απαλείφεται από το κείμενο του νόμου και η εμπλοκή μιας υπεράκτιας εταιρίας με την φορολογική νομοθεσία ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 51 Α του ΚΦΕ βάσει της διάκρισης μεταξύ των μη συνεργάσιμων κρατών στον φορολογικό τομέα και κρατών με προνομιακά φορολογικά καθεστάτα. Επομένως είναι εμφανές ότι ο νομοθέτης συγχέει τις υπεράκτιες εταιρίες με την έννοια του φορολογικού παραδείσου (Μπώλος, 2013), καθώς οι μηδενικοί ή αρκετά μικροί φορολογικοί συντελεστές είναι κύριο γνώρισμα των υπεράκτιων δικαιοδοσιών. Δεν ισχύει όμως ότι η έννοια του φορολογικού παραδείσου επικαλύπτεται απόλυτα από την έννοια της υπεράκτιας εταιρίας. Το φορολογικό καθεστώς έχει σημαντικό ρόλο στην επιλογή της κατάλληλης χώρας, δεν αποτελεί ωστόσο και το μοναδικό κριτήριο. Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι ως εξωχώρια εταιρία μπορεί να θεωρηθεί η εταιρία στην οποία υπάρχει εξ'

⁴ Στην παρούσα διπλωματική, οι όροι εξωχώρια ή υπεράκτια εταιρία χρησιμοποιούνται παράλληλα και με ταυτόσημο εννοιολογικά περιεχόμενο.

⁵ Απλουστεύσεις και βελτιώσεις στη φορολογία εισοδήματος και κεφαλαίου και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ/ Α/330/24.12.2002).

⁶ Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (ΦΕΚ/Α/151/16.9.1994).

⁷ Αποκατάσταση φορολογικής δικαιοσύνης, αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και άλλες διατάξεις, (ΦΕΚ/Α/58/23.4.2010)

ορισμού διάσταση μεταξύ του τόπου ίδρυσης της και του τόπου λειτουργίας της και η οποία ιδρύεται σε χώρες που προσφέρουν μεγάλες δυνατότητες αποφυγής νομικών υποχρεώσεων.

Σύμφωνα με τις διατυπώσεις του νέου ΚΦΕ (άρθρου 6 του ν.4172/2013) ο οποίος έχει τεθεί σε ισχύ από 01/01/2014, οι διατυπώσεις παραμένουν σύμφωνα με τις παραπάνω και η αντιμετώπιση των επιχειρήσεων συνεχίζει να γίνεται επι τη βάση του κράτους στο οποίο βρίσκεται η καταστατική έδρα.

Εν τέλει, ένας ορισμός που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί είναι ότι offshore companies ή υπεράκτιες εταιρίες, είναι οι εταιρίες αυτές στις οποίες υπάρχει διάσταση μεταξύ του τόπου ίδρυσης και του τόπου λειτουργίας τους. Οι μετοχές ή οι τίτλοι ιδιοκτησίας είναι ανώνυμοι και οι χώρες στις οποίες ιδρύονται προσφέρουν ευνοϊκά φορολογικά καθεστάτα και πλεονεκτήματα αναφορικά με την αποφυγή καταβολής φόρων καθώς και αποφυγή ελέγχων σχετικά με την προέλευση και την νομιμότητα των διαθέσιμων κεφαλαίων.

3.3 Κριτήρια Για Να Θεωρηθεί Μια Εταιρία Ως Υπεράκτια

Κατά τον Cheffins (1997) μια εταιρία για να θεωρηθεί υπεράκτια θα πρέπει να τηρεί ορισμένα κριτήρια τα οποία αναφέρονται παρακάτω επιγραμματικά:

1. Οι εταιρίες πρέπει να συστήνονται σύμφωνα με τους κανονισμούς και τους νόμους των δικαιοδοσιών των υπεράκτιων εταιριών.
2. Οι εταιρίες θα πρέπει να έχουν την καταστατική τους έδρα σε μια από τις χώρες που θεωρούνται φορολογικοί παράδεισοι.
3. Οι εταιρίες θα πρέπει να δραστηριοποιούνται εκτός της χώρας εγκατάστασης και όλα τα εισοδήματα να προέρχονται από εργασίες στο εξωτερικό.
4. Οι εταιρίες απαγορεύεται να προσφέρουν αγαθά και υπηρεσίες εντός της χώρας εγκατάστασης, τόσο σε μόνιμους κατοίκους όσο και σε αλλοδαπούς, όμως τους παρέχεται η δυνατότητα να διοικούνται και να έχουν μόνιμη εγκατάσταση σε αυτές.

3.4 Ιστορική Αναδρομή

Στην ενότητα αυτή θα γίνει μια σύντομη αναδρομή στην ιστορία των υπεράκτιων εταιριών και την εξέλιξη τους ανά τα χρόνια για την καλύτερη κατανόηση τους και την θέση τους στην παγκόσμια οικονομία (Μπώλος, 2013). Η ιστορική αυτή αναδρομή θα χωριστεί σε τρία στάδια για την ευκολότερη κατανόηση της. Η πρώτη φάση, η οποία ονομάζεται και πρώιμη, διαδραματίζεται στα τέλη του 19^{ου} αιώνα στις Η.Π.Α. και πιο συγκεκριμένα στις πολιτείες του New Jersey και του Delaware. Ειδικότερα, η πολιτεία του New Jersey για να μπορέσει να προσελκύσει μεγαλύτερο αριθμό εταιριών από άλλες πολιτείες, με σκοπό την ενίσχυση του δημόσιου ταμείου, θέσπισε ένα νομοθετικό πλαίσιο στο οποίο προβλεπόταν ευκολίες σύστασης και εγκατάστασης εταιριών στην επικράτεια της, καθώς και επιβολή ενός και μόνο ευνοϊκού φόρου εγκατάστασης. Μετά από κάποια χρόνια η ίδια πολιτεία εισήγαγε και τη νομοθεσία περί ομίλων, όπου έδινε τη δυνατότητα της μειωμένης απόδοσης φόρων εξαιτίας της ενδοομιλικής τιμολόγησης. Το ίδιο μοντέλο ακολούθησε αργότερα και το Delaware, μια ακόμα πολιτεία των Η.Π.Α. όπου βλέποντας την επιτυχία του New Jersey αποφάσισε να υιοθετήσει το ίδιο μοντέλο.

Το δεύτερο στάδιο εξέλιξης ξεκινά από το 1920, όπου βλέποντας την επιτυχία του παραπάνω Αμερικανικού μοντέλου, ευρωπαϊκές χώρες αποφάσισαν να το εφαρμόσουν και αυτές. Πρωτοπόρο στην Ευρώπη αποτελεί το Ελβετικό καντόνι του Zug, το οποίο ήταν γειτονικό με εκείνο της Ζυρίχης. Εκείνη την περίοδο υπήρξε σημαντική ανάπτυξη των ιδρυμάτων και των εταιριών καταπιστευματικής διαχείρισης κεφαλαίων μεταξύ του τριγώνου Ελβετίας, Λιχτενστάιν και Λουξεμβούργου. Ενώ παράλληλα υπήρξε και η θέσπιση του αυστηρού ελβετικού απορρήτου το 1934 το οποίο λειτούργησε ενισχυτικά στην διαδικασία προσέλκυσης κεφαλαίων από όλο τον κόσμο, ενώ αποτέλεσε και βασικό πυλώνα της νομικής διάρθρωσης των offshore δικαιοδοσιών, καθώς ήρθε να συμπληρώσει τα ήδη υφιστάμενα πλεονεκτήματα των δικαιοδοσιών που είχαν ήδη αναπτυχθεί στις ΗΠΑ. Το αυστηρό τραπεζικό απόρρητο της Ελβετίας αποτέλεσε πρότυπο και για άλλες εξωχώριες δικαιοδοσίες, οι οποίες είτε το ακολούθησαν πιστά είτε το χρησιμοποίησαν με μικρές αλλαγές.

Το τρίτο στάδιο των εξωχώριων εταιριών, το οποίο διαδραματίζεται μέχρι και σήμερα, σχετίζεται με τη δημιουργία της Ευρωαγοράς στο City του Λονδίνου κοντά στα τέλη της δεκαετίας του 1950. Αυτή η αγορά δημιουργήθηκε από μια άτυπη συμφωνία μεταξύ της Τράπεζας της Αγγλίας και των εμπορικών τραπεζών του City, ώστε κάθε συναλλαγή μέσω Λονδίνου μεταξύ δύο μη-κατοίκων σε ξένο νόμισμα, εκείνη την περίοδο κυρίως σε δολάριο,

να μην υπόκεινται στο Βρετανικό κανονιστικό πλαίσιο. Η διασύνδεση των υπεράκτιων δικαιοδοσιών με την αγορά γίνεται εμφανής, όταν οι υπερπόντιες δικαιοδοσίες της βρετανικής επικράτειας (Βερμούδες, Γιβραλτάρ κλπ.), μετά την γεωγραφική συρρίκνωση της βρετανικής αυτοκρατορίας, μετατρέπονται σε υπεράκτιες δικαιοδοσίες, υποκείμενες στο βρετανικό έλεγχο και τίθενται στις υπηρεσίες του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού και χρηματοοικονομικού συστήματος. Μετά το 1970, εμφανίζεται μια τάση εμπορευματοποίησης της εθνικής κυριαρχίας μικρών κρατών, τα οποία με σκοπό την οικονομική τους ανάπτυξη άρχισαν να μετατρέπονται σε υπεράκτια οικονομικά κέντρα.

Σήμερα, απαριθμούνται πάνω από 70 υπεράκτιες δικαιοδοσίες, οι οποίες προσπαθούν να καρπωθούν ένα κομμάτι από τα τρισεκατομμύρια δολάρια που διακινούνται μέσω αυτών. Γεωγραφικά θα μπορούσαν να χωριστούν σε 5 κατηγορίες: στις υπεράκτιες δικαιοδοσίες της Κεντρικής Αμερικής και της Καραϊβικής, στις υπεράκτιες δικαιοδοσίες της Ασίας και της Ωκεανίας, στις υπεράκτιες δικαιοδοσίες της Μέσης Ανατολής, στις υπεράκτιες δικαιοδοσίες της Αφρικής και στις υπεράκτιες δικαιοδοσίες της Ευρώπης.

3.5 Βασικά Κίνητρα Ίδρυσης Και Διατήρησης

Τα σημαντικότερα κριτήρια (Μπεξεντάκος, 2014) για την δημιουργία αλλά και τη διατήρηση μιας υπεράκτιας εταιρίας, τα οποία αφορούν τα πλεονεκτήματα που θα αποκομίσει ένας ιδιώτης ή ένας οργανισμός από την σύστασης είναι τα εξής:

- Γρήγορη σύσταση με χαμηλό κόστος, ελάχιστο απαιτούμενο εταιρικό κεφάλαιο κι εξαιρετικά περιορισμένες διατυπώσεις.
- Πλήρης ανωνυμία των πραγματικών μετόχων.
- Δυνατότητα σύστασης της εταιρίας με έναν μόνο μέτοχο.
- Μεταφορά των κερδών από υψηλά σε χαμηλά φορολογούμενες χώρες.
- Αποφυγή του πόθεν έσχες τόσο στην αγορά περιουσιακών στοιχείων όσο και στη νομιμοποίηση εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες.
- Αποφυγή της εργατικής κι ασφαλιστικής νομοθεσίας για επιχειρήσεις, που δραστηριοποιούνται κι απασχολούν προσωπικό στο εξωτερικό.

- Αποφυγή δεσμεύσεων ατομικής περιουσίας, με τη διασφάλιση από μελλοντικές διεκδικήσεις δανειστών.
- Αποφυγή φορολογικών επιβαρύνσεων.
- Πλήρης απαλλαγή του φόρου κληρονομιάς, δωρεάς, μεταβίβασης και γονικής παροχής, σε περιπτώσεις ακινήτων.
- Αποφυγή διεκδικήσεων συζύγων σε περίπτωση διαζυγίου.
- Αποφυγή φόρου τόκων στις καταθέσεις.
- Τραπεζικό απόρρητο που προστατεύει από ελέγχους.
- Μη ύπαρξη συναλλαγματικών περιορισμών.

Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον Δουβή (2008), ο βασικός λόγος σύστασης υπεράκτιων εταιριών είναι η αποφυγή των μεγάλων φορολογικών συντελεστών επι των κερδών των εταιριών και των εισοδημάτων των φυσικών προσώπων, αλλά και αποφυγή της διπλής φορολόγησης του εισοδήματος, διότι κάθε κράτος μπορεί να φορολογεί σύμφωνα με τον τόπο κτήσης των κερδών αλλά και σύμφωνα με την ιθαγένεια, ενώ δεν έχουν υπογράψει όλες οι χώρες τη συμφωνία αποφυγής διπλής φορολόγησης.

Ένας λόγος χρησιμοποίησης υπεράκτιων δικαιοδοσιών από πολυεθνικές εταιρίες είναι ο φορολογικός σχεδιασμός. Οι υπεράκτιες δικαιοδοσίες είναι συχνά ένα χρήσιμο μέσο μείωσης της φορολογίας εισοδήματος και του φόρου κληρονομιάς. Ειδικότερα η χρησιμοποίηση μιας υπεράκτιας εταιρίας αποτελεί μέσο στρατηγικής φορολόγησης, δηλαδή οι εταιρίες προσπαθούν να φοροαποφύγουν χρησιμοποιώντας μια στρατηγική φορολόγησης. Σε αυτό το σημείο (Μπεξεντάκος, 2014) καλό θα ήταν να εξηγηθεί ότι η έννοια της φοροαποφυγής διαφέρει από αυτήν της φοροδιαφυγής. Η φοροαποφυγή (tax avoidance) είναι ένα σύνολο νόμιμων ενεργειών οι οποίες αποβλέπουν στη μείωση ή την εξάλειψη οποιασδήποτε φορολογικής επιβάρυνσης μέσω μιας στρατηγικής που στηρίζεται σε κενά της εκάστοτε φορολογικής νομοθεσίας. Αντιθέτως, ο όρος φοροδιαφυγή (tax evasion) αναφέρεται σε ένα σύνολο παράνομων ενεργειών οι οποίες αποβλέπουν στη μείωση ή την εξάλειψη οποιασδήποτε φορολογικής υποχρέωσης. Η φοροδιαφυγή προϋποθέτει κατάχρηση των φορολογικών νόμων, κάτι που επιτυγχάνεται είτε με ψευδή οικονομικά δεδομένα τα οποία δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, είτε με την απόκρυψη στοιχείων που δείχνουν τα πραγματικά οικονομικά δεδομένα και από τα οποία θα προσδιορίσουν την επιβολή και το μέγεθος του φόρου.

Γενικά το κόστος ίδρυσης μιας υπεράκτιας εταιρίας διαφέρει ανάλογα με το υπεράκτιο οικονομικό κέντρο που θα επιλέγει, ενδεικτικά σε χώρες όπως τα Νησιά Κέυμαν, το Μπελίζ

και τον Παναμά είναι χαμηλότερο ενώ σε άλλες χώρες όπως η Κόστα Ρίκα είναι αρκετά υψηλότερα.

Υπάρχει μεγάλο ρίσκο κατά την ίδρυση μιας υπεράκτιας εταιρίας διότι καμία από τις πράξεις και ενέργειες της δεν υπόκειται σε κοινοτική ή διεθνή νομοθεσία. Ο αντιπρόσωπος ενεργεί αυτοβούλως με αποτέλεσμα να είναι αμφίβολη η αποτελεσματικότητα των εργασιών όταν δεν υπάρχει απόλυτη εμπιστοσύνη.

Μερικοί λόγοι (Δουβής, 2008) που ωθούν μια οικονομική μονάδα ή ένα φυσικό πρόσωπο να ιδρύσει και να διατηρήσει μια υπεράκτια εταιρία αναλύονται παρακάτω.

Φορολογικοί λόγοι, που είναι ένα από τα σημαντικότερα κίνητρα για την ίδρυση μιας υπεράκτιας εταιρίας. Οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές, είτε με την μορφή της άμεσης φορολόγησης (φόρος επί των κερδών, φόρος επί του κεφαλαίου, φόρος υπεραξίας, φόρος στη μεταβίβαση μετοχών ή εταιρικών μεριδίων κ.λπ.), είτε με έμμεση μορφή (π.χ. εφαρμογή «πόθεν έσχες» για την απόκτηση ή διατήρηση περιουσιακών στοιχείων) αποτελούν αναμφίβολα μείζον κριτήριο ίδρυσης υπεράκτιων εταιριών.

Αποφυγή δέσμευσης ατομικής περιουσίας, καθώς οποιοδήποτε στοιχείο μεταβιβαστεί στην υπεράκτια εταιρία διασφαλίζεται από μελλοντικές διεκδικήσεις πιστωτών ή του δημοσίου.

Αποφυγή εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας, καθώς μέσω μιας υπεράκτιας εταιρίας μπορούν να αποφύγουν την υποχρέωση καταβολής εισφορών κοινωνικής ασφάλισης ή άλλων εργοδοτικών εισφορών με αποτέλεσμα τη μείωση τους κόστους των εργαζομένων και την αποφυγή οποιασδήποτε σχετικής νομοθεσίας.

Μίσθωση υψηλόμισθου προσωπικού και παροχή υπηρεσιών ελευθέρων επαγγελματιών, καθώς τα στελέχη αυτά θα αποφύγουν την υψηλή φορολογία αλλά και τις μεγάλες ασφαλιστικές εισφορές των χωρών τους.

Τραπεζικό απόρρητο - ως αποτέλεσμα της ψηφιοποίησης μεγάλα τραπεζικά ιδρύματα κατάφεραν να εγκατασταθούν και να δραστηριοποιηθούν σε υπεράκτια οικονομικά κέντρα με αποκλειστικό σκοπό την παροχή εξειδικευμένων τραπεζικών υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα την εμπιστευτικότητα και την παροχή απορρήτου στους τραπεζικούς λογαριασμούς, μέσω του διαδικτύου.

Ασφαλιστικές υπηρεσίες, ιδιαίτερα ελκυστικά είναι τα υπεράκτια συνταξιοδοτικά προγράμματα παρότι δεν υπάρχει φορολογικό κίνητρο. Τα προγράμματα ασφάλισης που παρέχονται επιδιώκουν κυρίως την ικανοποίηση εξειδικευμένης ζήτησης, όπως είναι η περίπτωση ατόμων που εργάζονται στο εξωτερικό και μετακινούνται διαρκώς ή επιχειρήσεων που απασχολούν υπαλλήλους σε όλο τον κόσμο και σε χώρες που επιτρέπεται η χρήση

ιδιωτικής ασφάλισης και επιθυμούν την ενιαία διαχείριση των ασφαλιστικών τους προγραμμάτων.

Υπεράκτια αμοιβαία κεφάλαια, τα οποία μπορεί να είναι είτε ανοικτού είτε κλειστού τύπου και προσφέρουν χαμηλό κόστος διαχείρισης με υψηλές αποδόσεις με πρόσβαση στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές, δυνατότητα άμεσου επαναπατρισμού των κεφαλαίων του επενδυτή μέσω μηχανισμών χαμηλής φορολόγησης και υπό προϋποθέσεις προστασία της ταυτότητας του επενδυτή και των συναλλαγών του. Τα υπεράκτια A/K προσφέρονται σε πολλές επενδυτικές μορφές και με αποδόσεις ανάλογες του ρίσκου που τους ακολουθεί. Η ελκυστικότητα των υπεράκτιων αμοιβαίων κεφαλαίων πηγάζει από τον ελάχιστο έλεγχο και τη μη τήρηση στοιχείων. Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά των κεφαλαίων αυτών είναι η έλλειψη αυστηρών θεσμικών κανόνων επένδυσης σε αντίθεση με το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία των αμοιβαίων κεφαλαίων σε λοιπές οικονομίες, το οποίο βεβαίως συνεπάγεται και υψηλότερο κίνδυνο για την επένδυση αλλά και μεγαλύτερες δυνητικές αποδόσεις.

Δικαιώματα πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, τα οποία συνδέονται με τεχνογνωσία, ευρεσιτεχνίες, σήματα, λογισμικό κλπ. Τα δικαιώματα αυτά είναι δυνατόν να εκχωρηθούν σε μια υπεράκτια εταιρία και να τα διαθέσει αυτή η εταιρία όπως επιθυμεί ο αρχικός κάτοχος. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα το εισόδημα που θα προκύψει να παραμείνει στο εξωτερικό και θα φορολογηθεί με τους συντελεστές της υπεράκτιας δικαιοδοσίας.

Τριγωνικές συναλλαγές - αυτή η μέθοδος αποτελεί ένα από τους βασικότερους λόγους χρήσης υπεράκτιων εταιριών. Ο λόγος είναι ότι ανάλογα την συναλλαγή η υπεράκτια εταιρία έχει το ρόλο της ενδιάμεσης εταιρίας και ανάλογα όταν πρόκειται για εισαγωγή, υπερτιμολογεί με σκοπό την αύξηση του κόστους αγοράς και εν τέλει την μείωση του μικτού κέρδους, βέβαια η διαφορά μεταξύ αγοραίας τιμής και τιμής πώλησης από την υπεράκτια θα εμφανισθεί ως κέρδος στην υπεράκτια δικαιοδοσία, αλλά θα φορολογηθεί με ένα αρκετά μικρότερο φορολογικό συντελεστή. Ενώ όταν πρόκειται για εξαγωγή, υποτιμολογεί έτσι ώστε να μειώσει την αξία των πωλήσεων και συνεπώς το μικτό κέρδος. Αυτό έχει ως συνέπεια την αύξηση του μικτού περιθωρίου της υπεράκτιας η οποία όπως αναφέρθηκε θα φορολογηθεί με ένα μικρό συντελεστή.

Υπεράκτιες πιστωτικές κάρτες, οι οποίες χρησιμοποιούνται για να αποφύγουν οι ιδιοκτήτες τους να εμφανισθούν οι πληροφορίες τους στις φορολογικές αρχές τόσο για τις καθημερινές τους δαπάνες όσο και για τα αγαθά που αγοράζουν. Αυτό γίνεται γιατί πολλές χώρες χρησιμοποιούν το κόστος των δαπανών αγοράς αγαθών και δαπανών ως τεκμήριο φορολογίας. Επιπλέον, οι υπεράκτιες πιστωτικές κάρτες αποτελούν μέθοδο επαναπατρισμού κεφαλαίων τα οποία δεν έχουν φορολογηθεί.

3.6 Είδη Υπεράκτιων Εταιριών

Οι υπεράκτιες εταιρίες (Δουβής, 2008) μπορούν να χρησιμοποιηθούν για διάφορους σκοπούς, με ποικίλους τρόπους και σε διαφορετικούς τύπους, όπως:

- Εταιρίες συμμετοχών ή χαρτοφυλακίου (Holding Companies)
- Εταιρίες παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών (Finance Companies)
- Εταιρίες αδειών-δικαιωμάτων (Licensing Companies)
- Εμπορικές εταιρίες (Trading Companies)
- Εταιρίες παροχής διοικητικών υπηρεσιών (Administration Companies)
- Ναυτιλιακές εταιρίες (Shipping Companies)
- Εμπιστεύματα (Trusts)
- Επενδυτικές εταιρίες (Investment Companies)
- Τραπεζικές εταιρίες (Banking Companies)
- Εταιρίες παροχής υπηρεσιών (Service Companies)
- Εταιρίες υβρίδια (Hybrid Companies)
- Εταιρίες αντιπροσώπευσης (Nominee Companies)
- Εταιρίες ασφαλειών (Insurance Companies)
- Εταιρίες Περιορισμένης Ευθύνης (Limited Liability Companies)

Εταιρίες Συμμετοχών

Ο λόγος ύπαρξης των εταιριών συμμετοχών, όπου είναι εγκατεστημένες σε διεθνή υπεράκτια χρηματοοικονομικά κέντρα, είναι η χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων των offshore εταιριών.

Οι δραστηριότητες σε τρίτες χώρες μιας εταιρίας, συγκεντρώνονται σε μια εξωχώρια εταιρία η οποία λειτουργεί ως εταιρία εκκαθάρισης των κερδών, με στόχο την συσσώρευσή τους και στη συνέχεια την επανεπένδυση τους και επεκτείνονται σε άλλες χώρες με μειωμένους φορολογικούς συντελεστές. Η συνηθέστερη πρακτική των εταιριών συμμετοχών, είναι να αξιοποιούν θυγατρικές εταιρίες σε τρίτες χώρες, και όχι τόσο υποκαταστήματα.

Αρκετά υπεράκτια χρηματοοικονομικά κέντρα, παρέχουν ειδικά φορολογικά προνόμια σε εταιρίες συμμετοχών, μερικά από τα οποία είναι η αναβολή πληρωμής φόρου στα κεφαλαιακά κέρδη, η απουσία συναλλαγματικών ελέγχων και η αναβολή πληρωμής φόρου στα μερίσματα.

Η ιδανική δομή μιας εταιρίας συμμετοχών θα πρέπει να δίνει την δυνατότητα μείωσης της φορολογίας των κερδών και γι' αυτό είναι ανάγκη να υπάρχουν φορολογικές συμφωνίες για ορισμένες συνθήκες. Πιο συγκεκριμένα, τα μερίσματα που στέλνονται από τη θυγατρική στην υπεράκτια πρέπει είτε να απαλλάσσονται είτε να υπόκεινται σε χαμηλούς παρακρατούμενους φόρους, στο φορολογικό καθεστώς της θυγατρικής. Ακόμα, τα μερίσματα που στέλνονται από μια θυγατρική στην υπεράκτια, θα πρέπει είτε να απαλλάσσονται, είτε να υπόκεινται σε χαμηλούς παρακρατούμενους φόρους στο φορολογικό καθεστώς της εταιρίας συμμετοχών.

Τα μερίσματα που πληρώνονται από την εταιρία συμμετοχών στην μητρική, θα πρέπει να απαλλάσσονται ή να υπόκεινται σε χαμηλούς παρακρατούμενους φόρους, στο φορολογικό καθεστώς της μητρικής ενώ και τα κέρδη της εταιρίας συμμετοχών, που προέρχονται από τη πώληση μετοχών της σε θυγατρική, θα πρέπει είτε να εξαιρούνται είτε να υποβάλλονται σε χαμηλό ποσοστό φορολόγησης, στη χώρα-έδρα της εταιρίας συμμετοχών, σύμφωνα με το φορολογικό καθεστώς που αυτή έχει.

Μερικές από τις συνηθέστερες τοποθεσίες εγκατάστασης για μια εταιρία συμμετοχών είναι η Αγγλία, το Λουξεμβούργο, η Δανία, το Γιβραλτάρ, η Ολλανδία, καθώς και οι Ολλανδικές Αντίλλες. Αυτές οι χώρες έχουν υπογράψει πολλαπλές συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας. Η Ολλανδία, καθώς και η Δανία, είναι δύο από τις καλύτερες επιλογές, λόγω των μοναδικών συμφωνιών που έχουν υπογράψει, αλλά και η Αγγλία, η οποία σύμφωνα με τις δομές της, τα μερίσματα προς πληρωμή, οπουδήποτε και να κατευθύνονται, δεν υφίστανται καθόλου παρακρατούμενους φόρους στην επικράτειά της.

Εταιρίες Παροχής Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών

Ο στόχος μιας εταιρίας παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, που έχει έδρα σε ένα υπεράκτιο χρηματοοικονομικό κέντρο είναι η παροχή δανείων σε μια ξένη θυγατρική εταιρία.

Οι παρακρατούμενοι φόροι είναι και οι μοναδικοί που συνεπάγονται οι πληρωμές τόκων από μια εταιρία, που λειτουργεί σε ξένη χώρα, προς τη συνδεδεμένη εταιρία παροχής

χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Γενικότερα, υπάρχει μηδενικός ή ελάχιστος φόρος στους τόκους δανείων από ξένες πηγές, που λαμβάνεται από μια εταιρία παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, με έδρα ένα υπεράκτιο χρηματοοικονομικό κέντρο.

Τέτοιες εταιρίες παρέχουν την δυνατότητα αποτελεσματικής μεταφοράς των κερδών από τη θυγατρική, όπου υπάγεται σε χώρα με υψηλό φορολογικό συντελεστή, στη δικαιοδοσία της υπεράκτιας, με χαμηλή φορολογία. Επομένως ο τόκος και οι αποπληρωμές του δανείου, προς την εξωχώρα εταιρία παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, μειώνουν το φορολογητέο εισόδημα της ξένης θυγατρικής. Ακόμα, προκειμένου να αποφύγουν ή να μειώσουν τους παρακρατούμενους φόρους, που προκύπτουν όταν η ξένη θυγατρική πληρώνει τόκους στο εξωτερικό, οι εταιρίες, κατευθύνουν τα κεφάλαιά τους μέσω διάφορων υπεράκτιων χρηματοοικονομικών κέντρων ή χωρών που έχουν υπογράψει σύμβαση αποφυγής διπλής φορολογίας με υπεράκτια χρηματοοικονομικά κέντρα.

Εταιρίες Αδειών-Δικαιωμάτων

Μια εταιρία μπορεί να χρησιμοποιεί μια υπεράκτια εταιρία αδειών για να λειτουργεί ως χορηγός αδειών δικαιωμάτων σε μια ξένη θυγατρική εταιρία. Οι περιοδικές πληρωμές για τα δικαιώματα χρήσης βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας, όπως είναι τα δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, τα συγγραφικά δικαιώματα, σήματα, εικόνες, ήχος, επιστημονικές πληροφορίες κτλ., λειτουργούν και χρησιμοποιούνται από πολλές χώρες σαν ενοίκιο, δηλαδή σαν έξοδα που μειώνουν την φορολογητέα ύλη των επιχειρήσεων. Με τον τρόπο αυτό επίσης μεταφέρονται κέρδη και συγκεντρώνονται κεφάλαια στην υπεράκτια εταιρία.

Εμπορικές Εταιρίες

Οι εμπορικές εταιρίες δραστηριοποιούνται σε εισαγωγικό και εξαγωγικό εμπόριο. Μια εμπορική εταιρία μπορεί να ιδρυθεί σε ένα υπεράκτιο χρηματοοικονομικό κέντρο, να λαμβάνει παραγγελίες από το πελάτη και να παραδίδει τα προϊόντα απευθείας από τον κατασκευαστή ή από τον τόπο αγοράς τους.

Μια τέτοια εταιρία μπορεί να χρησιμοποιηθεί έτσι ώστε να μεταφέρει κέρδη από μια χώρα με υψηλή φορολογία σε μια χώρα με χαμηλότερη. Η εταιρία αυτή αγοράζει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες σε διαφοροποιημένες τιμές από έναν αντιπρόσωπο πουλώντας τα με κέρδος στην ξένη θυγατρική. Έτσι, η τιμή που θα πληρώσει η θυγατρική για την αγορά των προϊόντων, θα είναι πιο μεγάλη από τη τιμή που θα έπρεπε να πληρώσει αν είχε αγοράσει τα προϊόντα απευθείας, μειώνοντας με αυτόν τον τρόπο τα κέρδη της. Τα κέρδη της εξωχώριας από τη πώληση υπόκεινται σε φόρο με ειδικό φορολογικό συντελεστή που θα καταβαλλόταν στο υπεράκτιο χρηματοοικονομικό κέντρο. Επομένως ένα μέρος του κέρδους, όπου σε διαφορετικές συνθήκες θα πραγματοποιούταν από την ξένη θυγατρική, μετακινείται από τη χώρα της θυγατρικής με υψηλή φορολογία, στην χώρα της εμπορικής εταιρίας με χαμηλή φορολογία.

Μάλιστα, επειδή πολλές χώρες επιβάλλουν υψηλούς δασμούς, οι εξωχώριες εμπορικές εταιρίες προσπαθούν να μην παραλαμβάνουν τα προϊόντα αυτά στην έδρα τους, αλλά να τα πουλούν κατευθείαν στην ξένη θυγατρική τους για να αποφύγουν τους διπλούς εισαγωγικούς δασμούς.

Εταιρίες Παροχής Διοικητικών Υπηρεσιών

Εν πολλοίς, οι υπεράκτιες δραστηριότητες μιας εταιρίας, αφορούν μόνο μια ξένη θυγατρική της. Ορισμένες από αυτές περιλαμβάνουν έναν ολόκληρο όμιλο που αποτελείται από τη μητρική εταιρία και τις θυγατρικές της, οι οποίες εκτελούν διαφορετικές δραστηριότητες. Στην περίπτωση αυτή η διαχείριση και ο έλεγχος του ομίλου μπορούν να γίνουν με την ίδρυση μιας εταιρίας Διοίκησης-Διαχείρισης, σε ένα υπεράκτιο οικονομικό κέντρο. Το σχήμα αυτό προσφέρει σημαντικά πλεονεκτήματα, καθώς συγκεντρώνει όλες τις διοικητικές και διαχειριστικές λειτουργίες.

Η ίδρυση κεντρικών γραφείων διοίκησης σε ένα υπεράκτιο χρηματοοικονομικό κέντρο, είναι μια μέθοδος μεταφοράς των κερδών, όπου οι δραστηριότητες της διοίκησης και διαχείρισης του ομίλου αναλαμβάνονται από την υπεράκτια εταιρία Διοίκησης-Διαχείρισης, η οποία παίρνει αμοιβή από τις ξένες θυγατρικές του ομίλου που έχουν την έδρα τους σε κράτη με υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές. Η υπεράκτια εταιρία Διοίκησης-Διαχείρισης θα φορολογηθεί με χαμηλότερο συντελεστή ή και καθόλου για τα κέρδη της, στο υπεράκτιο χρηματοοικονομικό κέντρο που αυτή εδρεύει.

Οι διοικητικές και οι διαχειριστικές λειτουργίες που γίνονται σε ένα υπεράκτιο οικονομικό κέντρο, δεν δημιουργούν υποχρέωση για την εταιρία να έχει μόνιμη εγκατάσταση στο υπεράκτιο χρηματοοικονομικό κέντρο και επομένως οι ειδικοί φορολογικοί συντελεστές, που εφαρμόζονται για τις υπεράκτιες εταιρίες, εφαρμόζονται και για εκείνες.

Την ίδια στιγμή είναι πιθανό ότι η ξένη θυγατρική, όταν πραγματοποιεί μια πληρωμή στην εξωχώρια εταιρία Διοίκησης-Διαχείρισης, να πρέπει να πείσει τις τοπικές φορολογικές αρχές πως το τίμημα για τις υπηρεσίες ορίζεται κάτω από ανταγωνιστικές συνθήκες αγοράς. Γι' αυτό τον λόγο, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να βεβαιωθεί ότι το υπεράκτιο χρηματοοικονομικό κέντρο που θα χρησιμοποιηθεί παρέχει τις αναγκαίες υποστηρικτικές υπηρεσίες όπου θα δώσουν στην υπεράκτια εταιρία, την δυνατότητα να λειτουργήσει αποτελεσματικά.

Ναυτιλιακές Εταιρίες

Πολλά υπεράκτια οικονομικά κέντρα παρέχουν ειδική φορολογική μεταχείριση σε εταιρίες οι οποίες δραστηριοποιούνται στη ναυτιλία, συμπεριλαμβάνοντας τη ναύλωση και την ενοικίαση σκαφών. Πολλά υπεράκτια χρηματοοικονομικά κέντρα προτρέπουν τις ναυτιλιακές εταιρίες να επωφεληθούν από τις σημαίες ευκαιρίας, κάτι το οποίο δίνει τη δυνατότητα σε μια μη μόνιμα εγκατεστημένη εταιρία να νηολογήσει ένα πλοίο, χρησιμοποιώντας τη σημαία ενός υπεράκτιου χρηματοοικονομικού κέντρου, του οποίου οι απαιτήσεις είναι πιο ελαστικές από αυτές που θα συναντούσε η εταιρία στη χώρα της. Επομένως, τα κέρδη που προκύπτουν από την εξωχώρια εταιρία εκτός δικαιοδοσίας θα υπόκεινται σε χαμηλή φορολογία. Σε άλλες περιπτώσεις, αυτοί οι ειδικοί χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές δεν εφαρμόζονται σε ολόκληρο το εισόδημα που αποκτάται από την υπεράκτια εταιρία. Ένα μέρος του εισοδήματος φορολογείται με ολόκληρο το συντελεστή κατά την πληρωμή του δικαιώματος χρήσης της σημαίας και της νηολόγησης.

Τα περισσότερα υπεράκτια χρηματοοικονομικά κέντρα έχουν νόμιμες ρυθμίσεις αναφορικά με το ανθρώπινο δυναμικό και την ασφάλεια των πλοίων που έχουν νηολογηθεί στη χώρα τους και χρησιμοποιούν τη δική τους σημαία. Ο πιο σημαντικός λόγος για τη χρήση της νηολόγησης σε υπεράκτιο χρηματοοικονομικό κέντρο, ως σημαία ευκαιρίας, έχει να κάνει με τα προνόμια που έχουν σε ορισμένες χώρες αρκετές ναυτιλιακές εταιρίες.

Εμπιστεύματα

Ο βασικότερος λόγος ίδρυσης μιας υπεράκτιας εταιρίας εμπιστευμάτων είναι η παράκαμψη των νόμων άλλων χωρών, που μπορεί να είναι σύννομο ή παράνομο, ειδικά όταν υπάρχουν ισχυροί λόγοι για να παραβιασθεί ο νόμος, όπως όταν καταδιώκεται κάποιος στη χώρα του. Αν μεταξύ της χώρας εγκατάστασης του υπεράκτιου εμπιστεύματος και της χώρας του διαθέτη είναι δυνατή η ανταλλαγή πληροφοριών, τότε εκείνη η χώρα δεν αποτελεί κατάλληλο μέρος για την εγκατάσταση μιας υπεράκτιας εταιρίας εμπιστευμάτων.

Η σωστή επιλογή του διαχειριστή του εμπιστεύματος, η υπογραφή ενός κατανοητού συμβολαίου, αλλά και η επιλογή του κατάλληλου υπεράκτιου χρηματοοικονομικού κέντρου, αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες για τη δημιουργία ενός εμπιστεύματος. Πιο συγκεκριμένα, η επιλογή της εταιρίας διαχείρισης ή της εταιρίας από την οποία θα εξουσιοδοτείται ο διαχειριστής, θα πρέπει να γίνει με βάση την ακεραιότητα και την σχέση κόστους αποτελεσματικότητας. Είναι σημαντικό το υπεράκτιο οικονομικό κέντρο που θα επιλεγεί να έχει διαχρονική σταθερότητα, ώστε να αποφεύγονται οι πολιτικές αναταραχές, καθώς και η πιθανότητα απαλλοτρίωσης των περιουσιακών στοιχείων, που έχουν μεταφερθεί στο υπεράκτιο εμπίστευμα. Αρκετές εταιρίες που παρέχουν υπηρεσίες διαχείρισης, επιτρέπουν στις υπεράκτιες εταιρίες εμπιστευμάτων και στα περιουσιακά τους στοιχεία, να μετεγκαθίστανται ταχύτατα, στη περίπτωση εκδήλωσης πολιτικής αναταραχής στο υπεράκτιο κέντρο, σε ένα άλλο χωρίς ιδιαίτερο κόστος. Αυτός είναι ο λόγος που είναι σημαντική η επιλογή μιας εταιρίας διαχείρισης, η οποία συνδέεται με άλλα υπεράκτια κέντρα, για τη μεταφορά της υπεράκτιας εταιρίας εμπιστευμάτων από ένα κέντρο σε ένα άλλο. Πολλές από αυτές παρέχουν τέτοιου είδους υπηρεσίες, σε συνδυασμό με διαμονή σε ασφαλή δικαιοδοσία και επιλογή μεταφοράς της έδρας της υπεράκτιας εταιρίας εμπιστευμάτων, μέσω διεθνών διασυνδέσεων που αυτές έχουν, είτε με αλλαγή της έδρας της διοίκησης κι ελέγχου της υπεράκτιας εταιρίας εμπιστευμάτων, ανεξαρτήτως από την έδρα του διαχειριστή.

Η χρήση ενός εμπιστεύματος προσφέρει ευελιξία και ανωνυμία κατά τη μεταφορά και τον έλεγχο κεφαλαίων ή περιουσιακών στοιχείων. Έτσι, μια υπεράκτια εταιρία εμπιστευμάτων δεν αντιμετωπίζει προβλήματα με μετόχους, μερίσματα ή άλλες υποχρεώσεις, που ενδεχομένως να αντιμετώπιζε ένας άλλος οργανισμός καθώς σε πολλά υπεράκτια οικονομικά κέντρα δεν υπάρχουν υποχρεώσεις δημοσιοποίησης στοιχείων.

Ακόμα, ένα από τα σημαντικά πλεονεκτήματα των υπεράκτιων εταιριών εμπιστευμάτων, είναι η δυνατότητα συσσώρευσης κεφαλαίου. Μερικά υπεράκτια χρηματοοικονομικά κέντρα

δεν έχουν την απαίτηση από τους διαχειριστές να διανέμουν το εισόδημα της υπεράκτιας εταιρίας εμπιστευμάτων στους δικαιούχους, κάτι που επιτρέπει τη μεταφορά εισοδήματος, από μια υπεράκτια εταιρία εμπιστευμάτων στο δικαιούχο, που διαμένει σε χώρα με υψηλό φορολογικό συντελεστή. Το εισόδημα που συγκεντρώνεται στην υπεράκτια εταιρία εμπιστευμάτων δεν φορολογείται ώσπου αυτό να επαναπατριστεί στη χώρα προέλευσης. Η μετατροπή του εισοδήματος σε κεφάλαιο (κατά τον επαναπατρισμό) μπορεί να γίνει σκόπιμα, διότι η χώρα του δικαιούχου ίσως να μην φορολογεί τη διανομή του κεφαλαίου από την υπεράκτια εταιρία εμπιστευμάτων ή να φορολογεί το ποσό εκείνο, κάτω από όρους γενικότερου δικαιώματος εκμετάλλευσης.

Επενδυτικές Εταιρίες

Τα κεφάλαια που είναι συγκεντρωμένα μέσω επενδυτικών εταιριών συστημένων σε υπεράκτια χρηματοοικονομικά κέντρα μπορούν να επενδυθούν οπουδήποτε στο κόσμο. Για να απαλλαγθούν από τη φορολογία, τα έσοδα ή οι τόκοι (των κεφαλαίων), υπάρχουν χώρες όπου τα κεφάλαια μπορούν να κατατεθούν σε αφορολόγητους τίτλους ή σε τραπεζικές καταθέσεις, όπου ο τόκος καταβάλλεται χωρίς φορολογικές επιβαρύνσεις. Επομένως, η χρήση μιας εξωχώριας εταιρίας, η οποία ιδρύεται στη κατάλληλη χώρα, επιτρέπει την επένδυση των εσόδων αυτών σε χώρες με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές έχουν υπογράψει ευνοϊκές φορολογικές συνθήκες με διάφορα υπεράκτια χρηματοοικονομικά κέντρα.

Τραπεζικές Εταιρίες

Τα τελευταία χρόνια πολλά τραπεζικά ιδρύματα σε υπεράκτιες δικαιοδοσίες έχουν καθιερωθεί ως φορολογικά καταφύγια, εκ των οποίων ορισμένα από αυτά τα ιδρύματα είναι θυγατρικές μεγάλων τραπεζών. Το σημαντικότερο πλεονέκτημά τους είναι η δυνατότητα καταβολής τόκων απαλλαγμένων από παρακράτηση φόρων. Επιπλέον, ασχολούνται με διεθνή χρηματοδότηση από υπεράκτια χρηματοοικονομικά κέντρα, η οποία και δεν υπόκειται σε

συναλλαγματικούς ελέγχους. Αυτές οι μορφές εξωχώριων εταιριών χρησιμοποιούνται ακόμα και από πιο μικρές οντότητες, αλλά και από ιδιώτες, για να διαχειριστούν τα κεφάλαια τους.

Εταιρίες Παροχής Υπηρεσιών

Ιδιώτες με υψηλές αμοιβές, μπορούν να εκχωρήσουν τα δικαιώματα των αμοιβών τους σε μια εξωχώρια εταιρία όπου απαλλάσσεται από την οφειλή φόρου επί των κερδών της. Οι πληρωμές στους ενδιαφερόμενους γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να ελαχιστοποιούνται οι φορολογικές τους υποχρεώσεις.

Εταιρίες Υβρίδια

Οι εταιρίες υβρίδια προέρχονται από τον συνδυασμό παραδοσιακών δομών εταιριών. Παραδείγματος χάριν, μια εμπορική επιχείρηση, μπορεί να έχει τη μορφή μιας ΕΠΕ, στην οποία μια ομάδα ατόμων συνέρχονται ως εταίροι και συνεισφέρουν ένα ποσό, έναντι ενός μεριδίου της. Από εκείνη τη στιγμή που θα εισφέρουν τα χρήματα, πλέον θα ανήκουν στην εταιρία, η οποία με τη σειρά της θα τα χρησιμοποιήσει σε συγκεκριμένη δραστηριότητα, με σκοπό να δημιουργήσει κέρδος, το οποίο στο τέλος θα επιστραφεί στους ίδιους.

Εκτός από εμπορικές επιχειρήσεις, υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός εταιριών διαφόρων σκοπών, όπως για παράδειγμα στην Αγγλία, όπου υπάρχει η εταιρία παροχής εγγυήσεων. Γενικότερα μια υβριδική εταιρία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διάφορους λόγους, με πιο σημαντικούς, σαν επιχειρηματικό εμπίστευμα και σαν εμπορικό ή επενδυτικό εργαλείο.

Εταιρίες Αντιπροσώπευσης

Στην μορφή αυτή μια εγχώρια εταιρία, ενεργεί ως αντιπρόσωπος μιας εξωχώριας εταιρίας. Αυτές οι δομές προσφέρουν υψηλό επίπεδο αξιοπιστίας και φορολογικά οφέλη.

Όπως για παράδειγμα στην περίπτωση μιας εγχώριας εταιρίας στην Αγγλία και μιας εξωχώριας εταιρίας στους Παρθένους Νήσους. Η εξωχώρια είναι ο εντολέας, η οποία και έχει την ευθύνη για όλες τις συναλλαγές, ενώ η εγχώρια, λειτουργεί σαν αντιπρόσωπος και συνάπτει

συνεργασίες κι ενεργεί για λογαριασμό της. Ένα συμφωνητικό συνεργασίας είναι αυτό που ορίζει τη σχέση μεταξύ αντιπροσώπου και υπεράκτιας εταιρίας. Ακόμα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί κι ένα εμπίστευμα, το οποίο θα ανήκει στην εταιρία αντιπροσώπησης, εξασφαλίζοντας με αυτό τον τρόπο το απόρρητο των συναλλαγών. Η εγχώρια εταιρία επομένως, αντιπροσωπεύει την εξωχώρια σε όλες τις συναλλαγές της και αναλαμβάνει δραστηριότητες όπως τη διαφήμιση της εταιρίας, την τιμολόγηση, την λογιστική παρακολούθηση κλπ., το οποίο και έχει σαν αποτέλεσμα τα στοιχεία της εξωχώριας να μην εμφανίζονται στα τιμολόγια που εκδίδει η εταιρία αντιπροσώπησης. Επομένως, στα βιβλία του πελάτη θα απεικονίζονται μόνο τα στοιχεία της αντιπροσώπου. Κάτι το οποίο είναι πολύ θετικό διότι πολλές εταιρίες δεν θέλουν να είναι εμφανής η συναλλαγή τους με μια εξωχώρια εταιρία.

Ο πελάτης θεωρεί ότι συναλλάσσεται με μια κανονική εταιρία, στην εγχώρια δικαιοδοσία. Η εταιρία αντιπρόσωπος στη συνέχεια, λαμβάνει μια προμήθεια από την υπεράκτια εταιρία για τις προσφερόμενες υπηρεσίες της, είτε ως άμεση πληρωμή είτε ως αφαίρεση ποσοστού από κάθε συναλλαγή. Οι λογαριασμοί της εγχώριας, θα εμφανίζουν μόνο την προμήθεια και τα έξοδά της. Το εισόδημα από συναλλαγές δεν αποτελεί μέρος των λογαριασμών της, καθώς η διαχείριση του γίνεται για λογαριασμό της εξωχώριας. Μόνο ένα μικρό ποσοστό κέρδους πραγματοποιείται από την εγχώρια και για το οποίο φορολογείται.

Χρειάζονται τρεις διαφορετικοί τραπεζικοί λογαριασμοί, από τους οποίους ο ένας χρειάζεται για τη διαχείριση των εσόδων των συναλλαγών, και ο οποίος πρέπει να είναι στο όνομα της εταιρίας αντιπροσώπησης καθώς τα τιμολόγια είναι στο όνομά της. Προκειμένου να φαίνεται νόμιμος ο τραπεζικός λογαριασμός πρέπει να διατηρείται εγχώρια και να κινείται από τα στελέχη της εξωχώριας. Ο δεύτερος λογαριασμός είναι της υπεράκτιας και διατηρείται εκτός χώρας, ώστε να λαμβάνει τα καθαρά έσοδα. Ο τρίτος λογαριασμός, είναι στο όνομα της εταιρίας αντιπροσώπησης, ώστε να λαμβάνει τις προμήθειες στις οποίες θα φορολογηθεί.

Εταιρίες Ασφαλειών

Παρά το γεγονός ότι η ασφάλιση ως προϊόν υπάρχει εδώ και αιώνες, η χρήση της στον διεθνή φορολογικό σχεδιασμό είναι πρόσφατη. Διάφοροι διεθνείς οργανισμοί έχουν αναπτύξει την πρακτική συνδυασμού ενός υφιστάμενου εμπιστεύματος, το οποίο δεν είναι νέο υπεράκτιο προϊόν, με πολιτική ασφάλιση. Τα δυο αυτά προϊόντα συνδυαστικά δίνουν νέες ευκαιρίες.

Τα ασφαλιστικά συμβόλαια προσφέρονται από μεγάλες ασφαλιστικές εταιρίες, οι οποίες έχουν την έδρα τους τόσο εγχώρια όσο και εξωχώρια. Για να ασφαλιστεί κάποιος σε μια τέτοια εταιρία πληρώνει ένα απλό ή σύνθετο ασφάλιστρο. Η ασφαλιστική εταιρία παίρνει ένα μέρος του ασφάλιστρου και προβαίνει σε ασφάλιση, η ασφάλιση αυτή κοστίζει μόνο ένα μικρό μέρος του ασφάλιστρου που καταβλήθηκε. Ακολούθως, η ασφαλιστική εταιρία αφού κάνει στην ασφάλιση, τοποθετεί το υπόλοιπο ποσό μαζί με τα δικά της επενδυτικά κεφάλαια και πραγματοποιεί επενδύσεις χαμηλού κινδύνου.

Εταιρίες Περιορισμένης Ευθύνης

Οι αμερικάνικες εταιρίες περιορισμένης ευθύνης (Limited Liability Company), ιδρύονται με βάση τους κανονισμούς του IRS (Internal Revenue Service) και προσφέρουν μια αξιόλογη λύση καθώς συνδυάζουν το πλεονέκτημα της περιορισμένης ευθύνης ως εταιρίες, ενώ παράλληλα φορολογούνται ως συνεταιρισμοί (pass-thru entities, δηλαδή φορολογούνται οι μέτοχοι κι όχι η εταιρία). Μια LLC για να μπορέσει να έχει το pass – thru πλεονέκτημα, θα πρέπει σύμφωνα με τους κανονισμούς του IRS, να μην ισχύουν περισσότερα από τα παρακάτω τέσσερα χαρακτηριστικά: συνέχεια ζωής, περιορισμένη ευθύνη, ελεύθερη μεταβίβαση ποσοστού συμμετοχής, κεντροποίηση διεύθυνσης εργασιών.

3.7 Πλεονεκτήματα Υπεράκτιων Εταιριών

Υπάρχουν αρκετοί λόγοι (Μπεζεντάκος, 2014) για τους οποίους προτιμάται η ίδρυση μιας εξωχώριας εταιρίας έναντι μιας αντίστοιχης ελληνικής, μερικοί είναι οι παρακάτω:

1. Ταχύτητα και απλότητα διαδικασίας σύστασης: Μια υπεράκτια εταιρία μπορεί να συσταθεί σε μία και μόνο ημέρα και από έναν μόνο μέτοχο χωρίς ιδιαίτερη προετοιμασία αφού όλες οι λεπτομέρειες είναι δυνατόν να ρυθμιστούν εκ των υστέρων.
2. Χαμηλό κόστος σύστασης και λειτουργίας: Μια υπεράκτια εταιρία στην Λιβερία μπορεί να συσταθεί με μόνο 738,50 δολάρια, ενώ δεν χρειάζονται δικηγόροι και συμβολαιογράφοι, δημοσίευση στον ΦΕΚ, έξοδα επιμελητηρίων κλπ. Τα έξοδα λειτουργίας των υπεράκτιων εταιριών είναι μεταξύ 450-700 δολαρίων κατ' έτος αναλόγως το κράτος ίδρυσης.

3. Δυνατότητα διατήρησης ανωνυμίας: Είναι απολύτως νόμιμη και εφικτή η διατήρηση πλήρους ανωνυμίας αναφορικά με το πρόσωπο των μετόχων της εξωχώριας εταιρίας. Πιο συγκεκριμένα, δεν υπάρχει καν υποχρέωση γνωστοποίησης των αληθινών μετόχων, είτε είναι εφικτή η γνωστοποίηση ονομαστικών μετόχων, οι οποίοι και έχουν τις μετοχές για λογαριασμό τρίτων. Από την άλλη, στις περισσότερες χώρες η σύσταση μιας εταιρίας απαιτεί και την ταυτόχρονη γνωστοποίηση των αληθινών μετόχων στις αρχές της εκάστοτε χώρας. Η δυνατότητα διατήρησής της ανωνυμίας δίνει την ευχέρεια στους μετόχους να αποφύγουν το πόθεν έσχες καθώς και την πλήρη αποφυγή φόρων μεταβίβασης, κληρονομιάς ή δωρεάς σε περιπτώσεις μεταβίβασης ακινήτων. Επιπλέον, το γεγονός ότι δεν γίνεται εξακρίβωση του ποιος κρύβεται πραγματικά πίσω από μια υπεράκτια εταιρία, προστατεύει τα περιουσιακά τους στοιχεία σε πιθανές διεκδικήσεις πιστωτών του.

3.8 Μειονεκτήματα Υπεράκτιων Εταιριών

Σύμφωνα με μια έρευνα που έχει διεξαχθεί (Irwin, 2001), τα σημαντικότερα μειονεκτήματα που εμφανίζονται σε διεθνές επίπεδο από την χρήση υπεράκτιων εταιριών είναι τα παρακάτω:

- Σε αρκετές περιπτώσεις η δυνατότητα διεξαγωγής εργασιών κατά τη λειτουργία μιας υπεράκτιας εταιρίας είναι εξαιρετικά δύσκολη, διότι σε πολλές χώρες υπάρχει νομοθεσία κατά των φορολογικών παραδείσων.
- Σε αρκετά έγκριτα υπεράκτια κέντρα η επιμέλεια και ο έλεγχος γίνονται όλο και αυστηρότερα από τις περισσότερες εγχώριες περιοχές. Για παράδειγμα, για να μπορέσει να ανοίξει νέος τραπεζικός λογαριασμός στο όνομα μιας υπεράκτιας εταιρίας, ώστε να είναι σύμφωνος με τους κανόνες κατά του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, τα τραπεζικά ιδρύματα απαιτούν σε πολλές περιπτώσεις εκτός από τα έγγραφα επαλήθευσης της ταυτότητας των προσώπων που προσπαθούν να ανοίξουν το λογαριασμό, επιπλέον και μία ή και περισσότερες συστατικές επιστολές από έναν λογιστή ή έναν τραπεζίτη που θα τους γνωρίζει.
- Εάν ένας μέτοχος της εταιρίας αποβιώσει θα πρέπει να έχει επικυρώσει την διαθήκη του στην υπεράκτια δικαιοδοσία, κάτι που οδηγεί σε επιπλέον κόστος, καθυστέρηση αλλά και ταλαιπωρία στη διαχείριση της περιουσίας του θανόντος.

- Επιπλέον, στις εξωχώριες εταιρίες συχνά απαγορεύεται η διεξαγωγή εργασιών ή η διατήρηση των εργαζομένων στη δικαιοδοσία εντός της οποίας συστάθηκαν, αυτό βέβαια εξαρτάται και από τη δικαιοδοσία στην οποία εντάσσονται αλλά και από το είδος της εταιρίας.
- Τέλος, αρκετές φορές τίθενται διάφοροι περιορισμοί σε ότι έχει να κάνει με το αντικείμενο που μια εξωχώρια εταιρία μπορεί να ασκήσει.

3.9 Σύσταση Υπεράκτιας Εταιρίας

Τα υπεράκτια οικονομικά κέντρα δεν απαιτούν ιδιαίτερες διατυπώσεις (Μπόλος, 2013) για την σύσταση μιας υπεράκτιας εταιρίας, και επίσης διαθέτουν ελάχιστες θεσμοθετημένες διαδικασίες ή όργανα για τον έλεγχο των εταιρών αυτών. Στις περισσότερες δικαιοδοσίες η διαδικασία ίδρυσης είναι γρήγορη και σε ορισμένες περιπτώσεις δεν ξεπερνάει την μία ημέρα, ενώ σε πολλές χώρες απαιτείται περισσότερος χρόνος για την ίδρυση μιας εγχώριας σε σχέση με μιας εξωχώριας. Συνήθως η σύσταση αναλαμβάνεται από εξουσιοδοτημένα νομικά ή ακόμα και φυσικά πρόσωπα στη χώρα σύστασης, οι κανονισμοί της οποίας πρέπει να τηρηθούν. Τις περισσότερες φορές το καταστατικό έχει μορφή απλού ιδιωτικού εγγράφου και βεβαιώνει την ίδρυση της εταιρίας και παρέχει βασικές πληροφορίες σχετικά με την επωνυμία, τον εταιρικό τύπο και τον τύπο των μετοχών, το μετοχικό κεφάλαιο, τον μέτοχο ιδρυτή της, το σκοπό ίδρυσής της, τις δραστηριότητες που θα αναπτύξει και τα δικαιώματα των μελών της. Υποχρεωτικό είναι φυσικά και να καταβληθούν τα τέλη ίδρυσης που διαφέρουν ανάλογα με την δικαιοδοσία, το πρόσωπο που εξουσιοδοτήθηκε από τους μετόχους να είναι υπεύθυνο για την εταιρία, έχει την υποχρέωση να καταβάλει τα ετήσια τέλη της εξωχώριας εταιρίας ώστε να διατηρείται η νομική της υπόσταση έναντι τρίτων σύμφωνα με την νομοθεσία. Ενδιαφέρον αποτελεί το γεγονός ότι οι ίδιες οι χώρες σύστασης δεν θέτουν περιορισμούς ως προς το περιεχόμενο του καταστατικού.

Τα έγγραφα που είναι απαραίτητα για την σύσταση μιας εξωχώριας εταιρίας συνήθως είναι:

- Το έγγραφο ίδρύσεως της εταιρίας, το οποίο βεβαιώνει την ίδρυση και περιλαμβάνει βασικές πληροφορίες όπως το όνομα της εταιρίας κλπ.

- Ο εσωτερικός κανονισμός, που συνήθως περιλαμβάνει κανόνες λειτουργίας της εταιρίας και προσδιορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των προσώπων που μετέχουν σε αυτήν.
- Η σφραγίδα της εταιρίας.
- Οι μετοχές ή τα πιστοποιητικά των μετοχών.
- Τα πρακτικά συνεδριάσεων του Δ.Σ. της εταιρίας.

Βεβαίως από χώρα σε χώρα μερικά έγγραφα μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με την εκάστοτε νομοθεσία.

Το κεφάλαιο της εταιρίας είναι ονομαστικό, τις περισσότερες φορές έχει συμβολικό χαρακτήρα και δεν ανταποκρίνεται στα πραγματικά περιουσιακά στοιχεία της εταιρίας. Συχνά προτιμάται να εντάσσεται στην ίδια υπεράκτια μόνο ένα περιουσιακό στοιχείο ώστε να είναι ευκολότερη και αμεσότερη η μεταβίβαση των μετοχών σε ένα πρόσωπο ή σε κάποια άλλη εταιρία με τη σύνταξη ενός απλού πρακτικού του ΔΣ, που το συντάσσει ο διαχειριστής της, αφετέρου για να αποκλείεται ο κίνδυνος απώλειας όλων των περιουσιακών της στοιχείων, εάν κάποιο από αυτά κατασχεθεί ή γενικά αποτύχει επιχειρηματικά.

Σε ότι έχει να κάνει με τις μετοχές της υπεράκτιας εταιρίας υπάρχει μεγάλη ευελιξία, συνήθως εκδίδεται μία μοναδική μετοχή στον κομιστή και επομένως αυτός που την κατέχει διατηρεί και τον έλεγχο της περιουσίας που διακατέχει η εταιρία. Οι μετοχές μπορούν να μεταβιβαστούν ελεύθερα από ένα μέτοχο, το οποίο σημαίνει ότι δεν είναι ανάγκη ένας ιδιοκτήτης να εμφανισθεί κατά τη μεταβίβαση, καθώς μπορεί να γίνει μέσω των εκπροσώπων του εφόσον οι ίδιοι αποδείξουν ότι τον εκπροσωπούν. Τέλος, για να μπορέσουν οι μέτοχοι των υπεράκτιων να διατηρήσουν την ανωνυμία τους δεν πρέπει να αποτελούν μέλη του ΔΣ, ούτε διαχειριστές της.

3.10 Η Νομολογία Του Αρείου Πάγου

Σε αυτό το σημείο καλό θα ήταν να επισημανθεί η σημαντική απόφαση της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου (2/2003), στην οποία αναγράφεται «ότι δεν αναγνωρίζεται νομική προσωπικότητα στις εξωχώριες εταιρίες, όταν για τη σύστασή τους έχει ακολουθηθεί η διαδικασία σύστασης της καταστατικής τους έδρας και όχι αυτή της πραγματικής τους έδρας (πραγματική είναι η έδρα στην οποία ασκείται η διαχείριση της εταιρίας)». Με άλλα λόγια, το ανώτατο δικαστήριο της χώρας έκρινε ότι οι εταιρίες που έχουν έδρα σε τρίτες χώρες και οι οποίες ουσιαστικά δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα είναι άκυρες, από την στιγμή που δεν έχει

ακολουθηθεί για τη σύστασή τους η διαδικασία που προβλέπει το ελληνικό δίκαιο: «Αν συνεπώς διαπιστωθεί ότι η πραγματική έδρα της εταιρίας που φέρεται ως αλλοδαπή βρίσκεται στην Ελλάδα και δεν έχουν τηρηθεί οι διατυπώσεις ιδρύσεως (συστάσεως και δημοσιότητας) που επιτάσσει το ελληνικό δίκαιο για τον συγκεκριμένο εταιρικό τύπο, η εν λόγω εταιρία είναι άκυρη και θεωρείται ως μόνο εταιρία.»

3.11 Οι Offshore Εταιρίες Στην Ελληνική Πραγματικότητα Και Στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Οι υπεράκτιες εταιρίες μετονομάστηκαν σε εξωχώριες εταιρίες μετά το νόμο (ν.3091/2002) στην Ελλάδα. Στο νόμο αυτό η εξωχώρια εταιρία ορίζεται «ως κάθε εταιρία που έχει την έδρα της σε αλλοδαπή χώρα και με βάση τη νομοθεσία της οποίας δραστηριοποιείται αποκλειστικά σε άλλες χώρες και απολαμβάνει ιδιαίτερα ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης». Σύμφωνα με τον Μπεζεντάκο (2014), ο νόμος αυτός αποτελεί και την πρώτη ουσιαστική νομοθετική παρέμβαση, η οποία κρίθηκε πλέον απαραίτητη, καθώς το φαινόμενο της ραγδαίας εξάπλωσης των εξωχώριων εταιριών (ελληνικών επιχειρηματικών συμφερόντων) είχε λάβει στη χώρα μας ανησυχητικές διαστάσεις.

Στην Ελλάδα η ίδρυση υπεράκτιων εταιριών αποτέλεσε πόλο έλξης από Έλληνες πολίτες στις αρχές της δεκαετίας του 2000, την περίοδο δηλαδή που συντέλεσε και η φαινομενική άνθηση της οικονομίας της χώρας. Οι Έλληνες επιχειρηματίες, έχοντας επηρεαστεί και από τη διεθνή τάση για δημιουργία εξωχώριων εταιριών, θεώρησαν ότι η εξωχώρια εταιρία αποτελεί ένα είδος επιβεβαίωσης μιας επιτυχημένης επιχειρηματικής δραστηριότητας και ακολούθως σύμβολο προσωπικής και επιχειρηματικής προόδου. Σε αυτό συνέβαλε βέβαια και το «πέπλο μυστηρίου» που κάλυπτε τις εταιρίες μέχρι πρόσφατα, καθώς ο τρόπος σύστασής τους, ο πραγματικός τους σκοπός και οι κανόνες λειτουργίας τους ήταν ασαφείς και απροσδιόριστοι. Παράλληλα, στο μυαλό ενός μέσου επιχειρηματία οι δραστηριότητες των υπεράκτιων κινούνταν μεταξύ νομιμότητας και παρανομίας.

Δύο σκοποί εξυπηρετούνται μέσω αυτών των εταιριών, η ανωνυμία και η υπερτιμολόγηση. Πολλές εξωχώριες εταιρίες ελληνικών συμφερόντων έχουν ως πάγια στοιχεία ακίνητα μεγάλης αξίας χωρίς καμιά εμπορική δραστηριότητα. Επομένως είναι κατανοητό ότι πολλές υπεράκτιες εταιρίες ελληνικών συμφερόντων ιδρύθηκαν για να προστατεύσουν την ακίνητη περιουσία των μετόχων τους. Αυτό που προέχει για τους ιδιοκτήτες των εταιριών

αυτών είναι η απόκρυψη της πραγματικής τους ταυτότητας. Μετά την εφαρμογή του 3091/2002 οι ελληνικές αρχές έχουν προσπαθήσει να θέσουν όρια στη δράση εξωχώριων εταιριών. Ωστόσο κάτι τέτοιο δεν είναι πάντα επιτυχημένο καθώς πολλοί φορολογικοί παράδεισοι δεν δίνουν στοιχεία σχετικά με τις εταιρίες αυτές και τους μετόχους τους. Πολλοί πραγματικοί κάτοχοι είναι φυσικά πρόσωπα που βρίσκονται σε καθεστώς πτώχευσης και η προσωπική περιουσία τους θα αποτελούσε άμεσο στόχο των πιστωτών τους, ενώ κάποιιοι άλλοι θα είχαν πρόβλημα με το πόθεν έσχες τους.

Κάποιες άλλες υπεράκτιες εταιρίες ασχολούνται με την υπερτιμολόγηση κατά την αγορά προϊόντων και πρώτων υλών, μέθοδος που ονομάζεται transfer pricing. Η μέθοδος αυτή διενεργείται μέσω των τριγωνικών συναλλαγών, οι οποίες έχουν σκοπό τη μείωση των κερδών ή την αύξηση του κόστους των μητρικών επιχειρήσεων. Στην ΕΕ υπάρχει ανοδική ζήτηση για υπηρεσίες υπεράκτιων εταιριών που επιτυγχάνονται χάρης στη χρήση ψηφιακών δικτύων. Η άνοδος της τεχνολογίας έχει σημαντικό ρόλο στην εξάπλωση του φαινομένου διότι κάνει εύκολη και προσιτή τη χρήση υπεράκτιων υπηρεσιών. Οι χώρες φορολογικοί παράδεισοι προσαρμόζονται διαρκώς και διεκδικούν μεγαλύτερο ρόλο και αποδοχή στην παγκόσμια οικονομική και πολιτική κοινότητα. Αρκετές έχοντας καθιερωθεί στον τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών επεκτείνουν τις υπηρεσίες τους και στον τομέα των ψηφιακών επενδύσεων πετυχαίνοντας την ενσωμάτωση στην παγκόσμια οικονομία.

3.12 Συμπεράσματα Κεφαλαίου

Οι υπεράκτιες εταιρίες αποτελούν ένα σημαντικό κομμάτι της διεθνούς επιχειρηματικότητας και έχουν προσελκύσει ένα σημαντικό αριθμό ερευνητών της παγκόσμιας ακαδημαϊκής κοινότητας που προσπαθεί να ξεκλειδώσει τα μυστικά τους. Όπως αναλύεται παραπάνω υπάρχει ένα μεγάλο εύρος παρεχόμενων υπηρεσιών και πολλά είδη υπεράκτιων εταιριών, οι οποίες προσφέρουν σημαντικά πλεονεκτήματα, αλλά και ορισμένα μειονεκτήματα. Βέβαια, για να πραγματοποιηθούν οι δραστηριότητες των υπεράκτιων εταιριών, είναι υποχρεωτικό να υπάρχουν χώρες που θα προσφέρουν διευκολύνσεις για την επίτευξη του σκοπού τους. Τέτοιες χώρες ονομάζονται φορολογικοί παράδεισοι και διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στον κόσμο των υπεράκτιων εταιριών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΙ

4.1 Εισαγωγή

Όπως γίνεται εύκολα κατανοητό, για να μπορέσουν οι υπεράκτιες εταιρίες να αναπτυχθούν θα πρέπει να υπάρχουν και χώρες φιλοξενίας που ονομάζονται είτε φορολογικοί παράδεισοι είτε υπεράκτια οικονομικά κέντρα. Οι χώρες φορολογικοί παράδεισοι προσαρμόζονται διαρκώς και διεκδικούν μεγαλύτερο ρόλο και αποδοχή στην παγκόσμια οικονομική και πολιτική κοινότητα. Αρκετές έχοντας καθιερωθεί στον τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, επεκτείνουν τις υπηρεσίες τους και στον τομέα των ψηφιακών επενδύσεων πετυχαίνοντας την ενσωμάτωση στην παγκόσμια οικονομία. Επομένως, οι χώρες αυτές διαδραματίζουν έναν από τους σημαντικότερους ρόλους στον κόσμο των υπεράκτιων εταιριών και των δραστηριοτήτων τους.

Το φαινόμενο των φορολογικών παραδείσων απασχολεί εδώ και πολλά χρόνια την ακαδημαϊκή κοινότητα αλλά και τις εποπτικές αρχές. Σήμερα, απαριθμούνται πάνω από 70 υπεράκτιες δικαιοδοσίες, οι οποίες προσπαθούν να καρπωθούν ένα κομμάτι από τα τρισεκατομμύρια δολάρια που διακινούνται μέσω αυτών. Γεωγραφικά θα μπορούσαν να χωριστούν σε 5 κατηγορίες: στις υπεράκτιες δικαιοδοσίες της Κεντρικής Αμερικής και της Καραϊβικής, στις υπεράκτιες δικαιοδοσίες της Ασίας και της Ωκεανίας, στις υπεράκτιες δικαιοδοσίες της Μέσης Ανατολής, στις υπεράκτιες δικαιοδοσίες της Αφρικής και στις υπεράκτιες δικαιοδοσίες της Ευρώπης. Επιπλέον υπάρχουν κράτη με ειδικά καθεστάτα (Νεγκάκης Χ, 2017) σε συγκεκριμένο τύπο υπεράκτιων εταιριών όπως η Αυστρία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Δανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ισπανία, το Λουξεμβούργο, η Ολλανδία και η Σουηδία που έχουν ειδικό καθεστώς στις εταιρίες holding.

Σε αυτήν την ενότητα θα γίνει μια παρουσίαση του τι είναι φορολογικός παράδεισος και ποια είναι η διαφορά του από ένα υπεράκτιο οικονομικό κέντρο, το πως δημιουργήθηκε το φαινόμενο, ποια τα κριτήρια για την επιλογή μιας δικαιοδοσίας από την υπεράκτια καθώς και πώς αντιμετωπίζονται από το ΟΟΣΑ, την ΕΕ και το ελληνικό φορολογικό δίκαιο.

4.2 Εννοιολογικός Προσδιορισμός

Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ μια χώρα μπορεί να θεωρηθεί ως φορολογικός παράδεισος όταν επιβάλλει χαμηλό ονομαστικό ή και κανένα φόρο εισοδήματος, επίσης όταν φορολογεί ευνοϊκά ορισμένες κατηγορίες εισοδήματος με μηδενικό ή πολύ χαμηλό συντελεστή. Επιπλέον προσφέρει σε κατοίκους τρίτης χώρας τη δυνατότητα να αποφύγουν την επιβολή φόρου στη χώρα φορολογικής κατοικίας τους, όπως επίσης να μην διευκολύνει την παροχή και ανταλλαγή πληροφοριών, να μην θέτει ως προϋπόθεση την άσκηση ουσιαστικής επιχειρηματικής δραστηριότητας των εταιριών που βρίσκονται εγκατεστημένες στο έδαφος τους, να μην υπάρχει διαφάνεια στη λειτουργία του θεσμικού, δικαστικού ή διοικητικού πλαισίου της εν λόγω χώρας ή δικαιοδοσίας και να έχει ως στόχο την προσέλκυση ξένων επενδυτών. Παρότι οι φορολογικοί παράδεισοι μπορεί να μην αποκτούν μεγάλα έσοδα μέσω της φορολογίας, επωφελούνται από νέες θέσεις εργασίας και από άλλες οικονομικές δραστηριότητες.

Ένας ακόμη ορισμός δόθηκε από τον Δουβή (2008), ο οποίος θεωρεί ότι οι χώρες που παρέχουν οικονομικές διευκολύνσεις, μια πολύ μικρή ή και μηδενική φορολογία για μη μόνιμους κατοίκους, μυστικότητα και προστασία προσωπικών δεδομένων, καθώς και απλή, γρήγορη και εύκαμπτη νομοθεσία για την ίδρυση εξωχώριας εταιρίας καλούνται φορολογικοί παράδεισοι.

Οι Hampton και Abbot (1999) θεωρούν στο άρθρο τους ότι έχει δημιουργηθεί μια σύγχυση για το τι αποτελεί ένα διεθνές υπεράκτιο χρηματοοικονομικό κέντρο και τι ένας φορολογικός παράδεισος.

Σύμφωνα με τον Δουβή (2008), γίνεται προσπάθεια ώστε να δοθεί ένας ακριβής και ολοκληρωμένος ορισμός σχετικά με τι είναι ένα Διεθνές Υπεράκτιο Οικονομικό Κέντρο και την πιθανή διαφορά του από ένα φορολογικό παράδεισο.

Χώρες που θεωρούνται υπεράκτια χρηματοοικονομικά κέντρα προσφέρουν διάφορα φορολογικά προγράμματα με σκοπό να γίνουν ελκυστικότερες στους ξένους επενδυτές. Από την άλλη βέβαια, υπεράκτια χρηματοοικονομικά κέντρα χαρακτηρίζονται και χώρες με αισθητά λιγότερες παροχές σε φορολογικά θέματα.

Επομένως ποια είναι η διαφορά στους όρους φορολογικός παράδεισος και υπεράκτιο χρηματοοικονομικό κέντρο; Ένα υπεράκτιο χρηματοοικονομικό κέντρο μπορεί να θεωρηθεί φορολογικός παράδεισος λόγω του χαμηλού φορολογικού συντελεστή που εφαρμόζει. Μικρές χώρες έχουν δημιουργήσει ένα περιβάλλον με καμία ή ελάχιστη φορολογική επιβάρυνση, με

απώτερο σκοπό να γίνουν ελκυστικές στην διενέργεια διεθνών συναλλαγών. Φυσικά, αρκετά υπεράκτια χρηματοοικονομικά κέντρα είναι μεγάλες εμπορικές χώρες με αρκετά υψηλή φορολογία. Τα κράτη αυτά θεωρούνται υπεράκτια χρηματοοικονομικά κέντρα, διότι παρά την υψηλή φορολογία όπου εφαρμόζουν στο εσωτερικό τους δίνουν την δυνατότητα της εφαρμογής παγκόσμιων φορολογικών προγραμμάτων, εξαιτίας της ιδιομορφίας που παρουσιάζει η φορολογική και νομική νομοθεσία τους. Ένα τέτοιο κράτος μπορεί να θεωρηθεί η Αγγλία, η οποία αξιοποιεί ειδικά προγράμματα που ευνοούν ειδικές κατηγορίες ανθρώπων, προσφέροντας πιο ευνοϊκή φορολογία σε μη κατοίκους της.

Σύμφωνα με ένα άρθρο που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό 'The Economist' (2007) μπορούμε να θεωρήσουμε ως υπεράκτιο χρηματοοικονομικό κέντρο μια χώρα που παρέχει πλεονεκτήματα σε θέματα παγκόσμιων φορολογικών προγραμμάτων, είτε σαν χώρος συναλλαγών είτε σαν χώρος διακράτησης και φύλαξης κεφαλαίων που ανήκουν σε διεθνείς εταιρίες. Βέβαια το βασικότερο κριτήριο για να αναγνωριστεί μια χώρα ως υπεράκτιο χρηματοοικονομικό κέντρο θα πρέπει να είναι η συχνότητα με την οποία χρησιμοποιείται για τους σκοπούς που αναφέρουμε παραπάνω και δίνουν παράλληλα τη δυνατότητα σε ένα διεθνή φορολογούμενο να συγκεντρώσει το εισόδημα στα χέρια των εταιριών που έχουν καταχωρηθεί ή εδρεύουν στις περιοχές αυτές χωρίς να δημιουργούν σημαντικές οφειλές.

Σίγουρα υπάρχουν κάποιες σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα διεθνή υπεράκτια οικονομικά κέντρα και στους λεγόμενους φορολογικούς παραδείσους. Η πιο βασική όμως είναι ότι τα υπεράκτια κέντρα χαρακτηρίζονται από μια ποικιλία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και είναι αναγνωρίσιμα για την ιδιωτική τραπεζική τους, τα εξωχώρια trusts και funds, τις εταιρίες holding, τον τομέα των ασφαλειών και τις ναυτιλιακές offshore εταιρίες τους, ενώ οι φορολογικοί παράδεισοι για την διαφοροποιημένη φορολόγηση τους σε σχέση με άλλες χώρες.

Σύμφωνα με τους Palan et al. (2010), υπάρχουν τέσσερα διαφορετικά είδη υπεράκτιων οικονομικών κέντρων. Τα πρωτεύοντα οικονομικά κέντρα, όπως μπορεί να θεωρηθεί το Λονδίνο, τα οποία εξυπηρετούν πελάτες σε παγκόσμιο επίπεδο και ενεργούν ως διεθνείς διαμεσολαβητές για την αγορά τους. Δεν αποτελούν απλώς τραπεζικά κέντρα αλλά και κέντρα αγοράς χρηματοοικονομικών κεφαλαίων.

Τα κέντρα κρατήσεων (booking centers), όπως είναι οι Μπαχάμες ή τα νησιά Κέυμαν, τα οποία αποτελούν κέντρα συλλογής και χρηματοδότησης και σε αντίθεση με τα πρωτεύοντα δεν έχουν εξελιχθεί σε κέντρα κεφαλαιαγοράς.

Τα κέντρα χρηματοδότησης (funding centers), όπως είναι η Σιγκαπούρη ή ο Παναμάς, τα οποία έχουν το ρόλο των εσωτερικών χρηματοπιστωτικών διαμεσολαβητών, με σκοπό τη διοχέτευση πόρων από εξωτερικές αγορές σε τοπικές.

Τέλος, τα κέντρα συλλογής (collection centers), όπως το Μπαχρέιν, ο ρόλος των οποίων είναι να ασχολούνται με εξωτερική χρηματοπιστωτική διαμεσολάβηση.

4.3 Δημιουργία Του Φαινομένου

Τα υπεράκτια οικονομικά κέντρα (Λιγωμένου, 2006) είναι συνήθως μικρά κράτη, χωρίς σημαντικούς οικονομικούς ή φυσικούς πόρους και συχνά βρίσκονται κοντά σε ένα σημαντικό οικονομικό κέντρο. Επομένως, οι διευκολύνσεις που παρέχουν σε ξένους επιχειρηματίες αποτελούν μονόδρομο για την προσέλκυση ξένων κεφαλαίων. Ως πρώτο υπεράκτιο κέντρο αναπτύχθηκαν οι Μπαχάμες οι οποίες καθιέρωσαν ένα φορολογικό σύστημα δύο επιπέδων, δηλαδή υπήρχε ένα σύνολο νόμων για τους πολίτες της χώρας και ένα άλλο για τους αλλοδαπούς.

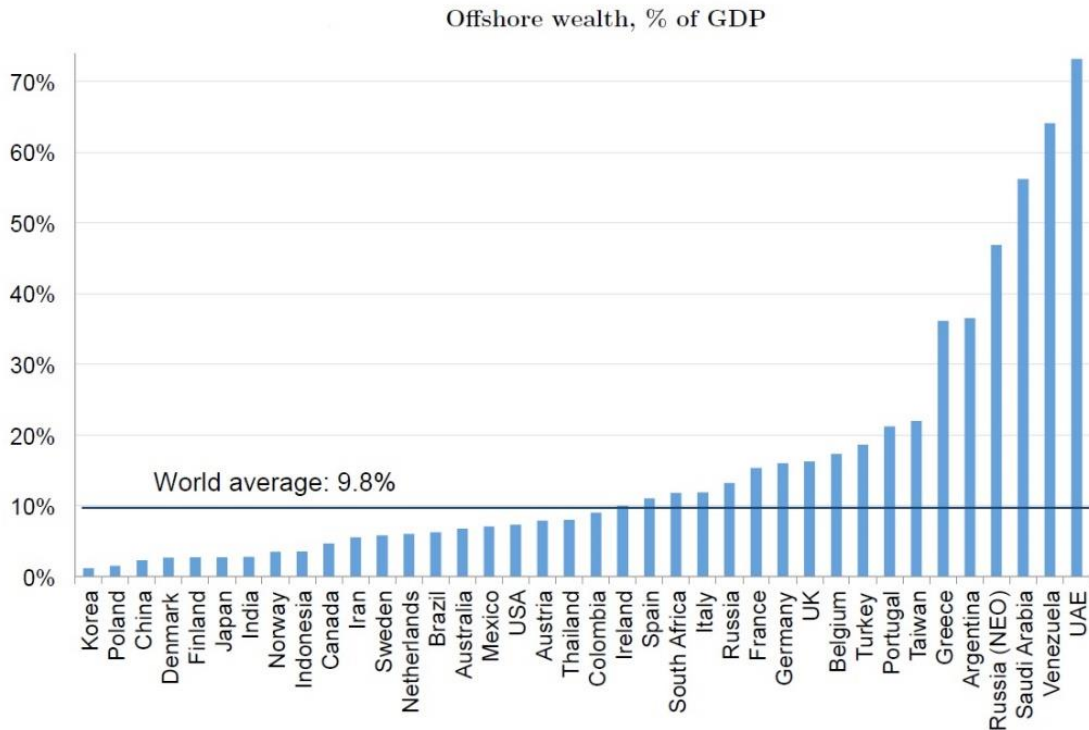
Έχει εκτιμηθεί (Μπώλος, 2013) πως ένα πολύ μεγάλο ποσό του πλούτου των κρατών βρίσκεται σε φορολογικούς παραδείσους (βλ. διάγραμμα 1) έχοντας φορολογηθεί από λίγο έως και καθόλου. Επιπλέον, σε εξωχώριες εταιρίες φαίνεται να ανήκουν περιουσιακά στοιχεία που αγγίζουν το 1/3 του παγκόσμιου ενεργητικού, ενώ το 1/2 του παγκόσμιου εμπορίου υπολογίζεται πως διακινείται μέσω αυτών, καθώς και το 50% των τραπεζικών στοιχείων ενεργητικού και το 1/3 των άμεσων ξένων επενδύσεων από μεγάλες πολυεθνικές εταιρίες δρομολογείται μέσω υπεράκτιων δικαιοδοσιών.

Υπολογίζεται ότι μέχρι το 2010 είχαν επενδυθεί 11,5 τρις δολάρια σε περιουσιακά στοιχεία σε υπεράκτιες εταιρίες (Sikka και Willmott, 2010). Αναμφισβήτητα το φαινόμενο αυτό ευνοήθηκε και από την απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων παγκοσμίως μετά την κατάρρευση του συστήματος του Bretton Woods. Επιπροσθέτως, οι τεχνολογικές εξελίξεις από την δεκαετία του 80' και μετά έκαναν πολύ ευκολότερη και οικονομικότερη την μεταφορά κεφαλαίων, μέσω της άνθησης των υπεράκτιων τραπεζικών υπηρεσιών, με αποτέλεσμα την άνοδο των υπεράκτιων κέντρων και ενισχύοντας σημαντικά την ελκυστικότητα των χωρών που επιλέγουν να είναι φορολογικοί παράδεισοι. Το Tax Justice Network (TJN), το οποίο είναι ένα βρετανικό ίδρυμα ερευνών για φορολογικά ζητήματα, θεωρεί πως δεν είναι εφικτός ο ακριβής προσδιορισμός των κεφαλαίων που βρίσκονται στους φορολογικούς παραδείσους. Σύμφωνα με το TJN οι αιτίες είναι ο εκτεταμένος κατακερματισμός των κεφαλαίων, η αδυναμία θέσπισης ενός κοινά αποδεκτού ορισμού για το τι συνιστά φορολογικό παράδεισο και η μυστικότητα που

περιβάλλει τους φορολογικούς παραδείσους και τα κεφάλαια που εισέρχονται σε αυτούς. Επιπλέον το TJN σημειώνει ότι, στα δεδομένα δεν συμπεριλαμβάνονται σημαντικά στοιχεία όπως τα ρευστά κεφάλαια ιδιωτών ποσού μικρότερου του ενός εκατομμυρίου δολαρίων, τα κεφάλαια που μεταφέρονται σε εξωχώρια κέντρα από εταιρίες καθώς και τα κέρδη που προέρχονται από μη σωστή τιμολόγηση εμπορικών συναλλαγών.

Διάφοροι φορείς όπως το TJN, το Global Financial Integrity (GFI) το οποίο αποτελεί πρόγραμμα του Center for International Policy για την καταπολέμηση των παράνομων οικονομικών ροών, διατηρούν επιφυλάξεις για την σκοπιμότητα των φορολογικών παραδείσων. Θεωρούν πως η έλλειψη διαφάνειας και το χαλαρό θεσμικό καθεστώς τους μπορεί να ενθαρρύνει τη μεταφορά κεφαλαίων από εγκληματικές δραστηριότητες, διαφθορά και φοροδιαφυγή. Στατιστικά από την World Bank δείχνουν πως το ύψος των διασυνοριακών ροών κεφαλαίων κυμαίνεται μεταξύ 1-1,6 τρις δολάρια, από τα οποία το 60% προέρχονται από φοροδιαφυγή. Από την άλλη, υπάρχει και η αντίθετη άποψη όπου θεωρεί πως οι φορολογικοί παράδεισοι προωθούν την οικονομική ανάπτυξη, την εξυγίανση της δημοσιονομικής πολιτικής και την προαγωγή των ατομικών ελευθεριών. Υποστηρικτής σε αυτήν την άποψη είναι το Center for Freedom and Prosperity (CFnadP), το οποίο είναι ένα αμερικάνικο επιστημονικό επιτελείο το οποίο προσπαθεί να προάγει τη λογική της φιλελευθεροποίησης των αγορών. Το CfandP συγκεκριμένα θεωρεί πως το πρόβλημα προέρχεται από την υψηλή φορολογία που έχουν επιβάλει πολλές χώρες, όταν αυτή η φορολογία μειωθεί δεν θα υπάρχει ανάγκη χρησιμοποίησης των φορολογικών παραδείσων σε τόσο μεγάλο βαθμό. Ένας ακόμα υποστηρικτής αυτής της άποψης είναι ο Daniel J. Mitchell, ερευνητής στο Cato Institute στον τομέα των φορολογικών θεμάτων, ο οποίος επισημαίνει ότι οι φορολογικοί παράδεισοι έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην μείωση των φορολογικών συντελεστών στις ανεπτυγμένες οικονομίες τα τελευταία τριάντα χρόνια.

Από την άλλη μεριά βέβαια, υπάρχουν αρκετά στοιχεία που δείχνουν ότι οι εξωτερικότητες που δημιουργούνται από τη συμπεριφορά των φορολογικών παραδείσων, έχουν αρνητική επίδραση στις χώρες προέλευσης των εισοδημάτων. Σύμφωνα με την αμερικάνικη Γερουσία, οι Ηνωμένες Πολιτείες χάνουν ετησίως 100 δις δολάρια σε φόρους από την διακράτηση κεφαλαίων σε φορολογικούς παράδεισους. Σύμφωνα με την Oxfam, η οποία είναι μια διεθνής συνομοσπονδία μη κυβερνητικών οργανισμών για την καταπολέμηση της φτώχειας, οι απώλειες για τις αναπτυσσόμενες χώρες κυμαίνονται μεταξύ 64 και 124 δις δολαρίων, ενώ την ίδια στιγμή οι χώρες αυτές λαμβάνουν ετησίως εξωτερική βοήθεια που φτάνει στο ποσό των 103 δις δολαρίων. Συνολικά, κεφάλαια ύψους 6,2 τρις δολαρίων από αναπτυσσόμενες χώρες βρίσκονται σε υπεράκτιες καταθέσεις φυσικών προσώπων.



Διάγραμμα 1: Πως κατανέμεται ο πλούτος των χωρών στους φορολογικούς παραδείσους.

Πηγή: Alstadsæter A., Johannesen. J, Zucman G. (2018), 'Tax Evasion and Inequality', working paper

4.4 Χαρακτηριστικά

Σύμφωνα με μια έρευνα για τις διεθνείς επιχειρήσεις που αναπτύσσουν δραστηριότητες σε υπεράκτια οικονομικά κέντρα από τους Walter H. και Dorothy B. Diamond (1997) υπάρχουν ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά των υπεράκτιων κέντρων, εκ των οποίων τα σπουδαιότερα είναι:

- εγγυήσεις ενάντια στην απαλλοτρίωση
- προνομιακή αντιμετώπιση από την κυβέρνηση
- παραχωρήσεις για επένδυση
- χαμηλοί φόροι
- πολιτική σταθερότητα και οικονομική σταθερότητα

- φορολογικές συνθήκες
- ελάχιστοι νομισματικοί περιορισμοί
- ελάχιστοι κυβερνητικοί έλεγχοι
- μυστικότητα
- ελεύθερη εξαγωγή των κερδών
- καλές επικοινωνίες και μεταφορές
- ασφάλεια των δικαιωμάτων ιδιοκτησιών και προώθηση από την κυβέρνηση

Μπορεί να γίνει εύκολα κατανοητό ότι τα υπεράκτια οικονομικά κέντρα επωφελούνται από την υψηλή φορολογία που εφαρμόζουν μεγάλες χώρες. Βέβαια, αυτό αποτελεί απειλή για τις χώρες αυτές διότι είναι πιθανό να περικόψει από τις κυβερνήσεις αυτών των χωρών σημαντικά φορολογικά έσοδα.

Τα υπεράκτια οικονομικά κέντρα χωρίστηκαν από τον ΟΟΣΑ σε τρεις ομάδες ανάλογα με τις νομικές τους υποδομές, τα επίπεδα της οικονομικής επίβλεψης και συνεργασίας και με τις δυνατότητές τους να καταπολεμήσουν το ξέπλυμα χρήματος. Στην πρώτη κατηγορία τοποθετήθηκαν πλούσια κράτη όπως το Hong-Kong, το Λουξεμβούργο, η Σιγκαπούρη και η Ελβετία. Στην κατηγορία αυτή συμπεριελήφθησαν επίσης η Ιρλανδία, το Isle of man και το Jersey, αν και θα έπρεπε να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για βελτίωση της ποιότητας της επίβλεψης και συνεργασίας. Στη δεύτερη ομάδα τοποθετήθηκαν δικαιοδοσίες με σεβασμό στις απαιτήσεις του οργανισμού που ασκούσαν ικανή επίβλεψη στις υπεράκτιες επιχειρήσεις. Αυτές οι χώρες είναι η Ανδόρα, το Μπαχρέιν, τα Μπαρμπάντος, οι Βερμούδες, το Γιβραλτάρ, η Λαμπουάν (Ομοσπονδιακή επικράτεια της Μαλαισίας), το Μακάο, η Μάλτα και το Μονακό. Στην τρίτη ομάδα τοποθετήθηκαν είκοσι πέντε υπεράκτια οικονομικά κέντρα τα οποία κρίθηκαν ότι έχουν τα χαμηλότερα επίπεδα νομοθεσίας, επίβλεψης και συνεργασίας.

4.5 Σημαντικότερα Πλεονεκτήματα Διεθνών Υπεράκτιων Κέντρων

Τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα των υπεράκτιων κέντρων συνοψίζονται παρακάτω:

- Χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές στο εισόδημα το οποίο προέρχεται από το εξωτερικό και στα κέρδη κεφαλαίου.

- Απαλλαγή από εγχώριους φόρους και συναλλαγματικούς περιορισμούς.
- Ειδικά προσύμφωνα ή συμφωνίες με άλλες χώρες που δεν αποτελούν IOFC.
- Απαλλαγή από περιορισμούς στο δείκτη χρέος προς καθαρή περιουσία.
- Απόρρητο και εμπιστευτικότητα για την ιδιοκτησία των μετοχών και των μεριδίων.
- Δυνατότητα μεταφοράς της έδρας της εταιρίας εντός ή εκτός της δικαιοδοσίας του IOFC.
- Δυνατότητα στους μετόχους και εταίρους να επιλέξουν για το αν θα διατηρήσουν τις μετοχές τους ονομαστικά ή ανώνυμα.

4.6 Κριτήρια Για Την Επιλογή Μιας Υπεράκτιας Δικαιοδοσίας

Σύμφωνα με το Δουβή (2008) για να αξιολογηθεί μια υπεράκτια δικαιοδοσία (offshore jurisdiction) από ένα εξωχώριο επιχειρηματικό σχήμα θα πρέπει να εκτιμηθεί ο σκοπός του σχήματος αυτού σε σχέση με το κατά πόσο η δικαιοδοσία καλύπτει τους σκοπούς αυτούς. Οι ελάχιστες παροχές που απαιτούνται είναι η απουσία συναλλαγματικών περιορισμών, καθώς και περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων όπως και η ύπαρξη μιας ευέλικτης εταιρικής νομοθεσίας, η οποία και να ανταποκρίνεται πλήρως στα διεθνή επιχειρηματικά πρότυπα. Μερικά ακόμα κριτήρια επιλογής ενός υπεράκτιου σχήματος αναλύονται στη συνέχεια.

Η πολιτικοοικονομική σταθερότητα, το κύρος και η αξιοπιστία της υπεράκτιας δικαιοδοσίας. Όπως γίνεται κατανοητό το σοβαρότερο κριτήριο για την επιλογή μιας υπεράκτιας δικαιοδοσίας είναι η πολιτική και οικονομική σταθερότητα της. Αυτά εγγυούνται την ασφάλεια των κεφαλαίων, την δυνατότητα εξαγωγής συναλλάγματος και την διατήρηση της ανωνυμίας των μετόχων. Η οικονομική και φορολογική σταθερότητα εγγυάται ένα μακροχρόνια σταθερό φορολογικό καθεστώς, χωρίς ξαφνικές ανατροπές.

Αναφορικά με την πολιτική σταθερότητα πρέπει να αξιολογηθεί η σχέση της εγχώριας εξουσίας με το διεθνές κεφάλαιο. Αρκετά ολοκληρωτικά καθεστώτα παρέχουν προστασία στο διεθνές κεφάλαιο παρά την αστάθεια στο εσωτερικό της χώρας. Καθόλου τυχαία δεν είναι η ανάπτυξη της Λιβερίας ως ένα από τα μεγαλύτερα υπεράκτια ναυτιλιακά κέντρα, αλλά και η ύπαρξη σχετικής νομοθεσίας στην Ελλάδα για την προσέλκυση ξένων κεφαλαίων κατά τη περίοδο της επταετούς δικτατορίας.

Το κύρος και η αξιοπιστία της υπεράκτιας δικαιοδοσίας είναι αντιστρόφως ανάλογη με την υπέρμετρη ελευθερία που πολλές φορές παρέχει στις εξωχώριες εταιρίες. Εταιρίες που δραστηριοποιούνται σε φορολογικά ευυπόληπτες χώρες συνήθως αντιμετωπίζουν με δυσπιστία υπεράκτιες εταιρίες που εμφανίζουν ως έδρα χώρες φορολογικούς παραδείσους. Μάλιστα, αρκετά κράτη εκδίδουν διατάξεις ώστε να προστατεύσουν τα φορολογικά τους έσοδα εξαιτίας των χωρών αυτών. Στην Ελλάδα υπάρχει ένα αρκετά ευρύ νομοθετικό πλαίσιο με το οποίο γίνεται προσπάθεια να προστατευθούν τα φορολογικά έσοδα από τον κίνδυνο των υπεράκτιων εταιριών.

Μεγάλο ρόλο έχει και η ύπαρξη σύγχρονης και ευέλικτης νομοθεσίας. Οι γραφειοκρατικές δομές δρουν αποτρεπτικά όσον αφορά την επιλογή μιας υπεράκτιας δικαιοδοσίας. Καθώς η απόφαση για την ίδρυση μια εξωχώριας εταιρίας είναι άμεση, είναι θετικό να υπάρχουν ελάχιστοι περιορισμοί στο στάδιο αυτό. Οι φορείς ενός υπεράκτιου οικονομικού σχήματος θέλουν ελάχιστη κρατική εποπτεία στη διοίκηση και τα στελέχη της εταιρίας και μειωμένες πρόσθετες υποχρεώσεις αναφορικά με την υποβολή οικονομικών καταστάσεων, ελέγχους από ελεγκτικούς μηχανισμούς της υπεράκτιας δικαιοδοσίας κ.λπ.

Ένα από τα σημαντικότερα κριτήρια επιλογής μια υπεράκτιας δικαιοδοσίας αφορά τις φορολογικές διευκολύνσεις που αυτή παρέχει στις εξωχώριες εταιρίες. Τα περισσότερα από αυτά τα κράτη έχουν ελάχιστους ή και μηδενικούς φορολογικούς συντελεστές ενώ παρέχουν και πολλές άλλες φορολογικές διευκολύνσεις, όπως χαμηλούς ή μηδενικούς συντελεστές παρακράτησης φόρου κατά την διανομή μερισμάτων, μη επιβολή φόρου στη μεταβίβαση ακινήτων που κατέχει η εταιρία εκτός της υπεράκτιας δικαιοδοσίας και κατά τη μεταβίβαση των τίτλων της εταιρίας, απαλλαγή από δασμούς και τέλη, μειωμένη υποχρέωση ή ολοκληρωτική απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής εργοδοτικών εισφορών, φορολογικές απαλλαγές για επιβατικά αυτοκίνητα κ.λπ.

Οι συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας αποτελούν ένα σημαντικό κριτήριο, καθώς είναι ένα σημαντικό μέτρο για την αποφυγή φορολογίας μεταξύ των χωρών. Οι χώρες για να ασκήσουν τη φορολογική τους εξουσία, επιβάλλουν φόρο στο εισόδημα και στο κεφάλαιο του φυσικού ή νομικού προσώπου βασιζόμενα στην αρχή της «κατοικίας» (υποχρέωση υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος ή περιουσίας για το παγκόσμιο εισόδημα ή κεφάλαιο) και στην αρχή της πηγής του εισοδήματος ή της τοποθεσίας του κεφαλαίου (δηλαδή που προκύπτει το εισόδημα ή που βρίσκεται το κεφάλαιο).

Σύμφωνα με τις παραπάνω αρχές είναι εφικτό δύο ή περισσότερα κράτη να φορολογήσουν το ίδιο πρόσωπο για το ίδιο εισόδημα δύο φορές όπου αφενός μεν το κράτος της «κατοικίας», βάσει της σχετικής αρχής, απαιτεί από τον «κάτοικό του» να δηλώσει το

παγκόσμιο εισόδημά του ή το κεφάλαιό του και να φορολογηθεί γι' αυτό, αφετέρου δε το κράτος της προέλευσης του εισοδήματος ή της τοποθεσίας του κεφαλαίου, βάσει της οικείας αρχής, απαιτεί να φορολογηθεί το εισόδημα που προκύπτει στην επικράτειά του ή το κεφάλαιο που βρίσκεται σ' αυτό. Σαν συνέπεια της διπλής φορολογίας είναι η δυσχέρεια της ανταλλαγής αγαθών και υπηρεσιών καθώς και της κινήσεως κεφαλαίων και προσώπων μεταξύ των διαφόρων κρατών και κατ' επέκταση η αποθάρρυνση των επενδύσεων γενικότερα.

Οι υπεράκτιες δικαιοδοσίες διακρίνονται κατά κύριο λόγο σε αυτές που διαθέτουν ένα δίκτυο Συμβάσεων Αποφυγής Διπλής Φορολογίας με άλλα κράτη και σε αυτές που δεν διαθέτουν τέτοιες συμβάσεις. Συνήθως, οι χώρες με μηδενικούς φορολογικούς συντελεστές δεν έχουν συνάψει διήμερης συμβάσεις ενώ οι χώρες με χαμηλή άμεση φορολογία συχνά προσφέρουν και οφέλη από διακρατικές συμβάσεις. Η χρησιμοποίηση των διμερών συμβάσεων προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες φορολογικού προγραμματισμού, που επιτρέπουν την εξαγωγή και τον επαναπατρισμό κερδών με μικρή ή και μηδενική φορολογία. Ο επιχειρηματίας μπορεί, χρησιμοποιώντας μία ενδιάμεση υπεράκτια εταιρία συμφερόντων του, να επιτύχει τη διενέργεια συναλλαγών με χώρες που συνδέονται με το κράτος των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του με σύμβαση αποφυγής διπλής φορολογίας, ελαχιστοποιώντας με αυτόν τον τρόπο τη φορολόγηση των διακινούμενων κεφαλαίων του.

Η Ελλάδα έχει συμπεριλάβει στη φορολογική της νομοθεσία τις προαναφερόμενες αρχές της «κατοικίας» και της «πηγής», έχει όμως συμπεριλάβει και διατάξεις οι οποίες περιορίζουν την διπλή φορολογία. Επιπλέον έχει συνάψει συμβάσεις για την αποφυγή της διπλής φορολογίας με πολλές χώρες.

Πίνακας 1: Οι συμβάσεις (Ορέστης Σεϊμένης - Αλεξάνδρα Γεράγγελου, 2018) οι οποίες βρίσκονται σε ισχύ, και είναι οι εξής:
Πηγή: (Ορέστης Σεϊμένης - Αλεξάνδρα Γεράγγελου, 2018)

* Άγιος Μαρίνος	N. 4243/2014	έναρξη από 1/1/2015
* Αζερμπαϊτζάν	N.3826/2010	έναρξη από 1.1/2011
* Αίγυπτος	N.3484/2006.	έναρξη από 1.1.2007
* Αλβανία	N.2755/1999	έναρξη από 1.1.2001
* Αρμενία	N.3014/2002	έναρξη από 1.1.2003
* Αυστρία	N.3724/2008	έναρξη από 1.1.2010
* Βέλγιο	N.3407/2005	έναρξη από 1.1.2005
* Βοσνία-Ερζεγοβίνη	N.3795/2009	έναρξη από 1.1.2010
* Βουλγαρία	N.2255/1994	έναρξη από 1.1.2002

* Γαλλία	N.Δ.4386/1964	έναρξη από 31.1.1965
* Γερμανία	A.N.52/1967	έναρξη από 1.1.1965
* Γεωργία	N.3045/2002	έναρξη από 1.1.2003
* Δανία	N.1986/1991	έναρξη από 1.1.1992
* Δημοκρατία Αγ. Μαρίνου	N.4234/2014	έναρξη από 1.1.2015
* Ελβετία	N.1502/1984	έναρξη από 1.1.1986
* Εσθονία	N.3682/2008	έναρξη από 1.1.2009
* Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα	N. 4234/2014	έναρξη από 1.1.2014
* Ηνωμένο Βασίλειο	N.Δ.2732/1953	έναρξη από 1.1.1951
* Ηνωμένες Πολιτείες	N.Δ.2548/1953	έναρξη από 30.12.1953
* Ινδία	N.Δ.4580/1966	έναρξη από 1.1.1994
* Ιρλανδία	N.3300/2004	έναρξη από 1.1.2005
* Ισλανδία	N.3684/2008	έναρξη από 1.1.2009
* Ισπανία	N.3015/2002	έναρξη από 1.1.2003
* Ισραήλ	N.2572/1998	έναρξη από 1.1.1999
* Ιταλία	N.1927/1991	έναρξη από 1.1.1984
* Καναδάς	N.3824/2010	έναρξη από 1.1.2011
* Κατάρ	N.3823/2010	έναρξη από 1.1.2011
* Κάτω Χώρες (Ολλανδία)	N.1455/1984	έναρξη από 1.1.1981
* Κίνα	N.3331/2005	έναρξη από 1.1.2006
* Κορέα	N.2571/1998	έναρξη από 1.1.1999
* Κουβέιτ	N.3330/2005	έναρξη από 1.1.2006
* Κροατία	N.2653/1998	έναρξη από 1.1.1999
* Κύπρος	A.N.573/1968	έναρξη από 1.1.1967
* Λετονία	N.3318/2005	έναρξη από 1.1.2006
* Λιθουανία	N.3356/2005	έναρξη από 1.1.2006
* Λουξεμβούργο	N.2319/1995	έναρξη από 1.1.1999
* Μάλτα	N.3681/2008	έναρξη από 1.1.2009
* Μαρόκο	N.3820/2010	έναρξη από 1.1.2011
* Μεξικό	N.3406/2005	έναρξη από 1.1.2006
* Μολδαβία	N.3357/2005	έναρξη από 1.1.2006
* Ν. Αφρική	N.3085/2002	έναρξη από 1.1.2004
* Νορβηγία	N.1924/1991	έναρξη από 1.1.1992
* Ουγγαρία	N.1496/1984	έναρξη από 1.1.1985
* Ουζμπεκιστάν	N.2659/1998	έναρξη από 1.1.1999
* Ουκρανία	N.3046/2002	έναρξη από 1.1.2004
* Πολωνία	N.1939/1991	έναρξη από 1.1.1991
* Πορτογαλία	N.3009/2002	έναρξη από 1.1.2003
* Ρουμανία	N.2279/1995	έναρξη από 1.1.1996

* Ρωσία	N.3047/2002	έναρξη από 1.1.2008
* Ρωσία (Μερική τροποποίηση)	N.3679/2008	έναρξη από 1.1.2009
* Σαουδική Αραβία	N.3821/2010	έναρξη από 1.1.2011
* Σερβία	N.3825/2010	έναρξη από 1.1.2011
* Σλοβακία	N.1838/1989	έναρξη από 1.1.1990
* Σλοβενία	N.3084/2002	έναρξη από 1.1.2004
* Σουηδία	N.Δ.4300/1963	έναρξη από 1.1.1964
* Τουρκία	N.3228/2004	έναρξη από 1.1.2005
* Τσεχία	N.1838/1989	έναρξη από 1.1.1990
* Τυνησία	N.3742/2009	έναρξη από 1.1.2011
* Φιλανδία	N.1191/1981	έναρξη από 1.1.1982

Τέλος, ένα εξίσου σημαντικό κριτήριο αποτελεί το απόρρητο και η εχεμύθεια καθώς οι μέτοχοι των εξωχώριων εταιριών θέλουν να διατηρήσουν την ανωνυμία τους και να μην συνδέσουν το όνομα τους με τέτοιου είδους εταιρίες. Επομένως, το κριτήριο αυτό είναι καθοριστικής σημασίας για την επιλογή μιας υπεράκτιας δικαιοδοσίας, δηλαδή τα εχέγγυα εχεμύθειας όπως π.χ. η απουσία δημοσίων αρχείων και μητρώων, η δυνατότητα χρήσης θεματοφυλάκων και εμπιστευματοδόχων μετόχων οι οποίοι και θα διαχειρίζονται την εξωχώρια εταιρία για λογαριασμό των δικαιούχων, η νομοθετική δυνατότητα για μετοχές στον κοιμιστή (ανώνυμες) κ.λπ.

Γενικότερα, παρά τις πιέσεις για άρση του απορρήτου που ασκούνται στις υπεράκτιες δικαιοδοσίες, έχουν αναπτυχθεί διάφοροι μηχανισμοί για την εξασφάλισή του. Όπως για παράδειγμα, από εξωχώριες αγορές που προσαρμόζουν το θεσμικό τους πλαίσιο στις επιταγές των εγχώριων αγορών, ώστε να επιτευχθεί η διατήρηση του απορρήτου των καταθετικών προϊόντων, εξαιρουμένων βέβαια των ερευνών για οικονομικά εγκλήματα. Σε ορισμένες υπεράκτιες δικαιοδοσίες παρέχεται η δυνατότητα έκδοσης πιστοποιητικών ταυτότητας, διαβατηρίου και άλλων εγγράφων με σκοπό την προστασία της ταυτότητας των ιδιωτών, τα οποία χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο σε εργασίες που έχουν να κάνουν με δημιουργία τραπεζικού λογαριασμού σε παράκτιες χώρες και όχι για να αντικαταστήσουν τα πραγματικά έγγραφα όπως το διαβατήριό.

Ιδιαίτερο παράδειγμα αποτελούν οι ΗΠΑ όπου είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη η έκδοση δεύτερου διαβατηρίου από υπεράκτια οικονομικά κέντρα (όπως, από τον Παναμά, τη Βραζιλία ή την Κόστα Ρίκα) με σκοπό την προστασία εύπορων ή διάσημων πολιτών. Τα πιστοποιητικά υπηκοότητας ή διαμονής που εκδίδουν και οι Μπαχάμες και η Γρενάδα είναι ιδιαίτερα

ελκυστικά, διότι είναι δυνατή η μετακίνηση χωρίς visa σε ένα μεγάλο αριθμό χωρών. Σε αυτό το σημείο όμως θα πρέπει να γίνει ένας διαχωρισμός διότι υπάρχουν και παρεχόμενα πιστοποιητικά που δεν δίνουν δεύτερη υπηκοότητα σε υπεράκτια δικαιοδοσία και φέρουν στοιχεία χωρών που είτε δεν υφίστανται είτε έχουν αλλάξει την ονομασία τους. Τέτοιες χώρες είναι κυρίως πρώην αποικίες που απέκτησαν την ανεξαρτησία τους, όπως η Βρετανική Ονδούρα που σήμερα ονομάζεται Belize, η πρώην Zanzibar νυν Τανζανία, ή η Upper Volta που σήμερα είναι γνωστή ως Burkina Faso.

4.7 Αντιμετώπιση Από Τον ΟΟΣΑ

Το φαινόμενο των φορολογικών παραδείσων (Μπεξεντάκος, 2014) απασχολεί εδώ και πολλά χρόνια την κοινότητα των οικονομολόγων. Ξαναήρθαν όμως στο προσκήνιο καθώς μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 πολλές χώρες αναζήτησαν λύσεις για να μπορέσουν να επανέρθουν ξανά σε βιώσιμους ρυθμούς ανάπτυξης. Επομένως πολλές χώρες στράφηκαν στην επιλογή να γίνουν φορολογικοί παράδεισοι και με αυτόν τον τρόπο να προσελκύσουν ξένα κεφάλαια.

Πολλές κυβερνήσεις προσπάθησαν μέσω της αύξησης των φορολογικών συντελεστών να μεγαλώσουν τα φορολογικά τους έσοδα, παρόλα αυτά τα αποτελέσματα δεν ήταν τα επιθυμητά, καθώς οι εύποροι κάτοικοι μετέφεραν τα κεφάλαια τους σε μη συνεργάσιμους φορολογικούς παράδεισους και επομένως η μέθοδος αυτή να αποτύχει.

Η προσπάθεια των χωρών να αντιμετωπίσουν το φαινόμενο αυτό αποδείχθηκε πως έχει αρκετές δυσκολίες. Πρωταρχικά, δεν υπάρχει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός για το τι είναι φορολογικός παράδεισος. Στην προσπάθεια να προσδιοριστεί τι είναι ένας φορολογικός παράδεισος, ο ΟΟΣΑ δημοσίευσε μια έκθεση το 1998 με τίτλο «Επιζήμιος Φορολογικός Ανταγωνισμός: Ένα Αναδύομενο Παγκόσμιο Ζήτημα» η οποία είχε σκοπό να προσδιορίσει ποια είναι τα χαρακτηριστικά των φορολογικών παραδείσων, και κατέληξε στα παρακάτω τέσσερα. Πρώτον, ένας φορολογικός παράδεισος επιβάλλει ελάχιστους ή ακόμα και μηδενικούς φόρους. Δεύτερον, δεν συμμετέχει στην ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών περί φορολογικών θεμάτων. Τρίτον, διατηρεί το τραπεζικό απόρρητο και τέλος δεν πραγματοποιεί ουσιαστική οικονομική δραστηριότητα σε σχέση με το δημιουργούμενο εισόδημα.

Μία δεκαετία αργότερα, το Government Accountability Office (GAO) των ΗΠΑ, προέβη σε μία επισκόπηση της βιβλιογραφίας, και προσθέτει στον προηγούμενο ορισμό νέα χαρακτηριστικά, τα οποία άντλησε από διάφορες ακαδημαϊκές, κυβερνητικές και διεθνείς πηγές. Πιο αναλυτικά, το GAO επισημαίνει πως ένας φορολογικός παράδεισος δεν απαιτεί τη μόνιμη παρουσία του καταθέτη στην επικράτειά του και αυτοπροβάλλεται ως υπεράκτιο χρηματοοικονομικό κέντρο. Έπειτα, ο Angel Gurría, γενικός γραμματέας του ΟΟΣΑ, δήλωσε ότι η αντιμετώπιση των φορολογικών παραδείσων θα ευνοήσει την οικονομική ανάπτυξη των φτωχών χωρών. Βέβαια από την άλλη μεριά, η World Bank περιλαμβάνει στα στοιχεία της πέντε φορολογικούς παραδείσους στην πρώτη δεκάδα της παγκόσμιας κατάταξης χωρών με το μεγαλύτερο κατά κεφαλήν εισόδημα. Αυτές οι χώρες βρίσκονται και ανάμεσα στους δέκα μεγαλύτερους προορισμούς υπεράκτιων κεφαλαίων. Οι αναπτυγμένες οικονομίες δεν υιοθέτησαν την άποψη των φιλελεύθερων επιστημονικών επιτελείων. Η πρώτη προσπάθεια διαχείρισης του θέματος αυτού έγινε από τους G-7, οι οποίοι, στη σύνοδό τους στη Λυών το Μάιο του 1996, ζήτησε από τον ΟΟΣΑ να αναπτύξει μέτρα αντιμετώπισης των στρεβλώσεων που προκαλεί ο επιζήμιος φορολογικός ανταγωνισμός. Ο ΟΟΣΑ με μία έκθεσή του το 1998 συγκεκριμενοποίησε το ζήτημα, ενώ ίδρυσε και το Forum για τις επιζήμιες φορολογικές πρακτικές και στο οποίο ανέθεσε την σύνταξη μιας μαύρης λίστας με τους φορολογικούς παραδείσους. Ο ΟΟΣΑ με μια νέα έκθεση που δημοσιεύθηκε το 2000 («Προς μία παγκόσμια φορολογική συνεργασία») ενσωμάτωσε μία μαύρη λίστα με 35 φορολογικούς παράδεισους, και προτάθηκε η ανάληψη μιας σειράς μέτρων εναντίον τους, όπως η επιβολή παρακρατούμενου φόρου επί συναλλαγών με πολίτες των εν λόγω χωρών κ.α. Σύμφωνα με τον Martin A. Sullivan, πρώην πρόεδρο της AIG, μετά από συντονισμένες αντιδράσεις των χωρών που ανήκαν στη λίστα, αλλά και την άρση της υποστήριξης της διοίκησης του τότε προέδρου των Η.Π.Α. George Bush, η πρωτοβουλία του ΟΟΣΑ περιορίστηκε μόνο σε μία ρητορική διάσταση.

Τα τελευταία χρόνια, ο ΟΟΣΑ επανάκτησε το ρόλο του στο συγκεκριμένο ζήτημα. Οι χώρες που απαρτίζουν τους G-20, οι οποίοι συγκάλεσαν συμβούλιο στις 2 Απριλίου του 2009 στο Λονδίνο, αποφάσισαν την επιβολή κυρώσεων εναντίον των μη συνεργάσιμων φορολογικών παραδείσων, έχοντας σκοπό την προστασία των δημόσιων οικονομικών, αλλά και των χρηματοπιστωτικών συστημάτων των μελών τους. Στην τελική τους ανακοίνωση δήλωσαν πως θα αξιοποιήσουν την μαύρη λίστα του ΟΟΣΑ έχοντας στόχο τη στοχοποίηση των χωρών που αρνούνται να συνεργαστούν. Βέβαια, το πρόβλημα που προέκυψε ήταν πως και οι τελευταίες χώρες (Κόστα Ρίκα, Μαλαισία, Φιλιππίνες και Ουρουγουάη) που είχαν μείνει στην λίστα αυτή, μερικές μέρες μετά την δημοσίευση της λίστας δήλωσαν την πρόθεσή τους

να εφαρμόσουν το διεθνές φορολογικό πρότυπο που έχει υιοθετήσει ο ΟΟΣΑ, με αποτέλεσμα να αφαιρεθούν από τη μαύρη και να ενταχθούν στη γκριζα λίστα. Αυτό σημαίνει πως ο οργανισμός διαθέτει πλέον μόνο δύο λίστες, τη λευκή λίστα η οποία περιλαμβάνει τα κράτη που έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο στην υιοθέτηση του διεθνώς συμφωνημένου φορολογικού προτύπου, και τη γκριζα λίστα η οποία περιλαμβάνει τις κυβερνήσεις που έχουν σημειώσει περιορισμένη πρόοδο στο ίδιο πεδίο. Ένα ακόμα πρόβλημα από την τοποθέτηση των G-20, είναι ότι οι ηγέτες των μεγαλύτερων οικονομιών του κόσμου περιορίστηκαν σε μία γενική απειλή για τη λήψη μέτρων κατά των φορολογικών παραδείσων, χωρίς όμως να γίνουν πιο συγκεκριμένοι. Τέλος, οι G-20 εστίασαν στα υπεράκτια κεφάλαια των ιδιωτών και όχι των εταιριών, το μέγεθος των οποίων είναι εξίσου σημαντικό. Είναι ακόμα αρκετά νωρίς να αξιολογηθεί αν η πρωτοβουλία των G-20 έχει αντίκτυπο στη ροή κεφαλαίων προς τους φορολογικούς παράδεισους, διότι δεν υπάρχουν χειροπιαστά μέτρα σε εξέλιξη, παρά μόνο αόριστες τυπικές δεσμεύσεις κάποιων χωρών για την υιοθέτηση του διεθνούς φορολογικού προτύπου. Από την άλλη μεριά, πέρα από τη συνεργασία με τους G-20, ο ΟΟΣΑ συνεχίζει να ακολουθεί τη δική του ατζέντα σε ότι έχει να κάνει με το ζήτημα των φορολογικών παραδείσων, ενθαρρύνοντας την υπογραφή διμερών συμβάσεων, αλλά και την ενίσχυση της διαφάνειας των φορολογικών παραδείσων, χωρίς όμως να λαμβάνει μέτρα (όπως κυρώσεις) εναντίον τους, στη περίπτωση της μη συμμόρφωσης. Το διεθνές φορολογικό πρότυπο του ΟΟΣΑ αναφέρεται στην ανταλλαγή πληροφοριών, μετά από υποβολή σχετικού αιτήματος όπου είναι απαραίτητο, για την εφαρμογή των νόμων του ενδιαφερόμενου κράτους και χωρίς να προκαλούνται κωλύματα εξαιτίας του τραπεζικού απόρρητου. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι πρέπει να υπάρχει ο ανάλογος σεβασμός των δικαιωμάτων των φορολογουμένων και η τήρηση της εχεμύθειας επί των πληροφοριών που ανταλλάσσονται.

4.8 Αντιμετώπιση Από ΕΕ

Σύμφωνα με το Μπεζεντάκο (2014), το νομοθετικό πλαίσιο που έχει υιοθετήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι αυστηρότερο από ότι αυτό του ΟΟΣΑ. Διότι, με την οδηγία της για φορολόγηση των αποταμιεύσεων που είναι σε εφαρμογή από τον Ιούλιο του 2005, προβλέπει πως αν ο κάτοικος μιας χώρας έχει εισοδήματα από τόκους καταθέσεων σε άλλες χώρες, θα πρέπει να αποστέλλονται πληροφορίες στην χώρα καταγωγής του πελάτη με σκοπό την ενημέρωση των

αρχών, για να είναι σε θέση να φορολογήσει αναλόγως τον πολίτη της. Η οδηγία αυτή ισχύει και για τρίτες χώρες όπως η Ανδόρα, η Ελβετία, το Λιχτενστάιν, το Μονακό και το Σαν Μαρίνο. Άλλες χώρες όπως η Αυστρία, το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο έχουν εξαιρεθεί από το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών και χρησιμοποιούν ένα παρακρατούμενο φόρο ύψους 20% επι του τόκου των κατατεθειμένων κεφαλαίων, ο οποίος αυξήθηκε στο 35% το 2011. Το 75% των φόρων που έχουν εισπραχθεί καταβάλλονται στη χώρα καταγωγής του καταθέτη. Παρόλα αυτά, σύμφωνα με το Tax Justice Network η οδηγία αυτή έχει νομικά κενά. Πιο συγκεκριμένα, εξαιρεί τις καταθέσεις εταιριών καθώς αναφέρεται μόνο σε φυσικά πρόσωπα. Επιπρόσθετα, τα έσοδα από τόκους μπορεί να μετατραπούν σε άλλη μορφή όπως κέρδη κεφαλαίου, όπως επίσης οι καταθέτες μπορούν να εισπράξουν τους τόκους από τράπεζες που δεν έχουν έδρα στην ΕΕ ή σε κάποιο συνεργαζόμενο κράτος. Αφότου διαπιστώθηκε η ύπαρξη αυτών των κενών, προτάθηκε από την επιτροπή η τροποποίηση της οδηγίας με σκοπό να καλυφθούν αυτά τα κενά.

Πιο αναλυτικά, προτάθηκε η επέκταση της οδηγίας και σε άλλες μορφές εισοδήματος από επενδύσεις, όπως τα χρηματοπιστωτικά και ασφαλιστικά προϊόντα. Είναι εύκολα κατανοητό ότι η ΕΕ αντιμετωπίζει αρκετές δυσκολίες σε ότι έχει να κάνει με τη λήψη ουσιαστικών μέτρων σε ότι έχει να κάνει με τις εξωχώριες εταιρίες, διότι οι σημαντικότερες χρηματοοικονομικές αγορές⁸ εντός της Ευρώπης είναι ουσιαστικά φορολογικοί παράδεισοι ή προσφέρουν φορολογικά κίνητρα. Ουσιαστικά φορολογικοί παράδεισοι με την ευρεία έννοια είναι και χώρες που αποτελούν μέλη⁹ της ΕΕ που εφαρμόζουν όμως τους ελάχιστους αποδεκτούς συντελεστές φορολόγησης.

Πίνακας 2: Λίστα Φορολογικών Παραδείσων της ΕΕ.

Πηγή: (European Parliament, 2017)

1.	Παναμάς
2.	Γρενάδα
3.	Τρινιδάντ και Τομπάγκο
4.	Αγία Λουκία
5.	Μπαρμπάντος
6.	Τυνησία
7.	Ναμίμπια
8.	Μπαχρέιν

⁸ Π.χ. η Ελβετία, το Λιχτενστάιν κλπ.

⁹ Όπως για παράδειγμα η Κύπρος, η Βουλγαρία κλπ.

9.	Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα
10.	Μογγολία
11.	Μακάο
12.	Νότια Κορέα
13.	Παλάου
14.	Γκουάμ
15.	Νησιά Μάρσαλ
16.	Σαμόα
17.	Αμερικάνικη Σαμόα
18.	Νησιά Κέυμαν
19.	Βερμούδες
20.	Νήσος του Μαν
21.	Γκέρνσεϋ
22.	Τζέρσεϋ

4.9 Αντιμετώπιση Από Ελληνικό Φορολογικό Δίκαιο

Με το νόμο 3842/2010, και πιο ειδικά με το άρθρο 78 που περιλαμβάνεται σε αυτόν, τροποποιήθηκε ο ΚΦΕ που ήταν σε ισχύ με το Ν. 2238/1994 και με την προσθήκη των άρθρων 51Α και 51Β και εισήχθησαν οι όροι του τι αποτελεί μη συνεργάσιμο κράτος σε φορολογικό τομέα και τι αποτελεί κράτος με προνομιακό φορολογικό καθεστώς. Ειδικότερα, η προσθήκη των όρων αυτών και η λήψη μέτρων σχετικά με τις πληρωμές σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα μη συνεργάσιμων κρατών ή κρατών με προνομιακό φορολογικό καθεστώς, έγιναν στην προσπάθεια της καταπολέμησης των φαινομένων της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής¹⁰. Κατά τα προβλεπόμενα στις διατάξεις του νόμου και άρθρου, ως μη συνεργάσιμα κράτη ορίσθηκαν όσα κατά την 1η Ιανουαρίου 2010 και μετά δεν αποτελούν κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η κατάσταση τους σχετικά με τη διαφάνεια και την ανταλλαγή των πληροφοριών σε φορολογικά θέματα έχει εξεταστεί από τον ΟΟΣΑ και τα οποία μέχρι την 1η Ιανουαρίου 2010 δεν έχουν συνάψει με την Ελλάδα σύμβαση διοικητικής συνδρομής στο φορολογικό τομέα, και ταυτοχρόνως δεν έχουν υπογράψει τέτοια σύμβαση διοικητικής

¹⁰ Αιτιολογική έκθεση Ν. 3842/2010

συνδρομής με τουλάχιστον δώδεκα άλλα κράτη, ενώ ο ακριβής προσδιορισμός αυτών γινόταν με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Ως κράτη με προνομιακό φορολογικό καθεστώς ορίσθηκαν και τα κράτη στα οποία τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που έχουν την καταστατική τους έδρα σε αυτά, είτε δεν φορολογούνται είτε φορολογούνται με ένα μικρό συντελεστή, είτε υπόκεινται σε φόρο επί των κερδών ή των εισοδημάτων ή του κεφαλαίου, ο οποίος είναι κατώτερος σε ποσοστό πάνω από το ήμισυ του φόρου που θα οφειλόταν σύμφωνα με τις διατάξεις της ελληνικής φορολογικής νομοθεσίας, εάν ήταν κάτοικος ή είχε την έδρα του ή διατηρούσε μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα. Οι ανωτέρω οδηγίες του ΚΦΕ που ίσχυε, σχετικά με τον ορισμό των μη συνεργάσιμων κρατών και των κρατών με προνομιακό φορολογικό καθεστώς, έχουν διατηρηθεί και στον νέο ΚΦΕ (4172/2013), και πιο συγκεκριμένα στις διατάξεις του άρθρου 65.

Σύμφωνα με την ΔΟΣ Γ 1188835 ΕΞ 2016/23.12.2016, τα μη συνεργάσιμα κράτη, δηλαδή κράτη ή δικαιοδοσίες ή υπεράκτιες εταιρίες ή εδάφη που τελούν υπό οποιοδήποτε καθεστώς σύνδεσης ή εξάρτησης, κατά την έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 65, του ν. 4172/2013), για το έτος 2016 είναι τα εξής:

Πίνακας 3: Μη συνεργάσιμα κράτη για το 2016

1. Ανδόρα
2. Αντίγκουα και Μπαρμπούντα
3. Μπαχάμες
4. Μπαχρέιν
5. Μπαρμπάντος
6. Μπρουνέι
7. Νήσοι Κουκ
8. Ντομίνικα
9. Γρενάδα
10. Γουατεμάλα
11. Λίβανος
12. Λιβερία
13. Λιχτενστάιν
14. Μαλαισία
15. Νήσοι Μάρσαλ
16. Μονακό

17. Ναούρου
18. ΠΓΔΜ
19. Νιούε
20. Παναμάς
21. Φιλιππίνες
22. Αγία Λουκία
23. Άγιος Χριστόφορος και Νέβις
24. Άγιος Βικέντιος και Γρεναδίνες
25. Σαμόα
26. Παρθένοι νήσοι των ΗΠΑ
27. Βανουάτου
28. Ουρουγουάη
29. Χόνγκ-Κόνγκ

Σύμφωνα με την περίπτωση ιγ) του άρθρου 23 του ΚΦΕ: δεν εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα το σύνολο των δαπανών που καταβάλλονται προς φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που είναι φορολογικός κάτοικος σε κράτος μη συνεργάσιμο ή που υπόκειται σε προνομιακό φορολογικό καθεστώς, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 65 του ΚΦΕ, εκτός εάν ο φορολογούμενος αποδείξει ότι οι δαπάνες αυτές αφορούν πραγματικές και συνήθεις συναλλαγές και δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη μεταφορά κερδών ή εισοδημάτων ή κεφαλαίων με σκοπό τη φοροαποφυγή ή τη φοροδιαφυγή. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου δεν αποκλείει την έκπτωση των δαπανών που καταβάλλονται προς φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που είναι φορολογικός κάτοικος σε κράτος-μέλος της Ε.Ε. ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ), εφόσον υπάρχει η νομική βάση για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της Ελλάδας και αυτού του κράτους-μέλους.

Σύμφωνα με την απόφαση που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ από το Υπουργείο Οικονομικών, τα κράτη που έχουν προνομιακό φορολογικό καθεστώς, είναι εκείνα στα οποία το νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα υπόκειται σε φόρο επί των κερδών ή των εισοδημάτων ή του κεφαλαίου του οποίου ο συντελεστής είναι ίσος ή κατώτερος από το 50% αντίστοιχου συντελεστή στην Ελλάδα.

Με βάση το πιο πάνω κριτήριο τα κράτη αυτά, για το φορολογικό έτος 2016, είναι τα ακόλουθα:

Πίνακας 4 :Κράτη με προνομιακό φορολογικό καθεστώς για το 2016

1)	Άγιος Ευστάθιος
2)	Άγιος Μαρίνος
3)	Αλβανία
4)	Ανδόρα
5)	Αγκουίλα
6)	Βανουάτου
7)	Βερμούδες
8)	Βοσνία -Ερζεγοβίνη
9)	Βουλγαρία
10)	Βρετανικές Παρθένοι Νήσοι
11)	Γιβραλτάρ
12)	Γκέρνσεϋ
13)	Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα
14)	Ιορδανία
15)	Ιρλανδία
16)	Κατάρ
17)	Κόσσοβο
18)	Κύπρος
19)	Λιχτενστάιν
20)	Μακάο
21)	Μαλδίβες
22)	Μαυροβούνιο
23)	Μολδαβία
24)	Μονακό
25)	Μονσεράτ
26)	Μπαχάμες
27)	Μπαχρέιν
28)	Μπελίζ
29)	Μποναίρ
30)	Ναουρού
31)	Νήσοι Κέυμαν
32)	Νήσοι Μάρσαλ

33)	Νήσοι Τερκς και Κάϊκος
34)	Νήσος του Μαν
35)	Ουζμπεκιστάν
36)	Ομάν
37)	Παραγουάη
38)	ΠΓΔΜ
39)	Σαουδική Αραβία
40)	Σεϋχέλλες
41)	Σρι Λάνκα
42)	Τζέρσεϋ

4.10 Συμπεράσματα Κεφαλαίου

Γίνεται εύκολα κατανοητό πως η ύπαρξη φορολογικών παραδείσων είναι απαραίτητη για να μπορέσουν οι offshore εταιρίες να λειτουργήσουν και να επιτύχουν το σκοπό για τον οποίο δημιουργήθηκαν. Οποιαδήποτε δραστηριότητα τους πρέπει να περιλαμβάνει είτε ένα φορολογικό παράδεισο, είτε ένα υπεράκτιο οικονομικό κέντρο.

Με αυτόν τον τρόπο μικρές χώρες με περιορισμένους φυσικούς πόρους δημιουργούν ειδικά φορολογικά και νομοθετικά καθεστάτα ώστε να μπορέσουν να ισορροπήσουν την έλλειψη των πόρων και να αναπτυχθούν οικονομικά. Παρότι πολλές χώρες προσπαθούν να αντιμετωπίσουν την ύπαρξη των χωρών αυτών μέσω διάφορων οργανισμών όπως ο ΟΟΣΑ και η ΕΕ, το φαινόμενο αυτό συνεχίζει να υπάρχει και σε αντίθεση με τους επικριτές του που υποστηρίζουν ότι παρότι στεγάζουν επιχειρήσεις δεν επωφελούνται οικονομικά λόγω των διευκολύνσεων που τους παρέχουν, οι χώρες αυτές αναπτύσσονται δυσανάλογα με το μέγεθος τους όπως θα παρουσιαστεί και στο κεφάλαιο της εμπειρικής έρευνας.

Στη συνέχεια θα αναλυθεί το εργαλείο, transfer pricing, για να μεταφέρουν οι υπεράκτιες εταιρίες τα κέρδη τους σε φορολογικούς παραδείσους με σκοπό να φορολογηθούν το ελάχιστο δυνατό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΕΝΔΟΟΜΙΛΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

5.1 Εισαγωγή

Όπως έχει αναφερθεί σε προηγούμενη ενότητα, υπάρχουν είδη υπεράκτιων εταιριών που ασχολούνται με την υπερτιμολόγηση κατά την αγορά προϊόντων και πρώτων υλών, μέθοδος που ονομάζεται transfer pricing. Η μέθοδος αυτή διενεργείται μέσω των τριγωνικών συναλλαγών, οι οποίες έχουν σκοπό τη μείωση των κερδών ή την αύξηση του κόστους των μητρικών επιχειρήσεων. Ουσιαστικά η μέθοδος αυτή, αποτελεί το εργαλείο για τις πολυεθνικές εταιρίες για να μπορούν να χειραγωγήσουν τα κέρδη τους και να εφαρμόσουν το σχέδιο τους για στρατηγική φορολόγηση.

Οι στόχοι αυτής της μεθόδου συνήθως είναι η διαχείριση της φορολογητέας ύλης, η προσαρμογή στα εθνικά φορολογικά πλαίσια, η ανταγωνιστικότητα, η διαχείριση των δασμών του εμπορίου και η διαχείριση συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Στην ενότητα αυτή θα γίνει παρουσίαση του τι αποτελούν οι ενδοομιλικές συναλλαγές, μερικά παραδείγματα για την καλύτερη κατανόηση του φαινομένου από τον αναγνώστη καθώς και τις αρχές που έχει θεσπίσει ο ΟΟΣΑ για τη ρύθμιση τους.

5.2 Εννοιολογικός Προσδιορισμός

Η έννοια των ενδοομιλικών συναλλαγών έχει μπει για τα καλά στην ελληνική πραγματικότητα τις τελευταίες δεκαετίες. Οι ενδοομιλικές συναλλαγές είναι ένα θέμα που απασχολεί ιδιαίτερες εταιρίες και κυβερνήσεις διεθνώς. Οι εταιρίες προσπαθούν να επιτύχουν την βέλτιστη ενδοομιλική τιμολόγηση αναφορικά με τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που διακινούνται μέσα στον όμιλο. Μείζον θέμα είναι οι διαφορές στους φορολογικούς συντελεστές μεταξύ των κρατών που ο εκάστοτε όμιλος δραστηριοποιείται, καθώς δίνει κίνητρο στις εταιρίες να μετατοπίσουν μέρος των φορολογητέων κερδών σε χώρες με χαμηλή φορολόγηση, μειώνοντας έτσι τα συνολικά φορολογικά κόστη του ομίλου. Για να το επιτύχουν αυτό οι εταιρίες υπερτιμολογούν και υποτιμολογούν τα προϊόντα που ανταλλάσσονται εντός του ομίλου. Όπως

γίνεται κατανοητό αυτή η πρακτική μειώνει τα φορολογητέα έσοδα κάποιων κρατών και έτσι υπάρχει διεθνής προβληματισμός σχετικά με αυτήν την πρακτική και έχουν καταβληθεί σημαντικές προσπάθειες για να υπάρξει αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου.

Σύμφωνα με τον Cravens (1997) οι πολυεθνικές επιχειρήσεις ασκούν ενδοομιλική τιμολόγηση ώστε να έχουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα αναφορικά με τους επιχειρηματικούς τους στόχους. Ακόμα θεωρεί ότι η ενδοομιλική τιμολόγηση επηρεάζει διάφορες συνιστώσες της επιχειρηματικής ολοκλήρωσης και συνεισφέρει στην επίτευξη των επιθυμητών επιχειρηματικών σκοπών.

Οι Schjelderup και Sørgard (1997) θεωρούν ότι αναλόγως με τον ανταγωνισμό μεταβάλλεται και ο ρόλος της ενδοομιλικής τιμολόγησης. Οι εταιρίες επιλέγουν την βέλτιστη ενδοομιλική αξία τιμολόγησης ως συνάρτηση του ανταγωνισμού, των φορολογικών συντελεστών και των πιθανών δασμών. Η ενδοομιλική τιμολόγηση είναι ένας τρόπος μείωσης της φορολογικής επιβάρυνσης της εταιρίας και παράλληλα ένας τρόπος λήψης στρατηγικών αποφάσεων. Στην έρευνα τους ελέγχουν αν συμφέρει την πολυεθνική να παράγει το αγαθό σε μια εξωχώρα αγορά ή είναι καλύτερα να ιδρύσει μία θυγατρική εταιρία που θα εισάγει το αγαθό από τη μητρική εταιρία και από την χώρα στην οποία αυτή έχει τις κεντρικές της εγκαταστάσεις.

Οι τρόποι σύνδεσης των εταιριών είναι αρκετοί και εξαρτώνται από τις σχέσεις μεταξύ των συνδεδεμένων εταιριών. Πιο συγκεκριμένα, ο όρος όμιλος επιχειρήσεων και ο όρος συνδεδεμένες επιχειρήσεις δεν προσδιορίζονται πλήρως από την έννομη τάξη, αλλά από διατάξεις που έχουν κάθε φορά έναν ειδικό σκοπό. Το σημαντικότερο κριτήριο, είναι αυτό της εξάρτησης, στην έννοια σύνδεση εταιριών και περιλαμβάνει κάθε πιθανή σύνδεση επιχειρήσεων και ομίλου επιχειρήσεων, όταν εξετάζεται το θέμα από την πλευρά των συναλλαγών εντός ομίλου. Επομένως, ως όμιλοι χαρακτηρίζονται συνήθως συνδέσεις επιχειρήσεων, οι οποίες εμφανίζουν αυξημένη ένταση ως προς την εξάρτηση ή το συντονισμό των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους. Για πολλούς ομίλους επιχειρήσεων και συνδεδεμένες επιχειρήσεις είναι παρεμφερής όροι, ενώ για άλλους ο όρος των συνδεδεμένων επιχειρήσεων είναι ευρύτερος από αυτόν του ομίλου. Οι όμιλοι επιχειρήσεων δεν έχουν νομική προσωπικότητα, δεν διανέμουν κέρδη και δεν έχουν δικά του όργανα διοίκησης, καθώς οι επιχειρήσεις-μέλη παραμένουν νομικά ανεξάρτητες, με οικονομική και διοικητική αυτονομία. Έτσι, η διεύθυνση του ομίλου είναι στην ουσία τα πρόσωπα που συμμετέχουν στις επιμέρους διοικήσεις των επιχειρήσεων που τον απαρτίζουν.

Στην χώρα μας, ο όρος του συνδεδεμένου προσώπου, φυσικού ή νομικού, αναφέρεται στο άρθρο 2: «Ορισμοί», του Ν. 4172/13 «Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος», η ισχύς του

οποίου ορίστηκε για τις διαχειριστικές χρήσεις που ξεκινούν από το 2014. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του εν λόγω νόμου ως συνδεδεμένο πρόσωπο ορίζεται το κάθε πρόσωπο (φυσικό ή νομικό), το οποίο συμμετέχει άμεσα ή έμμεσα στη διοίκηση, τον έλεγχο ή το κεφάλαιο άλλου προσώπου, το οποίο είναι συγγενικό ή με το οποίο συνδέεται. Πιο αναλυτικά, εξειδικεύθηκε ως:

- το κάθε πρόσωπο που κατέχει άμεσα ή έμμεσα μετοχές, μερίδια ή συμμετοχή στο κεφάλαιο τουλάχιστον τριάντα τρία τοις εκατό (33%) βάσει αξίας ή αριθμού,
- δύο ή περισσότερα πρόσωπα, εάν κάποιο πρόσωπο κατέχει άμεσα ή έμμεσα μετοχές, μερίδια ή συμμετοχή στο κεφάλαιο τουλάχιστον τριάντα τρία τοις εκατό (33%) βάσει αξίας ή αριθμού,
- κάθε πρόσωπο με το οποίο υπάρχει σχέση άμεσης ή έμμεσης ουσιώδους διοικητικής εξάρτησης ή ελέγχου ή ασκεί καθοριστική επιρροή ή έχει τη δυνατότητα άσκησης επιρροής άλλου προσώπου ή σε περίπτωση που και τα δύο πρόσωπα έχουν σχέση άμεσης ή έμμεσης ουσιώδους διοικητικής εξάρτησης ή ελέγχου ή δυνατότητα καθοριστικής άσκησης επιρροής από τρίτο πρόσωπο.

Ο φορολογικός στόχος της ενδοομιλικής τιμολόγησης αφορά στον επηρεασμό των συνολικών φόρων που πληρώνει ένας όμιλος μέσω της μεταφοράς φορολογητέων κερδών από μια εταιρία του ομίλου σε μια άλλη. Καθώς οι εταιρίες ενός ομίλου συνδέονται μεταξύ τους η αξία των ενδοεταιρικών συναλλαγών δεν διαμορφώνεται από τις δυνάμεις της ελεύθερης αγοράς αλλά όπως συμφέρει τον όμιλο. Η πολιτική αυτή έχει σημαντική επίδραση στα καθαρά κέρδη του ομίλου όπως φαίνεται και στο επόμενο απλουστευμένο αριθμητικό παράδειγμα:

Έστω μια ελληνική εταιρία η οποία κατασκευάζει προϊόντα κόστους 500 ευρώ το ένα και τα πωλεί στην θυγατρική της που είναι εγκατεστημένη στην Βουλγαρία. Η θυγατρική στην συνέχεια πωλεί τα προϊόντα 2000 ευρώ, στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι επιλογές του ομίλου αναφορικά με τον προσδιορισμό της τιμής της ενδοομιλικής συναλλαγής, δηλαδή της τιμής που θα πουλήσει η ελληνική εταιρία στην θυγατρική της

Πίνακας 5: Παράδειγμα Ενδοομιλικής Τιμολόγησης

Τιμή ενδοομιλικής συναλλαγής	Κέρδος μητρικής	Κέρδος θυγατρικής	Φόρος μητρικής 29%	Φόρος θυγατρικής 10%	Φόροι Ομίλου	Κέρδη μετά φόρων ομίλου
500	0	1500	0	150	150	1350
1000	500	1000	145	100	245	1255
1500	1000	500	290	50	340	1160
2000	1500	0	435	0	435	1065

όπως είναι εμφανές από τα παραπάνω, διαφοροποιήσεις στις ενδοομιλικές τιμές συναλλαγών δεν επηρεάζουν τα προ φόρων κέρδη του ομίλου, επηρεάζουν όμως σημαντικά τα μετά φόρων κέρδη του ομίλου. Μια αύξηση της τιμής της ενδοομιλικής συναλλαγής εν προκειμένω αυξάνει τα κέρδη της μητρικής που φορολογούνται με υψηλό φορολογικό συντελεστή και επομένως αυξάνει τους φόρους του ομίλου και μειώνει τα καθαρά κέρδη του ομίλου, αντίθετα, η μείωση της τιμής της ενδοομιλικής συναλλαγής μειώνει τα κέρδη της μητρικής που φορολογούνται με υψηλό φορολογικό συντελεστή και επομένως μειώνει τους φόρους του ομίλου και αυξάνει τα καθαρά κέρδη του ομίλου. Φυσικά το παραπάνω παράδειγμα είναι πολύ απλοϊκό αλλά δείχνει το σκεπτικό βάσει του οποίου ένας όμιλος μπορεί να μεταβάλλει τις ενδοομιλικές τιμές συναλλαγής χειραγωγώντας τα κέρδη του. Στην πράξη βέβαια ο όμιλος δεν μπορεί να χρησιμοποιεί οποιαδήποτε τιμή ενδοομιλικών συναλλαγών επιθυμεί.

5.3 Arm's Length Principle

Ο ΟΟΣΑ έχει εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές που ρυθμίζουν την φύση των ενδοομιλικών συναλλαγών. Βασικός άξονας των οδηγιών αυτών είναι η αρχή των ίσων αποστάσεων (Arm's Length Principle), η οποία ορίζει ότι οι πολυεθνικές πρέπει να εφαρμόζουν στις ενδοομιλικές τους συναλλαγές παρεμφερείς όρους με αυτούς που θα χρησιμοποιούσαν για παρεμφερείς συναλλαγές μεταξύ μη εξαρτημένων εταιριών. Τα περισσότερα κράτη εφαρμόζουν την αρχή αυτή, όμως, συνεχίζουν να υφίστανται διαφοροποιήσεις στις μεθόδους υπολογισμού των ενδοομιλικών τιμών και στην νομοθεσία που ακολουθεί το κάθε κράτος. Ακόμα, υπάρχουν προβλήματα διπλής φορολόγησης, για τα οποία γίνεται προσπάθεια να λυθούν με την χρήση διακρατικών συμφωνιών. Έτσι, είναι μείζονος σημασίας η ανάγκη εναρμόνισης της σχετικής νομοθεσίας. Ο ΟΟΣΑ προσπαθώντας να λύσει το πρόβλημα αυτό και να αποφευχθεί στο μέλλον η διπλή φορολόγηση, έχει θεσπίσει αποδεκτές μεθόδους υπολογισμού των ενδοομιλικών τιμών. Συγκεκριμένα προτείνει τρεις παραδοσιακές μεθόδους, τις οποίες και παροτρύνει να ακολουθούν οι επιχειρήσεις, ενώ αναφέρει και δύο εναλλακτικές, οι οποίες θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο αν δεν γίνεται να χρησιμοποιηθούν με αξιόπιστο τρόπο οι παραδοσιακές μέθοδοι. Οι κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ δεν υποχρεώνουν κάποιον

συγκεκριμένο κανόνα που πρέπει να ακολουθεί η επιχείρηση, απλώς η υπόχρεος να καταβάλει φόρο εταιρία οφείλει να δείξει ότι χρησιμοποιεί μια συγκεκριμένη μέθοδο που οδηγεί σε ορθολογικά αποτελέσματα. Παρακάτω παρουσιάζονται συνοπτικά οι αποδεκτές από τον ΟΟΣΑ μέθοδοι όπως αναφέρονται στο βιβλίο του ROBERT FEINSCHREIBER (2004).

5.4 Comparable Uncontrolled Price Method

Στην μέθοδο αυτή, συγκρίνονται οι τιμές συναλλαγών μεταξύ συνδεδεμένων εταιριών (ελεγχόμενες συναλλαγές) με τις τιμές που εφαρμόζονται σε παρόμοιες συναλλαγές μεταξύ μη εξαρτημένων επιχειρήσεων (μη ελεγχόμενες συναλλαγές). Η σύγκριση αυτή είναι εφικτή όταν δεν υπάρχουν διαφορές στις συναλλαγές αυτές ή όταν υπάρχουν κάποιες διαφορές οι οποίες δεν προκαλούν σημαντική επίδραση ή όταν μπορούν να γίνουν εύλογες τροποποιήσεις. Ο όρος της εσωτερικής σύγκρισης αναφέρεται στην συμμετοχή της υπό εξέταση εταιρίας στη μη ελεγχόμενη συναλλαγή. Η μέθοδος αυτή, αν και αρκετά δημοφιλής, παρουσιάζει πρακτικές δυσκολίες στην εφαρμογή της επειδή είναι δύσκολο να βρεθεί μια συναλλαγή η οποία να είναι 100% συγκρίσιμη. Μια διαφοροποίηση στους εμπορικούς ορούς, μπορεί να έχει μεγάλες επιδράσεις στις τιμές, κάνοντας δυσχερή την σύγκριση. Στις περιπτώσεις όπου η εφαρμογή της μεθόδου είναι μη εφικτή, είναι προτιμότερο να χρησιμοποιηθεί κάποια άλλη μέθοδος.

5.5 Resale Price Method

Η μέθοδος αυτή μειώνει την τιμή μεταπώλησης προς τρίτους, προϊόντων που αποκτήθηκαν παλαιότερα από συνδεδεμένη εταιρία κατά το περιθώριο κέρδους μεταπώλησης. Η αξία που προκύπτει κρίνεται ως συμβατή με την αρχή των ίσων αποστάσεων τιμή της προηγηθείσας ενδοομιλικής συναλλαγής. Για να προσδιορισθεί το περιθώριο κέρδους μεταπώλησης λαμβάνονται υπ' όψιν τα άμεσα και έμμεσα έξοδα της επιχείρησης που σχετίζεται με τη συγκεκριμένη συναλλαγή καθώς και το ποσοστό κέρδους στο είδος της συναλλαγής. Ακόμα, λαμβάνονται υπ' όψιν και άλλες μεταβλητές, όπως το χρονικό διάστημα που πέρασε μεταξύ της αρχικής αγοράς και της μεταπώλησης, η φυσική φθορά των αγαθών και το δικαίωμα της

μεταπωλήτριας εταιρίας να πωλεί συγκεκριμένα αγαθά ή να εκμεταλλεύεται συγκεκριμένα δικαιώματα. Η τιμή μεταπώλησης ελαττώνεται με ένα κατάλληλο μικτό περιθώριο κέρδους, το οποίο εκπροσωπεί το ποσό με το οποίο ο μεταπωλητής θα επιζητούσε να καλύψει τις δαπάνες του και άλλα λειτουργικά έξοδά του, και το κέρδος που θα επιθυμούσε να έχει. Πρακτικά, η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται για να προσδιορίζει την κερδοφορία του μεταπωλητή με παρόμοιο τρόπο που η μέθοδος του κόστους συν κέρδους χρησιμοποιεί για να καθορίζει την κερδοφορία του κατασκευαστή.

5.6 Cost Plus Method

Στην μέθοδο αυτή υπολογίζεται η τιμή πώλησης αγαθών ή υπηρεσιών προς μια συνδεδεμένη επιχείρηση ως το σύνολο του κόστους απόκτησης ή παραγωγής του αγαθού ή της υπηρεσίας πλέον ενός περιθωρίου κέρδους, όπως ακριβώς θα συνέβαινε σε αληθινές συνθήκες αγοράς. Για την εφαρμογή της τεχνικής αυτής απαιτείται η διάκριση των εξόδων σε άμεσα, έμμεσα και λειτουργικά. Στην μέθοδο αυτή συνυπολογίζονται μόνο τα άμεσα και έμμεσα έξοδα. Η ενδοομιλική τιμή προκύπτει αν στα έξοδα αυτά μπει ένα μικτό περιθώριο κέρδους του κατασκευαστή. Για να συνάδει το περιθώριο κέρδους με την αρχή των ίσων αποστάσεων θα πρέπει να είναι παρεμφερές με το περιθώριο κέρδους που χρησιμοποιούν μη συνδεδεμένες εταιρίες που παράγουν το ίδιο αγαθό. Για την κατάταξη των εξόδων στην σωστή κατηγορία θα πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν οι γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές για τον συγκεκριμένο κλάδο, στη χώρα που παράγεται το αγαθό. Θα πρέπει να υπάρχει ακρίβεια στον υπολογισμό του κόστους καθώς και συνέπεια, ειδάλλως τα αποτελέσματα που θα προκύψουν θα είναι εσφαλμένα, καθώς αν ένα έξοδο θεωρείται από μια εταιρία ως λειτουργικό, ενώ από μια άλλη εταιρία ως άμεσο, τότε η σύγκριση δεν είναι δυνατή και πρέπει να γίνουν οι κατάλληλες αλλαγές.

5.7 Εναλλακτικές Μέθοδοι

Οι εναλλακτικές μέθοδοι δεν θα πρέπει να είναι πρώτο μέλημα για μια εταιρία, διότι αυτές θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο όταν οι παραδοσιακές μέθοδοι για διάφορους λόγους δεν γίνετε να εφαρμοστούν.

5.8 Profit Split Method

Όταν οι συναλλαγές είναι αλληλένδετες μεταξύ τους είναι δυνατό να μην είναι εφικτή η αποτίμηση τους σε ατομική βάση. Όταν συμβαίνει αυτό, η μέθοδος προσπαθεί να εξαλείψει την επίδραση που έχουν οι ιδιαίτερες συνθήκες ή επιβάλλονται σε ελεγχόμενες συναλλαγές, προσδιορίζοντας την κατανομή των κερδών ή των ζημιών με τον τρόπο που θα είχαν κάνει μη συνδεδεμένες εταιρίες από την ανάμειξη τους σε παρεμφερείς συναλλαγές. Η μέθοδος αυτή ακολουθείται σε όλα τα αναμειγμένα στην ελεγχόμενη συναλλαγή μέρη. Αρχικά υπολογίζεται το συνολικό κέρδος που αποκομίζετε από μια ελεγχόμενη συναλλαγή. Ακολούθως, γίνεται ο επιμερισμός του κέρδους στα εμπλεκόμενα μέρη, βάση της συμβολής τους, λαμβάνοντας υπ' όψιν τις λειτουργίες που πραγματοποιήθηκαν, τα περιουσιακά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν και τους κινδύνους που πήραν. Για να αποφασιστεί ο τρόπος επιμερισμού θα πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε σε μια συγκρίσιμη μη ελεγχόμενη συναλλαγή. Ο επιμερισμός των κερδών μπορεί να γίνει είτε με ανάλυση συνεισφοράς είτε με ανάλυση καταλοίπων και για να είναι σύμφωνος με την αρχή των ίσων αποστάσεων πρέπει να αξιολογηθεί πως θα ενεργούσαν ανεξάρτητες εταιρίες σε παρόμοιες συνθήκες. Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται τακτικά για την αποτίμηση άυλων περιουσιακών στοιχείων. Επειδή τα άυλα περιουσιακά στοιχεία είναι πολλές φορές μοναδικά, η συγκρισιμότητα με συναλλαγές ανεξάρτητων επιχειρήσεων είναι πρακτικά πολύ δύσκολη και ενδεχομένως αδύνατη. Επίσης, συνίσταται όταν μερικά τμήματα μιας εταιρίας είναι έντονα ολοκληρωμένα (κάθετη ολοκλήρωση), κάνοντας δύσκολη την αξιολόγηση των συναλλαγών τους σε ατομική βάση.

5.9 Transactional Net Margin Method

Η μέθοδος αυτή αξιολογεί το καθαρό περιθώριο κέρδους που έχει μια εταιρία από μια ελεγχόμενη συναλλαγή. Απαραίτητο είναι οι ενδοομιλικές τιμές πώλησης να προσδιορίζονται αξιόπιστα, με αναφορά στο καθαρό κέρδος που αποκτούν παρεμφερείς ασύνδετες εταιρίες που έχουν τις ίδιες λειτουργίες. Η μέθοδος αυτή είναι παρόμοια με την Cost Plus Method με τη διαφορά ότι συνυπολογίζονται όχι μόνο τα άμεσα και έμμεσα έξοδα αλλά και τα λειτουργικά.

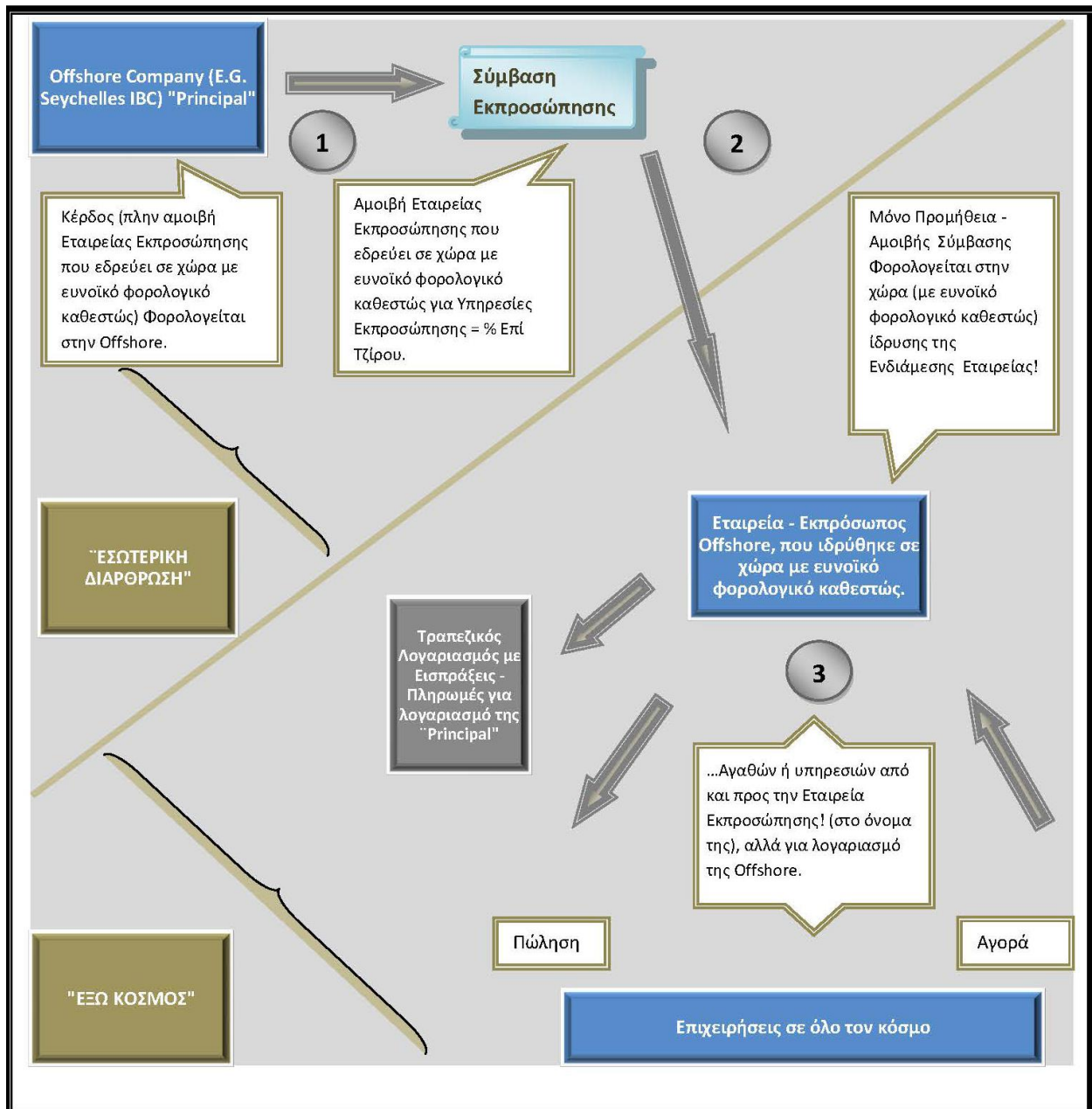
5.10 Προβλήματα Από Τη Χρήση Του Transfer Pricing

Η πρακτική του transfer pricing έχει δύο σημαντικές συνέπειες. Αρχικά υπάρχει το πρόβλημα της τεχνητής διόγκωσης του κόστους των προϊόντων και υπηρεσιών τους ομίλου, η οποία έχει άμεσο αντίκτυπο στις τιμές που θα έχουν οι τελικοί καταναλωτές, καθώς τα ίδια προϊόντα και υπηρεσίες, υπό κανονικές συνθήκες αγοράς διατίθενται σε τιμές διαφορετικές από κράτος σε κράτος. Ένα άλλο πρόβλημα έχει να κάνει με τα φορολογικά έσοδα, καθώς το transfer pricing μειώνει τα φορολογικά έσοδα μιας χώρας. Το όλο θέμα του διεθνούς «transfer pricing» από φορολογικής απόψεως αναφέρεται στην αδυναμία των εθνικών φορολογικών αρχών αλλά και των πολυεθνικών εταιριών να καθορίσουν με ακρίβεια το ποσό του εισοδήματος που αποκτάται και των εξόδων τα οποία δικαιούται να εκπέσει μια θυγατρική ή συνδεδεμένη επιχείρηση.

5.11 Υπερτιμολόγηση Μέσω Offshore Εταιριών Και Εταιριών Αντιπροσώπευσης-Προμήθειας (Nominee)

Σύμφωνα με τον Μπεξεντακο (2014), τις τελευταίες δεκαετίες όλο και περισσότερα προϊόντα εισάγονται στην χώρα μας από κράτη-παραγωγούς χαμηλού κόστους. Η αξία εισαγωγής των αγαθών αυτών είναι πολύ μικρή συγκριτικά με τη τιμή πώλησής τους, έτσι ο δρόμος τιμολόγησής τους κάποιες φορές περνάει από έναν φορολογικό παράδεισο ή από κάποια χώρα της Ε.Ε. με χαμηλό φορολογικό συντελεστή (πχ Βουλγαρία), ώστε τελικά η εταιρία να εμφανίσει λιγότερα κέρδη και λιγότερη φορολογική δαπάνη (π.χ. ιδρύουμε μια εταιρία σε έναν φορολογικό παράδεισο και όταν αγοράζουμε ένα εμπόρευμα από χώρα της ΕΕ ή Τρίτη χώρα πχ 1 ευρώ , το τιμολογούμε στην Ελλάδα 9 ευρώ , άρα όταν το πουλάμε εδώ 10 ευρώ φορολογούμαστε για 1 ευρώ και όχι για 9 που θα έπρεπε να φορολογηθούμε). Η Κύπρος για να μπορέσει να γίνει πλήρες μέλος της ΕΕ υποχρεώθηκε να αποποιηθεί του οφέλους που αποκόμιζε από την εγκατάσταση των υπεράκτιων εταιριών. Στην συνέχεια ωστόσο μείωσε τον φορολογικό της συντελεστή στο 10% για να αποτρέψει τη μαζική αποχώρηση των εταιριών αυτών. Έχοντας επιβάλλει φορολογία επί των κερδών 10%, η Κύπρος έχει διαφοροποιηθεί από άλλα χρηματοοικονομικά κέντρα, έχοντας ταυτόχρονα συνάψει και ένα μεγάλο δίκτυο συμβάσεων αποφυγής διπλής φορολογίας. Έτσι δεν συμπεριλαμβάνεται στους φορολογικούς

παράδεισους ή τις μη συνεργάσιμες δικαιοδοσίες του ΟΟΣΑ. Ως αποτέλεσμα αρκετοί Έλληνες επιχειρηματίες το εκμεταλλεύτηκαν με στόχο να μειώσουν τα φορολογητέα κέρδη τους. Ένα τυπικό παράδειγμα διάρθρωσης NOMINEE εταιρίας στην Κύπρο αναλύεται παρακάτω:



Διάγραμμα 2: Παράδειγμα διάρθρωσης NOMINEE εταιρίας

Πηγή: (Μπεζεντάκος, Α., 2014)

Η παραπάνω διάρθρωση είναι αρκετά δημοφιλής και επιστρατεύεται για πάνω από μία δεκαετία από ιδιώτες που θέλουν να έχουν το «Ευρωπαϊκό πρόσωπο» της Κύπρου με φορολογία χαμηλότερη του 10%. Στην διάρθρωση αυτή, ο κύριος συμβαλλόμενος («principal» ή «P») είναι συνήθως μία offshore συστημένη στις Σεϋχέλλες ή σε κάποιον άλλο φορολογικό

παράδεισο. Η υπεράκτια εταιρία αναθέτει μέσω μιας σύμβασης εκπροσώπησης αντιπροσώπευσης («nominee-agency agreement») σε μία Κυπριακή εταιρία την εκπροσώπηση της διεθνώς (εκτός Κύπρου) για κάθε είδους συναλλαγές (αγορές, πωλήσεις, πληρωμές, εισπράξεις κ.α.). Έτσι, η Κυπριακή εταιρία συναλλάσσεται στο όνομά της αλλά για λογαριασμό της υπεράκτιας.

Για τις υπηρεσίες αυτές, (υπηρεσίες εκπροσώπησης-αντιπροσώπευσης προς την offshore) η Κυπριακή εταιρία θα χρεώσει μια προμήθεια ως ποσοστό % επί του τζίρου. Αυτή η προμήθεια και μόνο φορολογείται στην Κύπρο. Τα λοιπά κέρδη θα φορολογηθούν στα βιβλία της υπεράκτιας (συνήθως με πολύ χαμηλότερους συντελεστές, ακόμα και με 0%). Επομένως, η πραγματική φορολογία της παραπάνω διάρθρωσης είναι χαμηλότερη του 10% που είναι και ο φορολογικός συντελεστής της Κύπρου. Οι φορολογικές αρχές της χώρας μας είναι αρκετά δύσκολο έως ανέφικτο να αντιμετωπίσουν την πρακτική αυτή καθώς βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας θα πρέπει να αποδειχθεί σχέση κεφαλαίου ή φορέων (εταίρων - μετόχων) μεταξύ της offshore και της ελληνικής εταιρίας. Η σχέση κεφαλαίου αποδεικνύεται πολύ δύσκολα καθώς θα ήταν αφελές η ημεδαπή εταιρία να συμμετάσχει στο κεφάλαιο της offshore, η σχέση συμμετοχής των ιδίων φυσικών ή νομικών προσώπων και στις δύο εταιρίες είναι εφικτό να προστατευτεί με την σύσταση εμπιστευμάτων (trusts). Στην περίπτωση που απαιτείται ανωνυμία, οι εμπιστευματοδόχες εταιρίες στην Κύπρο γίνεται να κατέχουν τις μετοχές, άνευ δικαιωμάτων, σε εμπίστευμα για τον πραγματικό δικαιούχο, μη μόνιμο κάτοικο Κύπρου. Ο εμπιστευτοδόχος πρέπει να εξασφαλίσει την απαραίτητη άδεια από τη Κεντρική Τράπεζα για να κατέχει μετοχές σε εμπίστευμα εκ μέρους των πραγματικών δικαιούχων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, επιχειρηματικοί λόγοι καθιστούν μείζονος σημασίας την ανάγκη διατήρησης της ανωνυμίας των φυσικών ή νομικών προσώπων που απαρτίζουν μια εταιρία.

Καθώς οι μετοχές των κυπριακών εταιριών είναι ονομαστικές, η ανωνυμία μπορεί να επιτευχθεί με την δημιουργία ενός εμπιστεύματος (trust). Η έννοια του εμπιστεύματος, αν και ανύπαρκτη στο ελληνικό δίκαιο, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και ευρύτατα διαδεδομένη στο αγγλοσαξονικό δίκαιο με τους αυστηρούς κανόνες που το διέπουν. Το εμπίστευμα (trust) στο αγγλοσαξονικό δίκαιο είναι μια μορφή πληρεξουσίου το οποίο μπορεί να είναι γενικό ή ειδικό με ευρύτατες ουσιαστικά μηδενικές εξουσίες, όπου απλά, η ταυτότητα του εντολέα προς τον εντολοδόχο δεν είναι γνωστή στους τρίτους και ο εντολοδόχος φαίνεται πως κατέχει περιουσιακά στοιχεία ή διενεργεί πράξεις για ίδιο λογαριασμό, ενώ στην ουσία τα κατέχει και τις διενεργεί για λογαριασμό και προς όφελος του εντολέα του, προς τον οποίο έχει υποχρέωση απόδοσης λογαριασμού. Τα εμπιστεύματα αυτά αναγνωρίζονται από την Νομοθεσία της Κύπρου. Έναντι των υπολοίπων Κυπριακών Αρχών (και φυσικά των τρίτων), ο

εμπιστευματοδόχος παρουσιάζεται ως μέτοχος της εταιρίας. Η παροχή υπηρεσιών εμπιστευματοδόχου (trustee) συνεπάγεται την καταβολή κάποιας επαγγελματικής αμοιβής η οποία εξαρτάται από τον όγκο της επιτελούμενης εργασίας αλλά πρακτικά δεν αποτελεί ουσιαστική οικονομική επιβάρυνση. Ο διαχειριστής ασκεί πλήρη οικονομικό έλεγχο στα περιουσιακά στοιχεία του trust, εκτός και εάν έχουν προβλεφθεί περιορισμοί στις εξουσίες του, στο συστατικό έγγραφο του trust από τον διαθέτη. Η χρήση του trust παρέχει ένα είδος μορφή ανωνυμίας στον δικαιούχο, καθώς υπάρχει η δυνατότητα να εμφανίζεται μόνο ο διαχειριστής ως απόλυτος εκπρόσωπός του.

5.12 Συμπεράσματα Κεφαλαίου

Το transfer pricing είναι το εργαλείο με το οποίο οι πολυεθνικές εταιρίες μέσω των υπεράκτιων εταιριών μπορούν να χειραγωγήσουν τα κέρδη τους και να εφαρμόσουν στρατηγική φορολόγηση με σκοπό να φορολογηθούν όσο το λιγότερο δυνατό. Ο ΟΟΣΑ έχει εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές για τον τρόπο που οι εταιρίες θα πρέπει να τεκμηριώνουν τις ενδοομιλικές συναλλαγές τους με στόχο να περιοριστεί το φαινόμενο αυτό, το οποίο όπως αναλύθηκε παραπάνω δημιουργεί προβλήματα στην φορολογική βάση ορισμένων κρατών άλλα και στην τελική τιμή των αγαθών που καλείται να πληρώσει ο καταναλωτής.

Έχοντας αναλύσει το φαινόμενο των υπεράκτιων εταιριών, τις συνθήκες που θα πρέπει να υπάρχουν για να λειτουργήσουν οι εταιρίες αυτές καθώς και το σημαντικότερο εργαλείο τους για να επιτύχουν στρατηγική φορολόγηση, στη συνέχεια θα αναλυθεί το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες, μια παρενέργεια ουσιαστικά του φαινομένου, όπου εγκληματίες και τρομοκράτες μπόρεσαν μέσω των υπεράκτιων εταιριών να «ξεπλύνουν» το μαύρο χρήμα ή να χρηματοδοτήσουν τρομοκρατικές δραστηριότητες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ

ΑΠΟ ΜΗ-ΝΟΜΙΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

6.1 Εισαγωγή

Ένα σημαντικό φαινόμενο της παγκόσμιας οικονομίας στο οποίο συμβάλλουν οι υπεράκτιες εταιρίες και οι φορολογικοί παράδεισοι, πέρα από τη διάβρωση της φορολογικής βάσης μεγάλων κρατών, είναι και η νομιμοποίηση εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες. Εγκληματικές οργανώσεις είναι δυνατόν να χρησιμοποιήσουν υπεράκτιες εταιρίες με σκοπό να «καθαρίσουν» το βρώμικο χρήμα τους, όπως και τρομοκράτες να χρηματοδοτήσουν τις δραστηριότητες τους. Βέβαια, καλό θα ήταν να τονίσουμε σε αυτό το σημείο πως δεν αποτελούν όλες οι offshore εταιρίες μέσο για παράνομες δραστηριότητες.

Σε αυτήν την ενότητα θα παρουσιάσουμε την έννοια του βρώμικου χρήματος, τον τρόπο με τον οποίο συμβάλλουν οι υπεράκτιες εταιρίες στο ξέπλυμα του, πως αντιμετωπίζεται το φαινόμενο αυτό διεθνώς, ποια τα κριτήρια για να χαρακτηριστεί μια συναλλαγή ως ύποπτη, καθώς και ορισμένα παραδείγματα για την καλύτερη κατανόηση του φαινομένου.

6.2 Εννοιολογική Προσέγγιση

Με τον όρο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος εννοούμε μία ή περισσότερες ενέργειες μέσω του τραπεζικού συστήματος ή άλλων διαύλων με τις οποίες επιχειρείται η συγκάλυψη της παράνομης προέλευσης χρημάτων ή άλλων κεφαλαίων. Σύμφωνα με τον FATF¹¹ (Financial Action Task Force) ο στόχος των περισσότερων εγκληματικών πράξεων είναι η δημιουργία κέρδους ενώ το ξέπλυμα χρήματος είναι η επεξεργασία αυτών των εγκληματικών κερδών ώστε

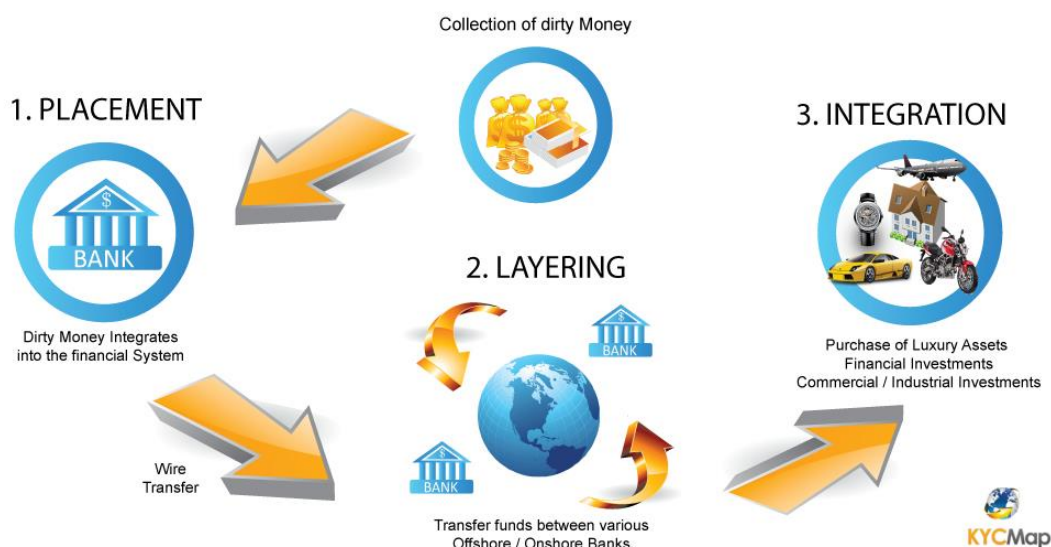
¹¹ Η χρηματοοικονομική ομάδα δράσης Financial Action Task Force είναι ένα ενδοκυβερνητικό όργανο με σκοπό την ανάπτυξη και προώθηση της καταπολέμησης ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και χρηματοδότησης τρομοκρατίας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

να μην αποκαλυφθεί η παράνομη προέλευσή τους. Αυτή η διαδικασία είναι μείζονος σημασίας, καθώς τους δίνει την δυνατότητα να απολαύσουν αυτά τα κέρδη, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο την αληθινή πηγή τους. Η νομιμοποίηση εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες δεν είναι καινούργιο φαινόμενο αλλά έχει τις ρίζες του από τις αρχές του προηγούμενου αιώνα. Εμφανίστηκε για πρώτη φορά το 1920 στις Ηνωμένες Πολιτείες την εποχή της ποτοαπαγόρευσης. Η πρώτη αναφορά όμως στον όρο «ξέπλυμα» έγινε το 1972 όταν ο R. Nixon τοποθέτησε τα έξοδα της προεκλογικής του καμπάνιας σε μια εταιρία βιτρίνα στο Μεξικό ενώ στην συνέχεια επανεμφάνισε τα ποσά αυτά σε μια άλλη εταιρία στο Μαϊάμι.

6.3 Οι Υπεράκτιες Εταιρίες Και Το Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος

Σύμφωνα με τους Schneider και Windischbauer (2008) η χρησιμοποίηση offshore εταιριών στο ξέπλυμα χρήματος, διακρίνεται σε τρία στάδια. Αρχικά, στο στάδιο της τοποθέτησης (placement), όπου ο ρόλος των υπεράκτιων εταιριών είναι μικρός. Έχει καταγραφεί μια τεχνική, όπου ένας ιδιώτης είναι ιδιοκτήτης μιας εταιρίας «βιτρίνας» με απόλυτα νόμιμο αντικείμενο και καταθέτει στο λογαριασμό τα νόμιμα κέρδη μαζί με το παράνομο χρήμα. Στη δεύτερη φάση του στοιβάγματος (layering), είναι κρίσιμη η μεγάλη κίνηση του κεφαλαίου για να χαθεί η σύνδεση του με τις πηγές του. Έχει βρεθεί από έρευνα ότι τα κεφάλαια κατατίθενται σε μικρά ποσά σε διάφορους τραπεζικούς λογαριασμούς, τα οποία δεν κινούν ανησυχία λόγω πολύ χαμηλού μεγέθους, αλλά συνολικά θα αποτελούσαν αντικείμενο έρευνας από τις τράπεζες, εκεί βρίσκει τη θέση της η offshore, οι μετοχές της οποίας αγοράζονται με τα χρήματα αυτά, και η οποία διενεργεί επενδύσεις στο μέρος που θέλει να εισάγει το 'ανακυκλωμένο χρήμα'. Ακολούθως, πωλεί και πάλι σε άλλο αγοραστή, αγοράζει εκ νέου και έτσι τα ίχνη του χρήματος χάνονται. Στην τελευταία φάση της ενσωμάτωσης (integration), το βρώμικο χρήμα μετατρέπεται σε «καθαρό» και νόμιμο, οι offshore χρησιμεύουν ώστε να δώσουν στο βρώμικο χρήμα την εικόνα ενός προϊόντος ή κέρδους από μία νόμιμη επιχειρηματική συναλλαγή. Σχηματικά το όλο μοτίβο απεικονίζεται παρακάτω:

A TYPICAL MONEY LAUNDERING SCHEME



Διάγραμμα 3: Τυπική μορφή νομιμοποίησης εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες

Πηγή: (Schneider, F., 2013).

Η παραπάνω διαδικασία υλοποιείται με την χρήση των παρακάτω εταιριών:

Εταιρίες «φαντάσματα»: Οι εταιρίες φαντάσματα έχουν έναν και μόνο σκοπό, την απορρόφηση κεφαλαίων και του «αποσυσχετισμού» των κεφαλαίων και της προέλευσης τους. Ουσιαστικά για την ίδρυση τους απαιτείται οροθέτηση εικονικών ρόλων και εγκαθίδρυση ενός τοπικού εντεταλμένου, που λειτουργεί ως διευθυντής και εκπρόσωπος.

Εταιρίες «βιτρίνες»: Οι εταιρίες βιτρίνες είναι πιο σύνθετες γιατί επιδίδονται σε νόμιμες ενέργειες ώστε να καλύψουν τις παράνομες. Οι επιχειρηματίες που προσπαθούν να ξεπλύνουν χρήμα, έχουν συνήθως στην κατοχή τους περισσότερες από μία τέτοιες εταιρίες και μεταφέρουν το βρώμικο χρήμα από τη μία στην άλλη.

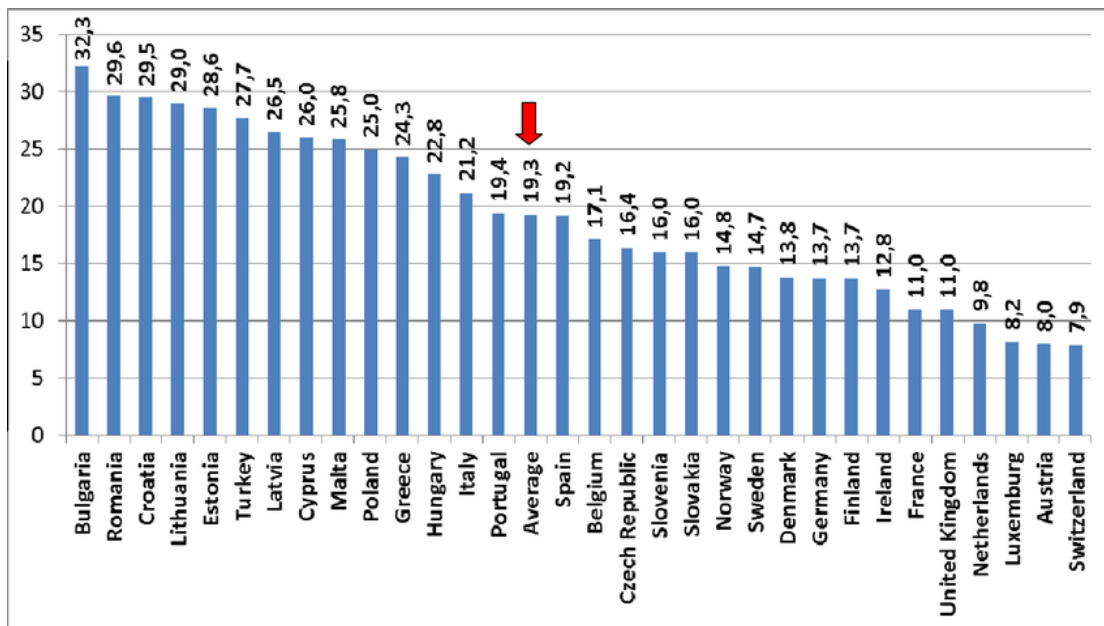
Εικονικές εταιρίες: Με βάση τον ορισμό του FATF, εικονικές εταιρίες μπορούν να θεωρηθούν εταιρίες του εσωτερικού όπως (ιδρύματα, οργανισμοί, trust κλπ.) που να μην έχουν όμως καμία δραστηριότητα στη χώρα που εδρεύουν. Επιπλέον, τέτοιες εταιρίες μπορεί να είναι εταιρίες ραφιού (shelf corporations). Η κύρια λειτουργία των εταιριών αυτών είναι η φοροαποφυγή. Το εισόδημα πολυεθνικών εταιριών, μπορεί να συσσωρευτεί στις εικονικές, καθώς εδρεύουν σε χώρες με πολύ χαμηλή ή και μηδενική φορολογία. Επομένως, οι εικονικές εταιρίες, παρέχουν το πλεονέκτημα της ανωνυμίας στους ιδιοκτήτες της εταιρίας, αντιπροσωπεύοντας μικρή επένδυση κεφαλαίου, καθώς δεν υπάρχουν δομές όπως κτίρια, εργοστάσια, αποθήκες, αποθέματα εμπορευμάτων, Κ.Ο.Κ., για τη κάλυψη των δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Επιπροσθέτως, δίνεται η δυνατότητα της γρήγορης μετακίνησης κεφαλαίων σε όλο τον κόσμο με αποτέλεσμα να μην υπάρχει κάποιο περιουσιακό

στοιχείο για κατάσχεση. Συνεπώς, εξαιτίας της χαμηλής κεφαλαιουχικής δαπάνης και της ευκολίας λύσης του νομικού προσώπου, γίνεται εύκολα κατανοητό γιατί οι εικονικές εταιρίες χρησιμοποιούνται για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.

Συναλλαγές στο Χρηματιστήριο: Για να νομιμοποιήσουν έσοδα από εγκληματικές ή παράνομες δραστηριότητες πολλά φυσικά πρόσωπα, υπεράκτιες εταιρίες ή νομικά πρόσωπα χρησιμοποιούν τις συναλλαγές στο Χρηματιστήριο. Τα χρηματιστηριακά προϊόντα που προσελκύουν αυτούς που θέλουν να διοχετεύσουν παράνομα έσοδα, είναι η αγορά μετοχών εισηγμένων σε διεθνή χρηματιστήρια, αγορά μεριδίων αμοιβαίων κεφαλαίων, τοποθετήσεις σε γερós, αγορά ομολόγων και αγορά χρηματιστηριακών παράγωγων προϊόντων. Οι διαδικασίες για τις παραπάνω συναλλαγές πραγματοποιούνται μέσω χρηματιστηριακών εταιριών, εταιριών επενδυτικών υπηρεσιών, καθώς και από εταιρίες λήψης και διαβίβασης εντολών. Η έρευνα για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, δυσκολεύει όταν ο επενδυτής και πελάτης της εκάστοτε χρηματιστηριακής εταιρίας είναι offshore ή φυσικό πρόσωπο-κάτοικος εξωτερικού και για λογαριασμό του ενεργεί θεσμικός επενδυτής. Στις περιπτώσεις αυτές η χρηματιστηριακή εταιρία δεν έχει τη δυνατότητα να γνωρίζει την αληθινή εικόνα του τελικού επενδυτή. Ένα σύνηθες χαρακτηριστικό ύποπτης συμπεριφοράς για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος είναι οι βραχύβιες συναλλαγές, δηλαδή δεν πραγματοποιούνται συναλλαγές σημαντικών ποσών για επένδυση, αλλά απλώς για τη νομιμοποίηση, η οποία συντελείται με την πώληση των μετοχών, ακόμη και αν με την πώληση αυτή προκύπτουν ζημιές, καθώς αυτό που ενδιαφέρει αυτούς που ξεπλένουν χρήμα δεν είναι τα κεφαλαιακά κέρδη αλλά το ξέπλυμα των κεφαλαίων τους (Δουβής, 2008).

6.4 Η Αντιμετώπιση Από Χώρες Διεθνώς

Το ζήτημα του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος προβληματίζει πολλά κράτη παγκοσμίως. Όπως φαίνεται και από το παρακάτω διάγραμμα η παραοικονομία αποτελεί σημαντικό κομμάτι της δραστηριότητας τους και μπορεί να κυμανθεί από 8% μέχρι και στο ένα τρίτο του ΑΕΠ της:



Διάγραμμα 4: Μέγεθος Παραοικονομίας σε 31 Ευρωπαϊκές χώρες το 2011 (ως ποσοστό % του ΑΕΠ)

Πηγή: (Schneider, F., 2013).

Ορισμένες χώρες ενδεχομένως να μην είναι εφικτό να αντιμετωπίσουν εκτενώς αυτό το φαινόμενο. Σημαντικό ρόλο παίζει και η προθυμία των κυβερνήσεων να κάνουν κάτι τέτοιο. Στις περισσότερες χώρες οι κυβερνήσεις θέλουν να καταπολεμηθεί το φαινόμενο καθώς είτε αφορά έσοδα από εγκληματικές δραστηριότητες είτε περιπτώσεις φοροδιαφυγής και μη δηλωμένων εσόδων. Άλλες κυβερνήσεις όμως (συνήθως χωρών φορολογικών παραδείσων) δεν έχουν παρόμοια βούληση καθότι τα χρήματα που εισάγονται στην χώρα βοηθούν σημαντικά στην οικονομία της. Αν και υφίστανται σημαντικές δυσκολίες στην μέτρηση του ποσού των χρημάτων που νομιμοποιούνται κάθε χρόνο από παράνομες δραστηριότητες, πολλοί μιλούν για δισεκατομμύρια δολάρια. Οι περισσότερες κυβερνήσεις διεθνώς έχουν αναλάβει προσπάθειες για την αποτροπή, πρόληψη και εν τέλει σύλληψη των εμπλεκόμενων στις περιπτώσεις ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα διεθνώς έχουν αναλάβει προσπάθειες για εντοπισμό συναλλαγών που ενδεχομένως να αφορούν περιπτώσεις ξεπλύματος βρώμικου χρήματος—είτε ως αποτέλεσμα πίεσης από τις κυβερνήσεις και τους διεθνείς φορείς, είτε ως μέσο διασφάλισης της φήμης τους. Η νομοθεσία τις τελευταίες δεκαετίες κατά του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος λειτουργεί συμπληρωματικά με την νομοθεσία κατά του οργανωμένου εγκλήματος, και την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

6.5 Ο Δείκτης BASEL AML

Ο δείκτης Basel AML (Basel Index Report Press Release Basel AML Index, 2017) είναι μια ετήσια λίστα που αξιολογεί τον κίνδυνο κάθε χώρας όσον αφορά τη νομιμοποίηση εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Επικεντρώνεται στα πλαίσια καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες και της καταπολέμησης της τρομοκρατίας (AML/CTF) και σε άλλους συναφείς παράγοντες, όπως η οικονομική/δημόσια διαφάνεια και η δικαστική ισχύς. Συνολικά αποτελείται από 14 δείκτες που ασχολούνται με τους κανονισμούς για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, τη διαφθορά, τα οικονομικά πρότυπα, την πολιτική αποκάλυψη και το κράτος δικαίου συγκεντρώνοντας ένα συνολικό σκορ κινδύνου. Συνδυάζοντας αυτές τις διάφορες πηγές δεδομένων, η συνολική βαθμολογία κινδύνου αντιπροσωπεύει μια ολιστική αξιολόγηση που αφορά τόσο τα διαρθρωτικά όσο και τα λειτουργικά στοιχεία του πλαισίου καταπολέμησης της διαφθοράς και της τρομοκρατίας. Δεδομένου ότι δεν υπάρχουν διαθέσιμα ποσοτικά στοιχεία, ο δείκτης AML της Βασιλείας δεν μετρά την πραγματική ύπαρξη δραστηριότητας νομιμοποίησης εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες ή ενός παράνομου χρηματικού ποσού εντός μιας χώρας, αλλά έχει σχεδιαστεί για να υποδηλώνει το επίπεδο κινδύνου, δηλαδή τα τρωτά σημεία της νομιμοποίησης εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μιας χώρας. Στον παρακάτω πίνακα παρατίθενται τα αποτελέσματα βάσει του δείκτη για κάθε χώρα το 2017.

Πίνακας 6: AML Index 2017 Scores

Πηγή: (Basel Index Report Press Release., 2017).

1	Iran	8.60	51	China	6.53	99	South Africa	5.32
2	Afghanistan	8.38	52	Ukraine	6.52	100	Peru	5.25
3	Guinea-Bissau	8.35	53	Cote D'ivoire	6.51	101	Uruguay	5.16
4	Tajikistan	8.28	54	Algeria	6.48	102	Switzerland	5.15
5	Laos	8.28	55	Timor-Leste (East Timor)	6.43	103	Canada	5.14
6	Mozambique	8.08	56	Kazakhstan	6.42	104	Dominica	5.12
7	Mali	7.97	57	Morocco	6.38	105	Greece	5.11
8	Uganda	7.95	58	Ecuador	6.37	106	Macedonia	5.10
9	Cambodia	7.94	59	Tunisia	6.37	107	Qatar	5.10
10	Tanzania	7.89	60	Kyrgyzstan	6.33	108	Austria	5.06
11	Kenya	7.72	61	Indonesia	6.32	109	Chile	4.94
12	Liberia	7.62	62	Senegal	6.31	110	Netherlands	4.93
13	Myanmar	7.58	63	Guyana	6.24	111	Jordan	4.90
14	Nepal	7.57	64	Russia	6.22	112	Portugal	4.90
15	Burkina Faso	7.54	65	Philippines	6.20	113	Korea, South	4.90
16	Paraguay	7.53	66	Brazil	6.20	114	Spain	4.87
17	Haiti	7.50	67	Guatemala	6.17	115	Cyprus	4.87
18	Vietnam	7.44	68	Papua New Guinea	6.13	116	United States	4.85
19	Zambia	7.43	69	Mongolia	6.10	117	Singapore	4.83
20	Sao Tome And Principe	7.42	70	Malaysia	6.10	118	United Kingdom	4.81
21	Niger	7.38	71	Uzbekistan	6.09	119	Azerbaijan	4.78
22	Benin	7.37	72	United Arab Emirates	6.06	120	Slovakia	4.78
23	Bolivia	7.17	73	Grenada	6.04	121	Germany	4.78
24	Lesotho	7.15	74	Botswana	6.02	122	Montenegro	4.76
25	Sri Lanka	7.15	75	Honduras	5.97	123	Belgium	4.66
26	Sierra Leone	7.14	76	St. Vincent And The Grenadines	5.96	124	Ireland	4.62
27	Lebanon	7.07	77	Costa Rica	5.93	125	Colombia	4.57
28	Vanuatu	7.02	78	Mauritius	5.92	126	Czech Republic	4.57
29	Sudan	7.02	79	Bosnia-Herzegovina	5.91	127	Norway	4.56
30	Panama	7.01	80	Malawi	5.86	128	France	4.52
31	Cape Verde	6.99	81	Bahrain	5.80	129	Romania	4.50
32	Mauritania	6.92	82	Bangladesh	5.79	130	Poland	4.50
33	Nigeria	6.90	83	Serbia	5.76	131	Australia	4.49
34	Ghana	6.84	84	Mexico	5.75	132	Iceland	4.47
35	Trinidad And Tobago	6.80	85	Albania	5.75	133	Latvia	4.44
36	Zimbabwe	6.80	86	St. Lucia	5.72	134	Armenia	4.44
37	Yemen	6.80	87	Egypt	5.66	135	Malta	4.37
38	Marshall Islands	6.70	88	India	5.58	136	Taiwan, China	4.34
39	Gambia	6.70	89	Hong Kong Sar, China	5.54	137	Israel	4.25
40	Rwanda	6.69	90	Kuwait	5.53	138	Sweden	4.25
41	Argentina	6.69	91	El Salvador	5.48	139	Croatia	4.11
42	Dominican Republic	6.69	92	Moldova	5.43	140	Denmark	4.05
43	Turkey	6.65	93	Saudi Arabia	5.43	141	Slovenia	4.02
44	Thailand	6.65	94	Hungary	5.41	142	New Zealand	3.91
45	Nicaragua	6.64	95	Italy	5.41	143	Bulgaria	3.87
46	Pakistan	6.64	96	Luxembourg	5.40	144	Estonia	3.83
47	Jamaica	6.60	97	Georgia	5.37	145	Lithuania	3.67
48	Namibia	6.59	98	Japan	5.36	146	Finland	3.04
49	Angola	6.55						
50	Venezuela	6.53						

Παρατηρούμε ότι οι πρώτες 10 χώρες υψηλού κινδύνου του δείκτη για το 2017 είναι το Ιράν, το Αφγανιστάν, η Γουινέα-Μπισσάου, το Τατζικιστάν, το Λάος, η Μοζαμβίκη, το Μάλι, η Ουγκάντα, η Καμπότζη και η Τανζανία. Η πλειοψηφία των 10 πρώτων χωρών υψηλού κινδύνου δεν άλλαξε σημαντικά τη βαθμολογία κινδύνου τους σχετικά με το 2016, γεγονός που υποδηλώνει αργή πρόοδο και δυσκολίες στη διενέργεια διαρθρωτικών αλλαγών που θα μπορούσαν να βελτιώσουν το πλαίσιο καταπολέμησης της παράνομης δραστηριότητας. Οι χώρες που περιλαμβάνονται στον κατάλογο των 10 πρώτων χωρών υψηλού κινδύνου είναι όλες οι οικονομίες χαμηλού εισοδήματος και καμία από αυτές δεν διαδραματίζει σημαντικό ρόλο

ως παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό κέντρο ή παγκόσμιος προμηθευτής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Περίπου οι μισές βρίσκονται στην υποσαχάρια Αφρική, ενώ το άλλο μισό απλώνεται σε όλη την Κεντρική, Ανατολική και Νότια Ασία και τη Μέση Ανατολή. Τα διαθέσιμα στοιχεία υποδεικνύουν ότι η αξιολόγηση τόσο υψηλού κινδύνου αυτών των χωρών οφείλεται κυρίως σε αδύναμα συστήματα καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης κεφαλαίων και της τρομοκρατίας σε συνδυασμό με διαρθρωτικά και λειτουργικά τρωτά σημεία, όπως τα υψηλά ποσοστά διαφθοράς και τα αναξιόπιστα δικαστικά συστήματα.

6.6 Κριτήρια Χαρακτηρισμού Συναλλαγών Ως Υπόπτων

Κάποιες χώρες, μεταξύ των οποίων και οι Η.Π.Α., με ανεπτυγμένα χρηματοοικονομικά συστήματα χρησιμοποιούν κριτήρια χαρακτηρισμού συναλλαγών ως ύποπτων. Τα κριτήρια αυτά συνήθως διακρίνονται σε γεωγραφικά κριτήρια, κριτήρια με βάση την επιχειρηματική ή επαγγελματική δραστηριότητα και κριτήρια χρησιμοποιούμενων χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών.

Στα γεωγραφικά κριτήρια (Τραγάκης, 1996) περιλαμβάνονται οι τραπεζικές συναλλαγές πελατών με οποιονδήποτε τρόπο εξυπηρετούνται (είτε με τηλεγραφικά εμβάσματα και ηλεκτρονικές μεταφορές κεφαλαίων, είτε με πιστωτικές επιστολές και με άλλους τρόπους), σε περιοχές ή κράτη που χαρακτηρίζονται ως υψηλού κινδύνου. Χώρες και περιοχές όπου παράγονται ναρκωτικά, όπως είναι η Κολομβία, το Περού, η Βολιβία, οι χώρες της «Χρυσής Ημισελήνου» (Αφγανιστάν, Πακιστάν, Ιράν), οι χώρες του «Χρυσού Τριγώνου» (Ταϊλάνδη, Μπούρμα, Λάος, Νότια Κίνα), το Μαρόκο κ.λπ. Χώρες διαμετακομίσεως ναρκωτικών, όπως Τουρκία, Αλβανία, Σκόπια, Βενεζουέλα, Χονγκ Κονγκ, κ.λπ. Χώρες μεγάλης κατανάλωσης ναρκωτικών, όπως οι Η.Π.Α., Ολλανδία, Γερμανία. Χώρες, κρατίδια και νησιά που χαρακτηρίζονται ως φορολογικοί παράδεισοι ή χώρες όπου ισχύει αυστηρό τραπεζικό απόρρητο και κράτη της Ανατολικής Ευρώπης, που έχουν μεγάλη ανάγκη από σκληρό ξένο συνάλλαγμα και ξένες επενδύσεις.

Τα γεωγραφικά κριτήρια είναι σημαντικά για την αξιολόγηση μιας συναλλαγής. Οι περισσότερες συναλλαγές με εταιρίες και πρόσωπα των χωρών αυτών είναι νόμιμες. Το κριτήριο αυτό πρέπει να συνεπικουρείται με μια σειρά άλλων ενδείξεων. Η απαρίθμηση που ακολουθεί όσον αφορά το κριτήριο της επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι ενδεικτική και

η προσθήκη κι άλλων επαγγελμάτων εξαρτάται από το βαθμό ανάπτυξης ή οργάνωσης της οικονομίας ενός τόπου: ανταλλακτήρια συναλλάγματος και γενικά τα μη τραπεζικά χρηματοοικονομικά ιδρύματα, εξωχώριες επιχειρήσεις και τράπεζες (offshore companies) που έχουν ιδρυθεί σε φορολογικούς παραδείσους, εταιρίες εισαγωγών-εξαγωγών, έμποροι πολύτιμων λίθων, διαμαντιών, χρυσού, νομισμάτων κ.α., καταστήματα πώλησης γουναρικών και δερμάτινων ειδών, καζίνο, κτηματομεσίτες, έμποροι ή αντιπροσωπεΐες αυτοκινήτων, γιοτ και άλλων σκαφών, καταπιστευματοδόχοι και γραφεία παροχής νομικών, χρηματοοικονομικών και φοροτεχνικών συμβουλών. Το κριτήριο αυτό που αφορά το είδος της επιχειρηματικής δραστηριότητας, όταν συνδυάζεται με το γεωγραφικό κριτήριο αξιολόγησης μιας συναλλαγής, πρέπει να εξετάζεται ιδιαίτερα, όπως π.χ. συναλλαγή με offshore Co, που εδρεύει σε χώρα που χαρακτηρίζεται ως φορολογικός παράδεισος. Τρίτη ομάδα Συναλλαγών είναι τα Υψηλού Κινδύνου Χρηματοοικονομικά Προϊόντα και Υπηρεσίες. Πρόκειται για ορισμένες χρηματοπιστωτικές τεχνικές και μέθοδοι διεκπεραίωσης διεθνών τραπεζικών εργασιών, οι οποίες επιτρέπουν στους πελάτες να μεταβιβάζουν ή να διακινούν μεγάλα ποσά με μεγάλη ταχύτητα από ένα λογαριασμό στον άλλο και από τη μία χώρα στην άλλη. Ως συνηθέστεροι τρόποι διακίνησης αξιών χρηματικών μέσων και περιουσιακών στοιχείων κάθε μορφής από το οργανωμένο έγκλημα αναφέρονται ενδεικτικά: ηλεκτρονικές μεταφορές κεφαλαίων και παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα.

6.7 Περίπτωση Νομιμοποίησης Εσόδων Από Μη-Νόμιμες Δραστηριότητες

Η περίπτωση της Bank of Credit and Commerce International-BCCI Η Bank of Credit and Commerce International-BCCI (Διεθνής Τράπεζα Πιστώσεων και Εμπορίου) ιδιοκτησίας του Πακιστανού τραπεζίτη Aga Hassan Abedi:

Η BCCI ιδρύθηκε το 1972 στο Λουξεμβούργο και μέχρι το 1985 δραστηριοποιούνταν σε δεκάδες χώρες διεθνώς με το σύνολο του ενεργητικού της να φθάνει τα 20 δις δολάρια. Σημαντικοί επενδυτές της τράπεζας υπήρξαν ο Εμίρης του Αμπού Ντάμπι και η Bank of America η οποία είχε τοποθετήσει περισσότερα από 2,5 δις δολάρια συμμετέχοντας παράλληλα και στο κεφάλαιο της. Η BCCI, εξαιτίας των παγκόσμιων δραστηριοτήτων της, παρείχε τη δυνατότητα σε πελάτες ιδιαίτερα ευκατάστατους κατά προτεραιότητα, να απολαμβάνουν τραπεζικές υπηρεσίες σε προσωπικό επίπεδο. Η συνεργασία με την BCCI, παρείχε στους

προνομιούχους πελάτες της οφέλη όπως φοροαπαλλαγές, εχεμύθεια σε συναλλαγές, απόκρυψη των στοιχείων των πελατών σχετικά με την ταυτότητα τους και το ύψος και τη φύση των συναλλαγών. Τα μαύρα σύννεφα για τη BCCI ξεκίνησαν από τις αρχές των ΗΠΑ όπου ύστερα από σχετική έρευνα αποκαλύφθηκε ότι ο μεγαλύτερος καταθέτης της τράπεζας ήταν ο δικτάτορας του Παναμά Μανουέλ Νοριέγκα, ο οποίος και δικάστηκε το 1988 στο Μαϊάμι για συμμετοχή σε κυκλώματα ξεπλύματος χρήματος, με βάση τη νομοθεσία των Ηνωμένων Πολιτειών. Ακόμη, η σχετική έρευνα, κατέδειξε ότι ένας πρώην υπουργός άμυνας των ΗΠΑ και μετέπειτα δικηγόρος στην Ουάσιγκτον, βοήθησε σημαντικά στην εξαγορά τριών τραπεζών από τη BCCI, καθώς και ότι τόσο οι μυστικές υπηρεσίες της Αμερικής, όσο και πολλών ακόμη κρατών, ήταν πελάτες της BCCI. Ύστερα από τους ελέγχους των διωκτικών αρχών της Αμερικής, όπου και αποκαλύφθηκε η δράση της τράπεζας, αποδείχθηκε ότι το εφαρμοζόμενο σύστημα σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες, ήταν από τα πλέον εξελιγμένα και πολύπλοκα στην ιστορία του φαινομένου (Καραδήμας και Καραδήμα, 2015).

6.8 Η Περίπτωση Της SALINAS-CITIBANK

Στην περίπτωση αυτή, στις αρχές της δεκαετίας του 90' μεταφέρθηκαν μεγάλα χρηματικά ποσά σε χώρες εκτός του Μεξικό, διαμέσου της τράπεζας Citibank σε συνεργαζόμενες τράπεζες στην Ελβετία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Το κύκλωμα αυτό, οργανώθηκε από τον Raul Salinas de Gotari, ο οποίος ήταν αδελφός του πρώην προέδρου του Μεξικό Carlos Salinas de Gotari. Ο Salinas κατάφερε να διοχετεύσει περίπου 90-100 εκατομμύρια δολάρια από το 1992 μέχρι το 1994, με τη βοήθεια που του παρείχε η τράπεζα Citibank του Μεξικό και της Νέας Υόρκης. Η διοχέτευση των παράνομων χρηματικών ποσών πραγματοποιούνταν ως εξής, από το Μεξικό τοποθετούνταν στη Νέα Υόρκη, στη συνέχεια καταθέτονταν σε τραπεζικούς λογαριασμούς στο Λονδίνο και τέλος στην Ελβετία. Η δράση του κυκλώματος δεν περιορίστηκε μόνο σε αυτές τις ενέργειες, αλλά προχώρησε και στη δημιουργία μίας υπεράκτιας οικονομικής μονάδας με την επωνυμία Trocca. Στόχος ίδρυσης της εταιρίας ήταν, φαινομενικά πάντα, η διαχείριση χρημάτων πελατών για επενδυτικούς σκοπούς πάντα συμπεριλαμβανομένου και του Salinas. Όλες αυτές οι επενδυτικές υπηρεσίες παρέχονταν διαμέσου της εταιρίας Cititrust η οποία έχει ως έδρα της τα νησιά Κέμαν. Ακόμα, ο Salinas, δε περιορίστηκε στα παραπάνω

προστατευτικά μέτρα, αλλά όλα τα στοιχεία που καταδείκνυαν τη δράση και τις συνεργασίες που διατηρούσε, διατηρήθηκαν στα νησιά Κέυμαν, απολαμβάνοντας τη προστασία από την τοπική νομοθεσία σχετικά με το απόρρητο που απολαμβάνουν οι δραστηριότητες των εκεί οικονομικών μονάδων. Ο Salinas, δημιούργησε τρεις εταιρίες με παρόμοια δράση με την πρώτη, επιδιώκοντας όλο και μεγαλύτερη διασφάλιση των δραστηριοτήτων του.

Η τράπεζα Citibank, ουδέποτε ζήτησε την απόδοση στοιχείων από τον Salinas τα οποία να εξηγούσαν τη δράση του, με άμεση συνέπεια να μην είναι εφικτό να αποκαλυφθεί η πραγματική του δράση σε όλο της το μέγεθος. Μάλιστα, η Citibank του επέτρεπε να χρησιμοποιεί διαφορετικό όνομα από το πραγματικό του, όταν πραγματοποιούσε συναλλαγές με αυτήν. Έτσι, δεν ήταν εφικτό να συνδυαστεί ο Salinas με τη δράση της εταιρίας Trocca. Η εγκληματική δράση του Salinas, έλαβε τέλος ύστερα από τη σύλληψη του το 1995 στο Μεξικό, όχι για τα οικονομικά εγκλήματα που είχε διαπράξει αλλά με τη κατηγορία της συνέργειας στη δολοφονία ενός αξιωματούχου της τότε κυβέρνησης του Μεξικό. Ακολούθως συνελήφθη η γυναίκα του στην Ελβετία, με συνέπεια να υποχρεωθεί τελικά η Citibank να συνεργασθεί με τις διωκτικές αρχές προσκομίζοντας στοιχεία για τις δραστηριότητες του Salinas. Το αποτέλεσμα της σοβαρής αυτής υπόθεσης ήταν, τελικά να μην μπορέσει να αποδειχθεί με σαφή επιχειρήματα η εμπλοκή και συνακόλουθα η ενοχή του Salinas στο κύκλωμα της μεταφοράς των παράνομων χρημάτων. Ακόμη, δεν ήταν εφικτό από τις αρμόδιες διωκτικές αρχές των ΗΠΑ να αποφανθούν αν τελικά η τράπεζα Citibank, παραβίασε τη νομοθεσία. Αυτή η περίπτωση δείχνει με τον καλύτερο τρόπο, το γεγονός ότι τα κυκλώματα τα οποία ασχολούνται με τη μεταφορά και το ξέπλυμα παράνομων χρημάτων, έχουν διεθνές πεδίο δράσης και εφαρμόζουν μηχανισμούς τέτοιους ώστε να μην είναι εφικτή η αποκάλυψη των ενεργειών τους από τις διωκτικές αρχές (Καραδήμας και Καραδήμα, 2015).

6.9 Συμπεράσματα

Η ύπαρξη των φορολογικών παραδείσων και η λειτουργία των υπεράκτιων εταιριών, συμβάλει ουσιαστικά στην νομιμοποίηση εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες μέσω του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και επομένως οι χώρες αυτές θα πρέπει να πάρουν μέτρα, στον τρόπο λειτουργίας των υπεράκτιων εταιριών για την καταπολέμηση του φαινομένου, ώστε να σταματήσουν να αποτελούν μέρος μιας διαδικασίας παράνομων δραστηριοτήτων.

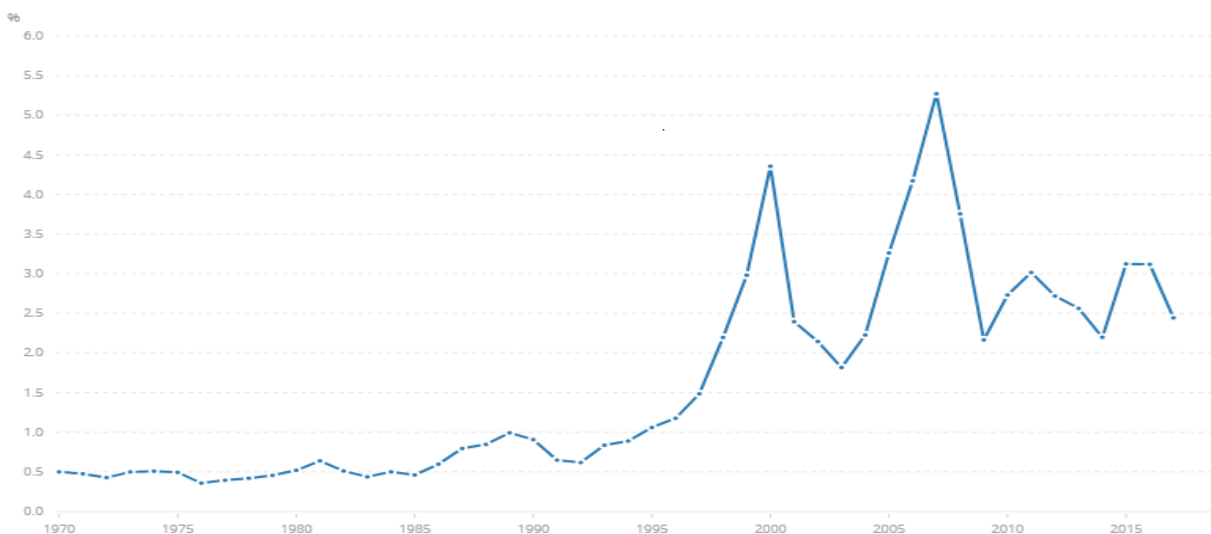
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

7.1 Εισαγωγή

Η μεγάλη διεύρυνση της οικονομίας, η ψηφιοποίηση καθώς και η παγκοσμιοποίηση βοήθησε σημαντικά τις οικονομίες των φορολογικών παραδείσων καθώς αυξήθηκε η ζήτηση για διεθνείς επενδύσεις σε χώρες με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές.

Η επέκταση των παγκόσμιων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων από το 1980 και μετά συνέβαλαν σημαντικά στην οικονομία των φορολογικών παραδείσων διότι η παγκόσμια αύξηση των ξένων άμεσων επενδύσεων (Foreign Direct Investment, βλ. διάγραμμα 5) αύξησε τη ζήτηση για δραστηριότητες σε φορολογικούς παραδείσους με σκοπό την φοροαποφυγή (Hines, 2005). Όπως φαίνεται και στο διάγραμμα 5 οι ξένες άμεσες επενδύσεις είχαν μια μικρή αύξηση τις δεκαετίες του 1980 και 1990 μέχρι να φτάσουμε στην δεκαετία του 2000 μέχρι και σήμερα όπου παρά τις μεγάλες αυξομειώσεις, η μέση τιμή παραμένει αρκετά μεγαλύτερη από ότι τις προηγούμενες δεκαετίες. Έτσι σύμφωνα με τον Hines (2005) οι φορολογικοί παράδεισοι θα πρέπει να έχουν μεγάλη οικονομική ανάπτυξη μέσω της αύξησης των FDI, διότι προσφέρουν ένα περιβάλλον με χαμηλή φορολογία και ελαστικές νομοθεσίες σε ότι έχει να κάνει με το ξένο κεφάλαιο.



Διάγραμμα 5: Ξένες άμεσες επενδύσεις(1970-2017), καθαρές ροές ως ποσοστό του ΑΕΠ,
Πηγή: (World Bank Database., 2018).

Η ύπαρξη φορολογικών παραδείσων προκαλεί ανησυχία σε χώρες με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές, καθώς θεωρούν ότι εκτρέπουν την οικονομική δραστηριότητα από αυτές σε χώρες με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές. Αυτές οι ανησυχίες είναι πιο έντονες στην περίπτωση που υπάρχουν κοντινοί φορολογικοί παράδεισοι στην ίδια γεωγραφική περιοχή. Ωστόσο, υπάρχουν εμπειρικές αποδείξεις ότι κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει και μάλιστα η δραστηριότητα σε χώρες χαμηλών φορολογικών συντελεστών και οι επενδύσεις σε διπλανές χώρες υψηλών φορολογικών συντελεστών φαίνεται να είναι συμπληρωματικές (Hines, 2005).

Όταν οι εταιρίες φορολογούνται με πολύ χαμηλούς συντελεστές, οι επενδυτές διατηρούν ολόκληρο ή έστω ένα μεγάλο ποσοστό των ΚΠΤΦ τους. Έτσι, επενδύσεις που σε χώρες με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές θα έδιναν μικρά καθαρά αναμενόμενα κέρδη, και επομένως δεν θα πραγματοποιούνταν από μια πολυεθνική εταιρία, ίσως να άξιζαν να πραγματοποιηθούν σε φορολογικούς παραδείσους. Επομένως, με αμετάβλητα τα λοιπά δεδομένα¹² χώρες με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές θα έπρεπε να προσελκύουν περισσότερες επενδύσεις. Φυσικά, όπως είναι εμφανές οι εταιρίες θα πρέπει να είναι σε θέση να αποκομίσουν σημαντικά έσοδα από τις υπεράκτιες δραστηριότητες τους σε χώρες φορολογικούς παραδείσους, δηλαδή να έχουν φορολογητέο εισόδημα για να επωφεληθούν από τους χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές. Έτσι χώρες με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές αλλά δυσμενείς οικονομικές συνθήκες δεν είναι κατάλληλες επιλογές, και οι πολυεθνικές εταιρίες τις αποφεύγουν.

Η πολιτική του να προσφέρουν σε επενδυτές πολύ χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές είναι δυνητικά κοστοβόρα για τους φορολογικούς παραδείσους στην περίπτωση που αυτοί μειώνουν τα φορολογικά έσοδα τα οποία χρηματοδοτούν και τις δημόσιες δαπάνες. Από την άλλη βέβαια, οι χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές μπορεί να δώσουν σημαντικά φορολογικά έσοδα στην περίπτωση που οδηγούν σε άνθηση της οικονομίας.

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι η μελέτη της χρήσης των φορολογικών παραδείσων και η αξιολόγηση της απόφασης μιας χώρας να γίνει φορολογικός παράδεισος έχει θετικές ή αρνητικές συνέπειες στην ευημερία της, εφόσον αυτή η απόφαση επηρεάζει την οικονομία της, και κατά πόσο οι διευκολύνσεις που παρέχει στους ξένους επενδυτές επηρεάζει τον κρατικό της τομέα, δηλαδή τα φορολογικά έσοδα της και τις δημόσιες δαπάνες.

Το κατά πόσο το μοντέλο αυτό είναι επιτυχημένο, δηλαδή μια χώρα να παρέχει διευκολύνσεις φορολογικά και νομοθετικά στο ξένο κεφάλαιο ώστε να προσελκύσει επενδύσεις που δεν θα μπορούσε σε άλλη περίπτωση, έχει διερευνηθεί από τον Hines (2005)

¹² Ceteris paribus

για την περίοδο 1982-1999, όπου βρίσκει πως οι φορολογικοί παράδεισοι γνώρισαν μια αναπάντεχα μεγάλη οικονομική ανάπτυξη εκείνη την περίοδο, χωρίς να «πληγώσουν» τον κρατικό τους τομέα μέσω των διευκολύνσεων που παρείχαν και η οποία σχετιζόταν σύμφωνα με τα εμπειρικά τους στοιχεία με την απόφαση των χωρών να αποτελέσουν φορολογικούς παραδείσους. Στη παρούσα διπλωματική θα γίνει μια ανάλογη ανάλυση για να διευκρινιστεί κατά πόσο αυτό ισχύει για την περίοδο 2000-2017, δηλαδή το αν οι οικονομίες αυτών των χωρών συνεχίζουν να μεγαλώνουν με ρυθμούς δυσανάλογους των χαρακτηριστικών τους και αν αυτή την ανάπτυξη την επηρεάζει η απόφαση τους να αποτελέσουν φορολογικοί παράδεισοι, όπως επίσης και αν ο κρατικός τους τομέας παραμένει στα ίδια επίπεδα με των υπόλοιπων χωρών.

7.2 Οικονομική Ανάπτυξη Των Φορολογικών Παραδείσων

Σύμφωνα με τον Hines (2005) η μέση ετήσια αύξηση του κατά κεφαλήν Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος αλλά και του κατά κεφαλήν Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος των φορολογικών παραδείσων για την περίοδο 1982-1999 είναι σημαντικά μεγαλύτερη σε σχέση με αυτή του κόσμου. Στον πίνακα 7 παρουσιάζεται η μέση ετήσια αύξηση του κατά κεφαλήν Ακαθάριστου Εγχώριου και Εθνικού Προϊόντος των φορολογικών παραδείσων σε σχέση με του κόσμου για την περίοδο 2000-2017. Η λίστα των φορολογικών παραδείσων έχει αντληθεί από το επιστημονικό άρθρο των Dharmarala και Hines (2009) και θα χρησιμοποιηθεί για την ολοκλήρωση της παρούσας έρευνας. Λόγω της φύσης των φορολογικών παραδείσων για πολλές χώρες δεν υπάρχουν στοιχεία και γι' αυτό εμφανίζονται ως N/A (Not Available).

Πίνακας 7: Μέση ετήσια αύξηση του κατά κεφαλήν GDP και GNP σε % (2000-2017),

Πηγή: (World Bank Database., 2018).

	Growth GDP	Growth GNP
Andorra	0,60	N/A
Anguilla	N/A	N/A
Antigua and Barbuda	1,13	N/A
Aruba	-1,99	N/A
Bahamas	-0,80	0,94
Bahrain	-0,15	0,16
Barbados	0,65	N/A
Belize	1,19	1,06

Bermuda	0,59	N/A
British Virgin Islands	N/A	N/A
Cayman Islands	N/A	N/A
Channel Islands	0,75	N/A
Cook Islands	N/A	N/A
Cyprus	0,71	0,78
Dominica	1,03	N/A
Gibraltar	N/A	N/A
Grenada	2,29	N/A
Hong Kong	3,22	3,34
Ireland	3,72	2,92
Isle of Man	4,53	N/A
Jordan	0,97	1,06
Lebanon	0,39	0,49
Liberia	1,02	1,50
Liechtenstein	1,14	N/A
Luxembourg	1,22	-1,24
Macao	5,93	5,62
Maldives	2,88	N/A
Malta	2,58	2,04
Marshall Islands	1,90	1,87
Mauritius	3,88	3,90
Monaco	3,29	N/A
Montserrat	N/A	N/A
Nauru	13,05	N/A
Netherlands Antilles	N/A	N/A
Niue	N/A	N/A
Panama	4,29	3,77
Saint Kitts and Nevis	1,69	N/A
Saint Lucia	0,92	N/A
Saint Vincent and the Grenadines	2,10	N/A
Samoa	2,26	N/A
San Marino	-1,38	N/A
Seychelles	2,14	-2,60
Singapore	3,31	3,08
Switzerland	0,88	0,81
Tonga	1,10	N/A
Turks and Caicos Islands	N/A	N/A
Vanuatu	0,45	1,93

Virgin Islands (U.S.)	-1,53	N/A
World's Average	1,65	1,62
Tax haven's Average	1,85	1,65

Όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα οι φορολογικοί παράδεισοι έχουν μια ελαφρώς μεγαλύτερη μέση οικονομική ανάπτυξη σε ότι έχει να κάνει με τον υπόλοιπο κόσμο, καθώς η μέση αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ για την περίοδο 2000-2017 των φορολογικών παραδείσων είναι μεγαλύτερη κατά 0,2% σε σχέση με τον υπόλοιπο κόσμο. Βέβαια το ΑΕγχΠ έχει μια αδυναμία στο να δείξει μια ολοκληρωμένη εικόνα για την οικονομία μιας χώρας ειδικά στους φορολογικούς παραδείσους διότι τα κεφάλαια των υπεράκτιων εταιριών που αρχικά μεταφέρθηκαν για φορολογικούς σκοπούς στους παραδείσους μεταφέρονται ξανά στην πολυεθνική εταιρία. Γι' αυτό το λόγο χρησιμοποιείται το ΑΕθνΠ το οποίο μετράει το εισόδημα που παράχθηκε από τους κατοίκους και δεν περιλαμβάνει τα κέρδη των εταιριών που ανήκουν σε ξένους επενδυτές. Παρατηρώντας την τρίτη στήλη του πίνακα 7 βλέπουμε ότι η διαφορά των φορολογικών παραδείσων δεν είναι τόσο μεγάλη καθώς έχουν 0,03% μεγαλύτερη ανάπτυξη του ΑΕθνΠ σε σχέση με τον υπόλοιπο κόσμο, χωρίς βέβαια να λείπουν και οι εξαιρέσεις όπως ο Παναμάς, η Σιγκαπούρη και ο Μαυρίκιος.

Οι οικονομίες των φορολογικών παραδείσων διαφέρουν σε μέγεθος, χαρακτήρα και ευμάρεια σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες.

Μεθοδολογία Και Παλινδρόμηση

Σαν αποτέλεσμα, θα ήταν χρήσιμο να εκτιμήσουμε τους προσδιοριστικούς παράγοντες της οικονομικής ανάπτυξης, περιλαμβάνοντας το μέγεθος και την ευμάρεια ως ανεξάρτητες μεταβλητές, καθώς και να ελέγξουμε αν πραγματικά υπάρχει σχέση μεταξύ της απόφασης μιας χώρας να είναι φορολογικός παράδεισος και της οικονομικής της ανάπτυξης, ελέγχοντας παράλληλα αν αυτή η μικρή διαφορά στην μέση ανάπτυξη των φορολογικών παραδείσων έναντι του κόσμου προέρχεται από αυτήν την απόφαση. Όλα τα δεδομένα αντλήθηκαν από τη World Bank Database. Η πρώτη παλινδρόμηση παρατίθεται παρακάτω:

$$Gdpcg_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 POP_{it} + \alpha_2 GDPC_{it} + \alpha_3 thaven_{it} + e_{it} \quad (1)$$

Στον πίνακα 8 παρουσιάζεται η περιγραφική στατιστική των μεταβλητών της πρώτης εξίσωσης που θα παλινδρομήσουμε, τα δεδομένα είναι ετήσια και ανά χώρα, υπήρξαν ακραίες τιμές και έγινε η καλύτερη δυνατή εξομάλυνση ώστε να μην επηρεαστεί το δείγμα.

Πίνακας 8: Περιγραφικά στατιστικά δείγματος (1)

stats	gdpcg	POP	GDPC	thaven
MEAN	2,345157	15,09173	8,404554	0,218182
MEDIAN	2,254014	15,54357	8,360042	0
STDEV	5,453023	2,433531	1,619226	0,413064
N	3530	3864	3586	3960

Ο πίνακας 9 παρουσιάζει τις εκτιμήσεις των συντελεστών της παλινδρόμησης (1) στην οποία εξαρτημένη μεταβλητή είναι η ετήσια αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ για την περίοδο 2000-2017. Οι ανεξάρτητες μεταβλητές είναι ο φυσικός λογάριθμος του πληθυσμού για την περίοδο 2000-2017, ο φυσικός λογάριθμος του κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ για την περίοδο 2000-2017 καθώς και μια ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 αν η χώρα είναι φορολογικός παράδεισος και την τιμή 0 αν η χώρα δεν αποτελεί φορολογικό παράδεισο. Ακολουθήθηκε το μοντέλο παλινδρόμησης με τη χρήση της μεθόδου ελαχίστων τετραγώνων σταθερών επιδράσεων διορθωμένες για ετεροσκεδαστικότητα (Pooled OLS with robust standard errors and year fixed effects) σε πάνελ δεδομένα, τα οποία είναι ένας συνδυασμός διαστρωματικών στοιχείων και χρονολογικών σειρών.

Πίνακας 9: Παλινδρόμηση για την εξίσωση (1)

Εξαρτημένη Μεταβλητή: gdpc
Περίοδοι: 2000-2017

	Coef	t-statistic	P-Value
Constant	1,40	1,60	0,109
POP	0,19***	4,64	0
GDPC	-0,21***	-3,67	0
thaven	0,17	0,65	0,513

Number of obs: 3526

Adjusted R-squared: 0,075

Στατιστική σημαντικότητα σε επίπεδο *10%, ** σε 5%, *** σε 1%.

gdpc: ετήσια αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ για την περίοδο 2000-2017

POP: φυσικός λογάριθμος του πληθυσμού για την περίοδο 2000-2017

GDPC: φυσικός λογάριθμος του κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ για την περίοδο 2000-2017

thaven: ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 αν η χώρα είναι φορολογικός παράδεισος και την τιμή 0 αν η χώρα δεν αποτελεί φορολογικό παράδεισο

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 9 ο φυσικός λογάριθμος του πληθυσμού είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 1%, και έχει θετική σχέση με την εξαρτημένη μας μεταβλητή, το οποίο σημαίνει ότι όσο αυξάνεται ο πληθυσμός με τόσο ποσοστό θα αυξάνεται η ετήσια αύξηση του κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ το οποίο μας δείχνει ότι η αύξηση του πληθυσμού βοηθάει μια χώρα να αναπτυχθεί οικονομικά. Στη συνέχεια η επόμενη ανεξάρτητη μεταβλητή είναι ο φυσικός λογάριθμος του κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ το οποίο είναι και αυτό στατιστικά σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 1% το οποίο όμως φαίνεται να έχει αρνητική σχέση σε ότι έχει να κάνει με τον ετήσιο κατά κεφαλήν ρυθμό αύξησης του ΑΕγχΠ, αυτό μπορεί να οφείλεται στο ότι οι χώρες που είναι ήδη αρκετά ευημερούσες έχουν μικρά περιθώρια για ανάπτυξη του ΑΕΠ τους, ενώ αντίθετα οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες έχουν μεγαλύτερα περιθώρια ανάπτυξης και συνεπώς μεγαλύτερους ρυθμούς ανάπτυξης. Τέλος, η ανεξάρτητη ψευδομεταβλητή έχει θετική σχέση αλλά δεν είναι στατιστικά σημαντική, το οποίο σημαίνει πως η υπόθεση ότι η απόφαση μιας χώρας να αποτελέσει φορολογικό παράδεισο επιδρά θετικά στην οικονομία της δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί από αυτό το μοντέλο, επομένως δεν ισχύει σύμφωνα με το μοντέλο που ακολουθήθηκε και τα στοιχεία του πίνακα 7 μπορεί να οφείλονται στο ότι οι χώρες αυτές δεν είχαν διαχρονικά σημαντική οικονομία και με την συνολική αύξηση του παγκόσμιου ΑΕΠ εμφανίζουν μεγάλους ρυθμούς ανά τα χρόνια διότι ξεκίνησαν από μικρότερη βάση.

Συμπερασματικά, φαίνεται πως η παραπάνω παλινδρόμηση δεν επιβεβαιώνει την υπόθεση του ότι μια χώρα αναπτύσσεται οικονομικά με μεγάλους ρυθμούς αν αποφασίσει να αποτελέσει φορολογικό παράδεισο. Επομένως, καλό θα ήταν να λάβουμε υπόψιν κατά την αξιολόγηση την τιμή που λαμβάνουμε από το Adjusted R-squared και θα ήταν χρήσιμο σε μελλοντικές έρευνες να εμπλουτιστεί το μοντέλο με περισσότερες ανεξάρτητες μεταβλητές ώστε να υπάρχει μια αποδοτικότερη εξήγηση του φαινομένου, διότι υπάρχουν πολλοί παράμετροι οι οποίοι δεν έχουν συμπεριληφθεί.

7.3 Κρατικός Τομέας Των Φορολογικών Παραδείσων

Γίνεται εύκολα κατανοητό ότι οι παροχές που προσφέρουν οι χώρες που αποτελούν φορολογικούς παραδείσους μπορεί να είναι κοστοβόρες σε ότι έχει να κάνει με τον κρατικό τους τομέα, διότι η είσπραξη φορολογικών εσόδων μπορεί να μειωθεί σε μη επιτρεπτά επίπεδα από την παροχή μικρών ή ακόμα και μηδενικών φορολογικών συντελεστών σε ξένους αλλά και τοπικούς επενδυτές. Βέβαια, για τις χώρες αυτές θα ήταν δύσκολο να προσελκύσουν ξένα

κεφάλαια σε διαφορετική περίπτωση, επομένως αυτές οι χώρες θα μπορούσαν να επωφεληθούν ακόμα και με μικρούς φορολογικούς συντελεστές σε ότι έχει να κάνει με τα φορολογικά τους έσοδα.

Η μεταβολή στα φορολογικά έσοδα ενός κράτους είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τις δημόσιες δαπάνες του οι οποίες μπορεί να είναι πληρωμές για λειτουργικές δραστηριότητες της κυβέρνησης για την παροχή αγαθών και υπηρεσιών, πληρωμές σε εργαζομένους, επιδοτήσεις, επιχορηγήσεις και άλλες κοινωνικές παροχές. Επομένως, μπορούμε να θεωρήσουμε ότι όσο μεγαλύτερα τα φορολογικά έσοδα τόσο μεγαλύτερος και ο κρατικός τομέας ενός κράτους.

Ο Hines (2005) στην έρευνα του καταλήγει στο ότι οι φορολογικοί παράδεισοι δεν έχουν σημαντικά μεγαλύτερο ή μικρότερο κρατικό τομέα έναντι των υπόλοιπων χωρών. Θα περιμέναμε πως μέσω των διευκολύνσεων οι φορολογικοί παράδεισοι θα είχαν ένα σημαντικά μικρότερο κρατικό τομέα λόγω των χαμηλών φορολογικών εσόδων που θα έπρεπε να εμφανίζουν.

Στον πίνακα 10 παραθέτουμε το μέσο όρο των φορολογικών εσόδων ως ποσοστό του ΑΕΠ και το μέσο όρο των δημόσιων δαπανών ως ποσοστό του ΑΕΠ για τα έτη 2000-2017. Όπως και ο Hines (2005) στην έρευνα του έτσι και εμείς βλέπουμε πως ο μέσος όρος των φορολογικών παραδείσων έχει μεγαλύτερα φορολογικά έσοδα και δημόσιες δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕΠ για την περίοδο 2000-2017. Βλέπουμε πως και στις δύο περιπτώσεις οι φορολογικοί παράδεισοι έχουν μεγαλύτερα ποσοστά έναντι του υπόλοιπου κόσμου.

Πίνακας 10: Μέσος όρος Δημόσιων δαπανών και φορολογικών εσόδων ως ποσοστό του ΑΕΓΧΠ σε % (2000-2017)

Πηγή: (World Bank Database., 2018).

	Δημόσιες δαπάνες/ΑΕΠ	Φορολογικά έσοδα/ΑΕΠ
Andorra	N/A	N/A
Anguilla	N/A	N/A
Antigua and Barbuda	21,88	17,08
Aruba	N/A	N/A
Bahamas	12,93	11,15
Bahrain	19,61	2,18
Barbados	31,63	25,24
Belize	23,01	21,35
Bermuda	N/A	N/A
British Virgin Islands	N/A	N/A
Cayman Islands	N/A	N/A
Channel Islands	N/A	N/A

Cook Islands	N/A	N/A
Cyprus	50,12	32,06
Dominica	24,02	22,04
Gibraltar	N/A	N/A
Grenada	18,76	18,68
Hong Kong	N/A	N/A
Ireland	34,66	23,36
Isle of Man	N/A	N/A
Jordan	33,27	16,07
Lebanon	28,10	14,91
Liberia	18,29	17,67
Liechtenstein	N/A	N/A
Luxembourg	38,19	25,07
Macao	13,34	26,77
Maldives	23,98	11,51
Malta	63,96	39,64
Marshall Islands	53,45	17,03
Mauritius	20,13	16,70
Monaco	N/A	N/A
Montserrat	N/A	N/A
Nauru	N/A	N/A
Netherlands Antilles	N/A	N/A
Niue	N/A	N/A
Panama	N/A	N/A
Saint Kitts and Nevis	22,90	20,62
Saint Lucia	19,08	20,07
Saint Vincent and the Grenadines	23,48	22,18
Samoa	25,77	22,12
San Marino	33,15	15,29
Seychelles	30,20	27,55
Singapore	14,28	13,18
Switzerland	17,45	9,56
Tonga	N/A	N/A
Turks and Caicos Islands	N/A	N/A
Vanuatu	22,30	16,52
Virgin Islands (U.S.)	N/A	N/A
World's Average	26,17	14,38
Tax haven's Average	27,33	19,47

Μεθοδολογία Και Παλινδρομήσεις

Επειδή, οι χώρες φορολογικοί παράδεισοι είναι πιο μικρές σε σχέση με τον υπόλοιπο κόσμο, το γεγονός και μόνο ότι έχουν συγκρίσιμο κρατικό τομέα με τον μέσο όρο του κόσμου, παρότι παρέχουν φορολογικές διευκολύνσεις, είναι αφύσικο. Ειδικά αν το μέγεθος της χώρας σχετίζεται αρνητικά με το μέγεθος του κρατικού τομέα, για να εκτιμήσουμε αυτήν την πιθανότητα, παρακάτω παρουσιάζουμε τις παλινδρομήσεις (2) και (3). Όλα τα δεδομένα αντλήθηκαν από τη World Bank Database.

$$Taxr_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 POP_{it} + \alpha_2 GNPC_{it} + \alpha_3 thaven_{it} + e_{it} \quad (2)$$

Στον πίνακα 11 παρουσιάζεται η περιγραφική στατιστική των μεταβλητών της δεύτερης εξίσωσης που θα παλινδρομήσουμε, τα δεδομένα είναι ετήσια και ανά χώρα, υπήρξαν ακραίες τιμές και έγινε η καλύτερη δυνατή εξομάλυνση ώστε να μην επηρεαστεί το δείγμα.

Πίνακας 11: Περιγραφικά στατιστικά δείγματος (2)

stats	taxr	POP	GNPC	thaven
MEAN	17,13374	15,09173	8,28965	0,218182
MEDIAN	16,48779	15,54357	8,278936	0
STDEV	7,654628	2,433531	1,58959	0,413064
N	2113	3864	3381	3960

Ο πίνακας 12 παρουσιάζει τις εκτιμήσεις των συντελεστών της παλινδρόμησης (2) στην οποία εξαρτημένη μεταβλητή είναι τα φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ για την περίοδο 2000-2017. Οι ανεξάρτητες μεταβλητές είναι ο φυσικός λογάριθμος του πληθυσμού για την περίοδο 2000-2017, ο φυσικός λογάριθμος του κατά κεφαλήν ΑΕθνΠ για την περίοδο 2000-2017 καθώς και μια ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 αν η χώρα είναι φορολογικός παράδεισος και την τιμή 0 αν η χώρα δεν αποτελεί φορολογικό παράδεισο. Ακολουθήθηκε το μοντέλο παλινδρόμησης με τη χρήση της μεθόδου ελαχίστων τετραγώνων σταθερών επιδράσεων διορθωμένες για ετεροσκεδαστικότητα (Pooled OLS with robust standard errors and year fixed effects) σε πάνελ δεδομένα, τα οποία είναι ένας συνδυασμός διαστρωματικών στοιχείων και χρονολογικών σειρών.

Πίνακας 12: Παλινδρόμηση για την εξίσωση (2)

Εξαρτημένη Μεταβλητή: taxr

Περίοδοι: 2000-2017

	Coef	t-statistic	P-Value
Constant	21,74***	11,49	0
POP	-1,03***	-11,36	0
GNPC	1,40***	13,68	0
thaven	-1,17*	-1,94	0,053

Number of obs: 2096

Adjusted R-squared: 0,1534

Στατιστική σημαντικότητα σε επίπεδο *10%, ** σε 5%, *** σε 1%.

taxr: φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ για την περίοδο 2000-2017

POP: φυσικός λογάριθμος του πληθυσμού για την περίοδο 2000-2017

GNPC: φυσικός λογάριθμος του κατά κεφαλήν ΑΕθνΠ για την περίοδο 2000-2017

thaven: ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 αν η χώρα είναι φορολογικός παράδεισος και την τιμή 0 αν η χώρα δεν αποτελεί φορολογικό παράδεισο

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 12 ο φυσικός λογάριθμος του πληθυσμού έχει αρνητική σχέση με την εξαρτημένη μας μεταβλητή και είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Η αρνητική σχέση μας δείχνει ότι οι μικρότερες χώρες έχουν γενικά μεγαλύτερα φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕγχΠ, μια εξήγηση θα μπορούσε να είναι ότι όσο μικρότερη είναι η χώρα τόσο μικρότερο το ΑΕγχΠ της, επομένως η τιμή του κλάσματος Φορολογικά Έσοδα/ΑΕγχΠ τείνει να αυξάνει. Από οικονομικής άποψης αυτό θα μπορούσε να εξηγηθεί από το ότι οι μεγάλες χώρες σε πληθυσμό έχουν μεγαλύτερο ΑΕγχΠ, δηλαδή το προϊόν που παράγεται μέσα στην οικονομία τους χωρίς να διαιρεθεί με τον πληθυσμό είναι αρκετά μεγαλύτερο από άλλες μικρότερες χώρες, παρότι μια χώρα σαν αυτή μπορεί να αντιμετωπίζει σημαντικά επίπεδα φτώχειας και ως αποτέλεσμα τα φορολογικά της έσοδα να μην ακολουθούν ανά μονάδα την αύξηση του συνολικού ΑΕγχΠ της. Τα παραπάνω αποτελούν μια εξήγηση για το συγκεκριμένο αποτέλεσμα. Στη συνέχεια έχουμε το φυσικό λογάριθμο του κατά κεφαλήν ΑΕθνΠ ως ανεξάρτητη μεταβλητή, όπου είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1% και έχει θετική σχέση με τα φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕγχΠ, αυτό συμβαίνει διότι όσο αυξάνεται το κατά κεφαλήν ΑΕθνΠ μιας χώρας αυξάνεται παράλληλα και το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ μιας χώρας επομένως και τα 2 μέρη του κλάσματος αυξάνονται, με το πάνω μέρος του κλάσματος να αυξάνεται λόγω του ότι οι κάτοικοι επωφελούνται από την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και πληρώνουν είτε άμεσα είτε έμμεσα περισσότερους φόρους. Τέλος, η ανεξάρτητη ψευδομεταβλητή έχει αρνητική σχέση, όπως θα περιμέναμε από τις φορολογικές διευκολύνσεις που παρέχουν οι φορολογικοί παράδεισοι και

είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 10%, το οποίο σημαίνει πως η υπόθεση ότι η απόφαση μιας χώρας να αποτελέσει φορολογικό παράδεισο επιδρά αρνητικά στον κρατικό της τομέα σε ότι έχει να κάνει με τα φορολογικά έσοδα επιβεβαιώνεται από το μοντέλο αυτό, διότι μας δείχνει πως υπάρχει σχέση και μάλιστα αρνητική. Τα στοιχεία του πίνακα 10 μπορεί να οφείλονται στο ότι οι χώρες αυτές όντας μικρότερες και με λιγότερους φυσικούς πόρους έχουν μικρότερο συνολικό ΑΕΠ με αποτέλεσμα αυτό να επηρεάζει το κλάσμα της δεύτερης στήλης στον πίνακα 10 με αποτέλεσμα να φαίνεται μεγαλύτερο.

Επομένως φαίνεται πως το μοντέλο δεν μπορεί να εξηγήσει επαρκώς γιατί οι φορολογικοί παράδεισοι έχουν φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕγχΠ ανάλογα με χώρες που δεν παρέχουν φορολογικές διευκολύνσεις, επομένως η υπόθεση ότι οι χώρες φορολογικοί παράδεισοι συγκεντρώνουν ανάλογα φορολογικά έσοδα με τις υπόλοιπες δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί από το μοντέλο αυτό. Ίσως μια εξήγηση για τον πίνακα 10 είναι ότι τα ποσοστά των παραδείσων είναι μεγαλύτερα διότι έχουν σημαντικά μικρότερο ΑΕγχΠ έναντι του κόσμου, δηλαδή η τιμή του κλάσματος να παραμένει μεγάλη λόγω του μικρού ποσού στο κάτω μέρος του.

Η τρίτη εξίσωση παρατίθεται παρακάτω:

$$Gove_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 POP_{it} + \alpha_2 GNPC_{it} + \alpha_3 thaven_{it} + e_{it} \quad (3)$$

Στον πίνακα 13 παρουσιάζεται η περιγραφική στατιστική των μεταβλητών της τρίτης εξίσωσης που θα παλινδρομήσουμε, τα δεδομένα είναι ετήσια και ανά χώρα, υπήρξαν ακραίες τιμές και έγινε η καλύτερη δυνατή εξομάλυνση ώστε να μην επηρεαστεί το δείγμα.

Πίνακας 13: Περιγραφικά στατιστικά δείγματος (3)

stats	gove	POP	GNPC	thaven
MEAN	25,9374	15,09173	8,28965	0,218182
MEDIAN	24,10335	15,54357	8,278936	0
STDEV	11,8381	2,433531	1,58959	0,413064
N	2075	3864	3381	3960

Ο πίνακας 14 παρουσιάζει τις εκτιμήσεις των συντελεστών της παλινδρόμησης (3) στην οποία εξαρτημένη μεταβλητή είναι οι δημόσιες δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕΠ για την περίοδο 2000-2017. Οι ανεξάρτητες μεταβλητές είναι ο φυσικός λογάριθμος του πληθυσμού για την περίοδο 2000-2017, ο φυσικός λογάριθμος του κατά κεφαλήν ΑΕθνΠ για την περίοδο 2000-

2017 καθώς και μια ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 αν η χώρα είναι φορολογικός παράδεισος και την τιμή 0 αν η χώρα δεν αποτελεί φορολογικό παράδεισο. Ακολουθήθηκε το μοντέλο παλινδρόμησης με τη χρήση της μεθόδου ελαχίστων τετραγώνων σταθερών επιδράσεων διορθωμένες για ετεροσκεδαστικότητα (Pooled OLS with robust standard errors and year fixed effects) σε πάνελ δεδομένα, τα οποία είναι ένας συνδυασμός διαστρωματικών στοιχείων και χρονολογικών σειρών.

Πίνακας 14: Παλινδρόμηση για την εξίσωση (3)

Εξαρτημένη Μεταβλητή: gone

Περίοδοι: 2000-2017

	Coef	t-statistic	P-Value
Constant	18,52***	6,04	0
POP	-1,37***	-9,21	0
GNPC	3,51***	24,09	0
thaven	-6,11***	-6,47	0

Number of obs: 2060

Adjusted R-squared: 0,2264

Στατιστική σημαντικότητα σε επίπεδο *10%, ** σε 5%, *** σε 1%.

gone: δημόσιες δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕΠ για την περίοδο 2000-2017

POP: φυσικός λογάριθμος του πληθυσμού για την περίοδο 2000-2017

GNPC: φυσικός λογάριθμος του κατά κεφαλήν ΑΕθνΠ για την περίοδο 2000-2017

thaven: ψευδομεταβλητή η οποία παίρνει την τιμή 1 αν η χώρα είναι φορολογικός παράδεισος και την τιμή 0 αν η χώρα δεν αποτελεί φορολογικό παράδεισο

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 14 ο φυσικός λογάριθμος του πληθυσμού έχει αρνητική σχέση με την εξαρτημένη μας μεταβλητή και είναι στατιστικά σημαντικός σε επίπεδο σημαντικότητας 1%. Η αρνητική σχέση μας δείχνει ότι οι μικρότερες χώρες έχουν γενικά μεγαλύτερες δημόσιες δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕγχΠ, μια εξήγηση θα μπορούσε να είναι ότι όσο μικρότερη είναι η χώρα τόσο μικρότερο το ΑΕγχΠ της, επομένως η τιμή του κλάσματος Δημόσιες Δαπάνες/ΑΕγχΠ να αυξάνει. Από οικονομικής άποψης αυτό θα μπορούσε να εξηγηθεί από το ότι οι μεγάλες χώρες σε πληθυσμό έχουν μεγαλύτερο ΑΕγχΠ, δηλαδή το προϊόν που παράγεται μέσα στην οικονομία τους χωρίς να διαιρεθεί με τον πληθυσμό είναι αρκετά μεγαλύτερο από άλλες μικρότερες χώρες, παρότι μια χώρα σαν αυτή μπορεί να αντιμετωπίζει σημαντικά επίπεδα φτώχειας και η δυνατότητα της χώρας να αυξήσει τις δημόσιες δαπάνες να είναι περιορισμένη διότι δεν αυξάνονται αναλογικά με τον πληθυσμό και τα φορολογικά έσοδα που αποτελούν την κύρια πηγή εσόδων μιας χώρας. Τα παραπάνω αποτελούν μια εξήγηση για το συγκεκριμένο αποτέλεσμα. Στη συνέχεια έχουμε το φυσικό

λογάριθμο του κατά κεφαλήν ΑΕθνΠ ως ανεξάρτητη μεταβλητή, όπου είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1% και έχει θετική σχέση με τις δημόσιες δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕγχΠ, αυτό μπορεί να εξηγηθεί και από την παραπάνω παλινδρόμηση (2) καθώς όσο αυξάνονται τα φορολογικά έσοδα ενός κράτους τόσο περισσότερα μπορεί να μοιράσει το κράτος μέσω δημόσιων δαπανών. Η τρίτη και τελευταία ανεξάρτητη μεταβλητή είναι η ψευδομεταβλητή των φορολογικών παραδείσων, η οποία σε αντίθεση με τις υπόλοιπες παλινδρομήσεις είναι στατιστικά σημαντική σε επίπεδο σημαντικότητας 1% και έχει αρνητική σχέση κάτι που θα περιμέναμε και εμείς λόγω των φορολογικών διευκολύνσεων που παρέχουν οι φορολογικοί παράδεισοι συγκεντρώνουν λιγότερα φορολογικά έσοδα και αυτό έχει ως αποτέλεσμα να παρέχουν λιγότερες υπηρεσίες στους πολίτες τους, επομένως η υπόθεση ότι η απόφαση μιας χώρας να γίνει φορολογικός παράδεισος δεν επιδρά αρνητικά στον κρατικό της τομέα δεν ισχύει καθώς βλέπουμε από την παλινδρόμηση ότι οι χώρες που είναι φορολογικοί παράδεισοι προσφέρουν λιγότερες παροχές στους κατοίκους τους. Τα αποτελέσματα που παίρνουμε έρχονται σε αντίθεση με τον πίνακα 10, αυτό θα μπορούσε να εξηγηθεί στο ότι το μοντέλο δεν λαμβάνει υπόψιν όλες τις παραμέτρους, άλλα και ότι στον πίνακα 10 παίρνουμε το μέσο όρο των δεκαεφτά ετών ως ποσοστό του ΑΕΠ, επομένως το αποτέλεσμα του κλάσματος μπορεί να είναι μεγαλύτερο λόγω του αρκετά χαμηλότερου ΑΕΠ.

Συνεπώς, φαίνεται πως το μοντέλο δεν μπορεί να εξηγήσει γιατί οι φορολογικοί παράδεισοι έχουν δημόσιες δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕγχΠ ανάλογες με χώρες που δεν παρέχουν φορολογικές διευκολύνσεις, επομένως η υπόθεση ότι οι χώρες φορολογικοί παράδεισοι παρέχουν ανάλογες παροχές στους πολίτες τους σε σχέση με τις υπόλοιπες δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί από το μοντέλο αυτό. Ίσως μια εξήγηση για τον πίνακα 10 είναι ότι τα ποσοστά των παραδείσων είναι μεγαλύτερα διότι έχουν σημαντικά μικρότερο ΑΕγχΠ έναντι του κόσμου, δηλαδή η τιμή του κλάσματος να παραμένει μεγάλη λόγω του μικρού ποσού στο κάτω μέρος του.

7.4 Συμπεράσματα

Τα ερωτήματα που τέθηκαν στην αρχή της παρούσας ενότητας έχουν απαντηθεί επαρκώς από το παραπάνω μοντέλο, χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχει χώρος για μελλοντική έρευνα με ένα αναλυτικότερο μοντέλο. Δηλαδή το κατά πόσο η απόφαση μιας χώρας να

αποτελέσει φορολογικό παράδεισο έχει σημαντική επιρροή στην οικονομία της και πως επηρεάζεται ο κρατικός της τομέας από τις παροχές που προσφέρει στο ξένο κεφάλαιο. Παρότι υπάρχουν ενδείξεις ότι οι χώρες αυτές επωφελούνται σε μεγάλο βαθμό από αυτή τους την απόφαση όπως φαίνεται και στους πίνακες 7 και 10, το μοντέλο που χρησιμοποιήθηκε δεν επιβεβαιώνει τις παραπάνω ενδείξεις και επομένως δεν μπορούμε να θεωρήσουμε την απόφαση αυτή ευεργετική για την οικονομία και τον κρατικό τομέα μιας χώρας.

Αυτό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι πολλοί παράμετροι δεν έχουν ληφθεί υπόψιν στο παραπάνω μοντέλο, διότι χρησιμοποιήθηκε ως μια πρώτη προσπάθεια και είναι απαραίτητο να εμπλουτιστεί με περισσότερες μεταβλητές ώστε να καλυφθούν περισσότερες πτυχές της οικονομίας ενός κράτους.

Από τα συμπεράσματα που καταφέραμε να βγάλουμε είδαμε πως η απόφαση μιας χώρας να αποτελέσει φορολογικό παράδεισο επηρεάζει τον κρατικό της τομέα γιατί έχει αρνητική σχέση με αυτήν, επομένως όπως φαίνεται και από την παλινδρόμηση η απόφαση αυτή θα πρέπει να μειώνει τις παροχές του κράτους στους κατοίκους του. Επίσης η σημαντική οικονομική ανάπτυξη των φορολογικών παραδείσων που βρήκε ο Hines (2005) στη έρευνα του δεν φαίνεται να επαληθεύεται και στην προέκταση της έρευνας του με αποτέλεσμα να γίνει η υπόθεση ότι την περίοδο 1982-1999 συνέβη μια γενικευμένη οικονομική ανάπτυξη και επειδή οι χώρες φορολογικοί παράδεισοι αποτελούσαν μικρές και συνήθως φτωχές χώρες εμφάνισαν σημαντικούς ρυθμούς ανάπτυξης.

Κλείνοντας την ενότητα αυτή είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι λόγω της φύσης των φορολογικών παραδείσων δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για όλες τις χώρες με αποτέλεσμα να περιορίζεται το δείγμα και να μην λαμβάνουμε τα πιο ακριβή αποτελέσματα που θα μπορούσαμε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Στις μέρες μας οι υπεράκτιες εταιρίες και οι φορολογικοί παράδεισοι παραμένουν στο προσκήνιο της παγκόσμιας οικονομίας, οι υπεράκτιες συνεχίζουν να ανθούν διότι μπορούν να συσταθούν άμεσα και με σχετικά χαμηλά κόστη σύστασης και διατήρησης ενώ προσφέρουν σημαντικά πλεονεκτήματα στους ιδιοκτήτες τους καθώς μέσω αυτών μπορούν να φοροαποφύγουν, να διατηρήσουν το απόρρητο και να προστατεύσουν τα περιουσιακά τους στοιχεία.

Οι χώρες που αποφάσισαν να γίνουν φορολογικοί παράδεισοι αποτελούν ουσιαστικά τον τόπο που δραστηριοποιούνται οι υπεράκτιες εταιρίες. Πολλές χώρες με έλλειψη σε φυσικούς και όχι μόνο πόρους αλλά και άλλες χώρες που θέλαν να προσελκύσουν ξένα κεφάλαια δημιούργησαν ένα ‘φιλικό’ φορολογικό και νομικό περιβάλλον με σκοπό να επιτρέπουν τις offshore δραστηριότητες, για να επωφεληθούν έστω και σε μικρή κλίμακα από τις δραστηριότητες αυτές. Βέβαια το φαινόμενο αυτό κατακρίθηκε από χώρες με σκληρή φορολογία διότι θεώρησαν ότι διαβρώνει την φορολογική τους βάση και σε αυτή τη λογική κατηγόρησαν τις χώρες φορολογικούς παράδεισους ότι συμβάλλουν σε παράνομες δραστηριότητες όπως η φοροδιαφυγή και το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Βέβαια, έχει αποδειχθεί ότι οι φορολογικοί παράδεισοι δεν συμβάλλουν σε σημαντικά μεγαλύτερο βαθμό στις παράνομες δραστηριότητες απ’ ότι οι υπόλοιπες χώρες.

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει το πρόβλημα της υπερτιμολόγησης προϊόντων μέσω υπεράκτιων δραστηριοτήτων, διότι τα προϊόντα που εισάγονται ενώ πολλές φορές είναι μικρής αξίας περνάν μέσα από μια υπεράκτια εταιρία και υπερτιμολογούνται με σκοπό να μειωθούν τα κέρδη και να εμφανίζουν μεγαλύτερες δαπάνες, βέβαια στην Ελλάδα ισχύει το άρθρο 23 περίπτωση ιγ) του ΚΦΕ όπου «δεν εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα το σύνολο των δαπανών που καταβάλλονται προς φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που είναι φορολογικός κάτοικος σε κράτος μη συνεργάσιμο ή που υπόκειται σε προνομιακό φορολογικό καθεστώς, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 65 του ΚΦΕ, εκτός εάν ο φορολογούμενος αποδείξει ότι οι δαπάνες αυτές αφορούν πραγματικές και συνήθεις συναλλαγές και δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη μεταφορά κερδών ή εισοδημάτων ή κεφαλαίων με σκοπό τη φοροαποφυγή ή τη φοροδιαφυγή».

Το σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η παγκόσμια οικονομία από το φαινόμενο των υπεράκτιων εταιριών και των φορολογικών παραδείσων είναι η ακούσια συμβολή τους στη νομιμοποίηση εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες μέσω του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, το οποίο αποτελεί μια παράνομη δραστηριότητα και διάφοροι εγκληματίες την χρησιμοποιούν για να κάνουν νόμιμα τα παράνομα κέρδη τους. Επειδή ακριβώς αποτελεί ένα πολύ σημαντικό πρόβλημα οι χώρες θα πρέπει να λάβουν μέτρα ώστε να περιορίσουν τέτοιες δραστηριότητες σε συνεργασία με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ώστε να μην λαμβάνουν επιπλέον αρνητική δημοσιότητα μέσω αυτού του φαινομένου.

Στο τελευταίο κομμάτι της παρούσας διπλωματικής πραγματοποιήθηκε η εμπειρική έρευνα βασισμένη στο ήδη υπάρχον μοντέλο του Hines (2005) με ορισμένες διαφοροποιήσεις, σκοπός ήταν να προσδιοριστεί το κατά πόσο η απόφαση μιας χώρας να γίνει φορολογικός παράδεισος έχει επίδραση στην οικονομία της και στον κρατικό της τομέα με δεδομένα από το 2000 μέχρι και το 2017, και εφόσον υπάρχει σχέση να ελέγξουμε αν είναι θετική ή αρνητική, για να αποτελέσει συνέχεια της έρευνας που είχε ήδη πραγματοποιηθεί για την περίοδο 1982-1999. Τα αποτελέσματα που παίρνουμε από το μοντέλο που ακολουθήσαμε είναι πως σε ότι έχει να κάνει με την οικονομική ανάπτυξη των φορολογικών παραδείσων δεν φαίνεται να υπάρχει συσχέτιση με την απόφαση τους αυτή, κάτι που βλέπουμε από τη μη στατιστικά σημαντική ψευδομεταβλητή των φορολογικών παραδείσων. Σε ότι έχει να κάνει με τα φορολογικά έσοδα, υπάρχει αρνητική σχέση με την απόφαση μιας χώρας να αποτελέσει φορολογικό παράδεισο η οποία είναι στατιστικά σημαντική και δείχνει πως η απόφαση αυτή επηρεάζει αρνητικά τα φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ, όπως στην τελευταία παλινδρόμηση φαίνεται να υπάρχει μια αρνητική σχέση μεταξύ της απόφασης και των δημοσίων δαπανών η οποία είναι και στατιστικά σημαντική και η οποία δείχνει πως η απόφαση αυτή επηρεάζει αρνητικά τις δημόσιες δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕΠ. Το μοντέλο που ακολουθήθηκε κατάφερε να εξηγήσει επαρκώς τις επιδράσεις των ανεξάρτητων μεταβλητών στις εξαρτημένες και κατά προέκταση να μας δώσει μια ξεκάθαρη απάντηση στις υποθέσεις που κάναμε βάση των ενδείξεων που υπήρχαν, βέβαια δεν μας έδωσε μια επαρκή απάντηση γιατί οι φορολογικοί παράδεισοι βιώνουν μια ανεξήγητη οικονομική ανάπτυξη.

Ο κύριος σκοπός της παρούσας διπλωματικής ήταν να κάνει μια αξιολόγηση της απόφασης που παίρνουν αρκετές χώρες να παρέχουν φορολογικές και νομοθετικές διευκολύνσεις, αυτό επετεύχθη μέσω της ενότητας της έρευνας στην οποία βρήκαμε πως η απόφαση μιας χώρας να αποτελέσει φορολογικό παράδεισο δεν συσχετίζεται με την οικονομική ανάπτυξη αυτών των χωρών, η οποία προέρχεται από την παγκόσμια ανάπτυξη ΑΕΠ τις τελευταίες δεκαετίες. Στη συνέχεια δείξαμε ότι τα φορολογικά έσοδα έχουν αρνητική

συσχέτιση με την απόφαση αυτή, ενώ οι δημόσιες δαπάνες έχουν και είναι αρνητική κάτι το οποίο περιμέναμε να δούμε και εμείς διότι οι δημόσιες δαπάνες εξαρτώνται άμεσα από τα φορολογικά έσοδα του κράτους, επομένως όσο μικρότερα είναι αυτά τόσο λιγότερα προσφέρει το κράτος στους κατοίκους του. Επιπλέον ο επιμέρους σκοπός της παρούσας διπλωματικής ήταν να παρουσιάσει το φαινόμενο των υπεράκτιων εταιριών κάτι που αναλύεται διεξοδικά μέσα από τις ενότητες των υπεράκτιων εταιριών, των φορολογικών παραδείσων οι οποίοι αποτελούν το έδαφος που φιλοξενεί τις εταιρίες αυτές, της ενδοομιλικής τιμολόγησης που αποτελεί το μέσο για τη χειραγώγηση των κερδών ώστε αυτά να μεταφερθούν στους φορολογικούς παραδείσους με σκοπό να φορολογηθούν από λίγο έως και καθόλου και τέλος της ενότητας της νομιμοποίησης εσόδων από μη-νόμιμες δραστηριότητες που αποτελεί μια παρενέργεια του παραπάνω φαινομένου.

Τα κύρια ευρήματα όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω είναι ότι η απόφαση μιας χώρας να γίνει φορολογικός παράδεισος δεν μπορεί να συσχετιστεί με την ανάπτυξη της οικονομίας της με βάση το μοντέλο που ακολουθήθηκε. Επιπροσθέτως, οι υπεράκτιες εταιρίες αποτελούν ένα μέσο των πολυεθνικών ώστε να εφαρμόσουν μια στρατηγική φορολόγηση, παρόλες τις αντιδράσεις διάφορων οργανισμών και χωρών το φαινόμενο αυτό θα συνεχίσει να υφίσταται όσο υπάρχουν συμφέροντα των μεγάλων επενδυτών, επομένως θα συνεχίσουν να υπάρχουν χώρες που θα φιλοξενούν τις εταιρίες αυτές παρόλες τις αντιδράσεις των υπόλοιπων χωρών. Ένα σημαντικό πρόβλημα όμως από το φαινόμενο αυτό, όπως αναφέραμε και παραπάνω είναι το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος. Θα πρέπει να βρεθεί μια κοινή λύση από όλες τις χώρες ώστε να σταματήσει αυτή η παράνομη δραστηριότητα και σε αυτό πρέπει να συμβάλλουν και οι χώρες που αποτελούν φορολογικούς παραδείσους καθώς επιβαρύνουν ακόμα περισσότερο την θέση τους έναντι των υπόλοιπων χωρών.

Κατά τη συγγραφή της παρούσας διπλωματικής παρουσιάστηκαν ορισμένοι περιορισμοί, στο κομμάτι της έρευνας κατά κύριο λόγο. Αρχικά, λόγω της φύσης των χωρών που χρησιμοποιήθηκαν (φορολογικοί παράδεισοι) σε όλες τις μεταβλητές υπήρχαν ελλείψεις δεδομένων, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει μια πλήρη εικόνα για σημαντικές μεταβλητές όπως το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν, τα φορολογικά έσοδα των κρατών αλλά και τις δημόσιες δαπάνες. Επιπλέον, το μοντέλο που χρησιμοποιήθηκε έχει κατακριθεί από την ακαδημαϊκή κοινότητα ότι δεν παρέχει μια ολοκληρωμένη εικόνα της οικονομικής ανάπτυξης των φορολογικών παραδείσων και δεν περιλαμβάνει αρκετές μεταβλητές ώστε να εξηγείται πλήρως η οικονομική ανάπτυξη των φορολογικών παραδείσων.

Επομένως, θα ήταν χρήσιμο να αναπτυχθούν έρευνες στο μέλλον, όπου θα εμπλουτίσουν με περισσότερες επεξηγηματικές μεταβλητές το υπόδειγμα που χρησιμοποιήθηκε ώστε να

μπορέσει να δώσει μια αποδοτικότερη εικόνα του φαινομένου. Επιπλέον, καλό θα ήταν να γίνουν περαιτέρω έρευνες που θα αφορούν τις επιδράσεις της απόφασης μιας χώρας να γίνει φορολογικός παράδεισος και σε άλλους τομείς της οικονομίας αλλά και πως επιδρά στους μόνιμους κατοίκους των χωρών αυτών, αν δηλαδή επωφελούνται πραγματικά και αυξάνεται το βιοτικό επίπεδο από αυτήν την απόφαση ή απλώς ωραιοποιούνται τα νούμερα των δεικτών του κράτους. Επιπροσθέτως, θα ήταν χρήσιμο να γίνουν έρευνες για το κατά πόσο η ευημερία που προέρχεται σε αυτά τα κράτη από το την απόφαση να γίνουν φορολογικοί παράδεισοι θα είναι μακροπρόθεσμη ή πρόσκαιρη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

1. Abbott, J and Hampton, M. (1999). *offshore finance centres and tax havens, the rise of global capital*. Palgrave MacMillan
2. Alstadsæter A., Johannesen. J and Zucman G. (2018). ‘*tax evasion and inequality*’, working paper
3. Alstadsæter, A., Johannesen, N. and Zucman, G., (2018). ‘*who owns the wealth in tax havens? macro evidence and implications for global inequality*’, *Journal of Public Economics*, Vol. 162, pp. 89-100
4. Ambrosanio, M., and Caroppo, M., (2005). ‘*eliminating harmful tax practices in tax havens: defensive measures by major eu countries and tax haven reforms*’. *Canadian Tax Journal*, Vol. 53, pp. 685-719
5. Baker, RW. (2005). *capitalism’s achilles heel*. New Jersey: John Wiley
6. Barone, R. and Masciandaro, D. (2011) ‘*organized crime, money laundering and legal economy: theory and simulations*’ *European Journal of Law and Economics*, Vol. 32, pp. 115-142
7. Bartelsman, E. and Beetsma, R. (2003). ‘*why pay more? corporate tax avoidance through transfer pricing in oecd countries.*’ *Journal of Public Economics*, vol. 87, pp. 2225-2252
8. Barth, E. Wayne R. and Lang, L. (2008)., ‘*international accounting standards and accounting quality*’, *Journal of Accounting Research*, Vol. 46, pages 467–498
9. Basel Index Report Press Release. (2017). ‘*basel aml index 2017*’. Διαθέσιμο στο: <https://index.baselgovernance.org/>
10. Becker, J., and Fuest, C. (2012) ‘*transfer pricing policy and the intensity of tax rate competition*’, *Economics Letters*, Vol. 117, pp. 146-148,
11. Blanco, L. and Rogers C. (2012) ‘*competition between tax havens: does proximity matter?*’, *The International Trade Journal*, vol. 26, pp. 291-308
12. Botiș, S. (2014). ‘*features and advantages of using tax havens*’. *Bulletin Of The Transilvania University Of Brasov. Economic Sciences*, vol 7, pp. 181-188.
13. Brian R. Cheffins, (1997) ‘*company law: theory, structure and operation*’, Oxford University Press. Διαθέσιμο στο <https://ssrn.com/abstract=179888>
14. Burns, M., and McConvill, J., (2011), ‘*an unstoppable force: the offshore world in a modern global economy*’, *Hastings Bussiness Law.Journal*. Vol.7, pp. 205-222
15. Γ.Ε. Τραγάκη. (1996) ‘*οργανωμένο έγκλημα και ζέπλυμα βρώμικου χρήματος*’ σελ.150

16. Cheffins, B. (1997). *'company law: theory, structure and operation'*. Oxford University Press
17. Christensen, J. (2011) *'the looting continues: tax havens and corruption'*, Critical perspectives on international business, Vol. 7, pp.177-196
18. Christensen J. (2012), *'the hidden trillions: secrecy, corruption, and the offshore interface'* Crime Law Social Change, vol. 57 pp. 325-345
19. Christensen J, Coleman P, Kapoor S. (2005) *'tax avoidance, tax competition and globalisation: making tax justice a focus for global activism'*. In: Penttinen J, Ville-Pekka S, Ylönen MORE TAXES! Promoting strategies for global taxation'. Helsinki, Finland: ATTAC
20. Clausing, K. (2003). *'tax-motivated transfer pricing and us intrafirm trade prices'*, Journal of Public Economics, vol. 87, pp. 2207-2223
21. Cravens, K. (1997). *'examining of the role of transfer pricing as a strategy for multinational firms.'* International Business Review, 6 (2), pp. 127-145.
22. Demirbag, M. and Glaister, W., (2010). *'factors determining offshore location choice for r&d projects: a comparative study of developed and emerging regions'*. Journal of Management Studies, Vol. 47, pp. 1534-1560
23. Desai, M. & Foley, C & Hines, J. (2005). *'do tax havens divert economic activity?'*. Economics Letters. Vol. 90. Pp. 219-224.
24. Dharmapala, D. (2008). *'what problems and opportunities are created by tax havens?'*, Oxford Review of Economic Policy, Vol. 24, pp. 661–679
25. Dharmapala, H., Hines, J. (2009), *'which countries become tax havens?'*, Journal of Public Economics, Vol.93, pp. 1058-1068.
26. Diamond, W. and Diamond, D. (1997). *tax havens of the world, 1997*, Matthew Bender Books
27. Dick, B., Michael, R. & Wigan D. (2017). *'capital unchained: finance, intangible assets and the double life of capital in the offshore world'*, Review of International Political Economy, Vol 24, pp. 56-86
28. Δουβής, Π. (2008). *offshore δραστηριότητες*. Αθήνα: PRESS LINE
29. Durnev, A., Li, T., and Magnan, M., (2017), *'beyond tax avoidance: offshore firms'* Institutional Environment and Financial Reporting Quality, Journal of Business Finance & Accounting, Vol. 44, pp. 646–696
30. Dwyer, T. (2002) *'harmful' tax competition and the future of offshore financial centres'*, Journal of Money Laundering Control, Vol. 5, pp.302-317

31. Dyreng, S., Hanlon, M. and Maydew E. (2008) '*long-run corporate tax avoidance*'. The Accounting Review:, Vol. 83, pp. 61-82.
32. Dyreng, S., Hanlon, M., Maydew, E. (2012). '*where do firms manage earnings?*'. Review of Accounting Studies. Vol 17, pp. 649-687
33. European Parliament. (2017). '*listing of tax havens by the eu*'. Διαθέσιμο στο: <http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/147404/7%20-%2001%20EPRS-Briefing-621872-Listing-tax-havens-by-the-EU-FINAL.PDF>
34. Feinschreiber, R. (2004). '*transfer pricing methods: an applications guide*', New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
35. Ferreira, A and Madeira, J.(2010), '*tax havens: politics, market and democracy*', Working Paper for SGIR Stockholm Conference 2010
36. Ge, W., Kim, J. B., Li, T., & Li, Y. (2016). '*offshore operations and bank loan contracting: evidence from firms that set up subsidiaries in offshore financial centers.*' Journal of Corporate Finance, vol. 37, pp. 335-355
37. Ginevičius R., and Tvaronavičiene, M. (2004) '*tax evasion through offshore companies: how important the phenomenon is?*', Journal of Business Economics and Management, vol 5, pp. 25-30,
38. Grantley, T., Richardson, G. and Lanis, R. (2015). '*multinationality, tax havens, intangible assets and transfer pricing aggressiveness: an empirical analysis*'. Journal of International Accounting Research. Vol. 14 , pp.25-57
39. Gravelle, J. (2010). '*reform of u.s. international taxation: alternatives*'. Congressional Research Service Report for Congress. Διαθέσιμο στο: <https://fas.org/sgp/crs/misc/RL34115.pdf>
40. Gravelle, J. (2013). '*tax havens: international tax avoidance and evasion*'. CRS Report for Congress. Διαθέσιμο στο: <http://fas.org/sgp/crs/misc/R40623.pdf>
41. Grubert, H., and Mutti, J. (1991). '*taxes, tariffs and transfer pricing in multinational corporate decision making*'. Review of Economics and Statistics, vol. 73, pp. 285–293.
42. Hampton, M. and Christensen, J. (2002) '*offshore pariahs? small island economies, tax havens and the re-configuration of global finance*' World Development, vol. 30 , pp. 1657-1673.
43. Hansen N. and Kessler A. (2001). '*the political geography of tax h(e)avens and tax hells*'. vol. 91, pp. 1103-1115
44. Hardouin P., (2011). '*the aftermath of the financial crisis: poor compliance and new risks for the integrity of the financial sector*', Journal Of Financial Crime, Vol.18 pp. 148-161

45. Herita, A., Ole-Kristian, H. and Thomas, W., (2018). ‘*tax havens and disclosure aggregation*’
Journal of International Business Studies, vol. 49, pp. 49-69
46. Hines, J., (2005) ‘*do tax havens flourish?*’ Tax Policy and the Economy, Vol. 19 pp. 65-99
47. Hines, J., Rice EM. (1994). ‘*fiscal paradise: foreign tax havens and american business*’
Quarterly Journal of Economics; vol. 109. Pp. 149–82
48. Hong, Q. and Smart, K. (2010). ‘*in praise of tax havens: international tax planning and
foreign direct investment*’, European Economic Review, Vol. 54, pp. 82-95,
49. Huizinga, H., and Laeven, L., (2008), ‘*international profit shifting within multinationals: a
multi-country perspective*’, Journal of Public Economics, Vol. 92, pp. 1164-1182.
50. Irwin, P. (2001). ‘*offshore corporations, «a brief introduction»*’. Harvard Business Review
51. Johannesen, N., and Zucman. G., (2014) ‘*the end of bank secrecy? an evaluation of the g20
tax haven crackdown*’ American Economic Journal: Economic Policy, vol. 6, pp. 65–91.
52. Καραδήμας, Θ., Καραδήμα, Π. (2015). ‘*τεχνικές ξεπλύματος χρήματος και τα μέτρα
πρόληψης των ελληνικών τραπεζών*’, e-Περιοδικό Επιστήμης & Τεχνολογίας
53. Kim, J.-B., Li, Y., Zhang, L., (2011). ‘*corporate tax avoidance and stock price crash risk:
firm-level analysis*’. Journal of Financial Economics. vol 100, pp. 639-662.
54. Klassen, K., and Laplante, S. (2012). ‘*are us multinational corporations becoming more
aggressive income shifters?*’. Journal of Accounting Research, vol. 50(5), pp. 1245–1286
55. Kudrle, R. (2009) ‘*did blacklisting hurt the tax havens?*’, Journal of Money Laundering
Control, Vol. 12, pp.33-49
56. Λεοντάρης, Μ. (2009). *γενικό λογιστικό σχέδιο*, Αθήνα: Εκδόσεις ΠΑΜΙΣΟΣ
57. Levi, M., (2002) ‘*money laundering and its regulation*’, The Annals of the American
Academy of Political and Social Science Vol. 582, pp. 181-194
58. Λιγωμένου Ά. (2006). ‘*εξωχώριες εταιρείες και φορολογικοί παράδεισοι*’. Αρχείο
Νομολογίας, σελ 148,
59. Mckinley, J. and Owsley, J. (2013), ‘*transfer pricing and its effect on financial reporting,
journal of accountancy*’, volume. 216, pp 50-54
60. Mihir A. Desai, C. Foley, F. and Hines, J. (2006). ‘*the demand for tax haven operations*’
Journal of Public Economics, vol. 90, issue 3, pp. 513-531
61. Mihiu, S. (2011), ‘*tax havens and the money laundering phenomenon*’, Journal of Academic
Research in Economics, vol. 3, pp 608-618
62. Μπεζεντάκος, Α. (2014), ‘*offshore εταιρίες, νομικές οντότητες και σχηματικά παραδείγματα
απεικόνισης των δραστηριοτήτων τους στην ελληνική οικονομία*’. Διαθέσιμο στο:
<https://www.taxheaven.gr/laws/circular/view/id/18495>

63. Μπώλος, Α. (2013) ‘οι εξωχώριες (*offshore companies*) και ελληνική έννομη τάξη’. Νομικό Βήμα
64. Mills, L. F., and Newberry, K. J. (2004). ‘*do foreign multinationals tax incentives influence their us income reporting and debt policy?*’. National Tax Journal, vol 57, pp. 89–107.
65. Morriss, A., (2010). *offshore financial centers and regulatory competition*, American Enterprise Institute
66. Νεγκάκης, Χ. (2017). *πανεπιστημιακές παραδόσεις του μαθήματος σύγχρονα θέματα χρηματοοικονομικής λογιστικής*
67. Ορέστης Σεϊμένης - Αλεξάνδρα Γεράγγελου (2018), ‘οι διμερείς συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολογίας - τα μη συνεργαζόμενα κράτη κ.ά.’ Διαθέσιμο στο <https://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/39887>.
68. Palan, R., (1998). ‘*trying to have your cake and eating it: how and why the state system has created offshore*’. International Studies Quarterly, vol. 42, pp. 625-643
69. Palan, R., Murphy, R. and Chavagneux C. (2010). ‘*tax havens: how globalization really works*’, Cornell University Press
70. Paltrow, S. (2002), ‘*accounting for the fall: accounting scandals have some peering at industry’s self-policing*’, Wall Street Journal Διαθέσιμο στο: <https://www.wsj.com/articles/SB1010963336547708960>
71. Παμπούκης, Χ. (2001). ‘οι υπεράκτιες (*offshore*) εταιρείες στο ελληνικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο’, Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιριών, 10/2001, σελ. 965 – 978.
72. Radu, D. (2012). ‘*tax havens impact on the world economy*’. Procedia - Social and Behavioral Sciences. Vol. 62. Pp. 398–402
73. Ronen J. and Yaari V. (2008) ‘*earnings management, emerging insights in theory, practice and research*’, Boston, MA: Springer Science and Business Media, LLC
74. Rose, A. K. and Spiegel, M. M. (2007), ‘*offshore financial centres: parasites or symbionts?*’. The Economic Journal, vol. 117, pp. 1310-1335
75. Rugman A. (2000). ‘*the end of globalization*’. London: Random House
76. Schjelderup, G. and Sørgard L. (1997). ‘*transfer pricing as a strategic device for decentralized multinationals*’, International Tax and Public Finance, 4, pp. 277–290.
77. Schneider, F. (2013). ‘*size and development of the shadow economy of 31 european and 5 other oecd countries from 2003 to 2012: some new facts*’ Διαθέσιμο στο: <http://kycmap.com/what-is-money-laundering/>
78. Schneider, F. and Windischbauer, U. (2008) ‘*money laundering: some facts*’. European Journal of Law & Economics. Vol. 26, pp. 387-404.

79. Schwarz, P., (2011) '*money launderers and tax havens: two sides of the same coin?*', International Review of Law and Economics, Vol. 31, pp. 37-47,
80. Sikka, P. and Willmott, H. (2010). '*the dark side of transfer pricing: its role in tax avoidance and wealth retentiveness*'. Critical Perspectives On Accounting. Vol. 21, pp. 342-356
81. Slemrod, J. and John, W. (2009), '*tax competition with parasitic tax havens*', Journal of Public Economics, vol. 93, pp. 1261-1270.
82. Storm A., (2013). '*establishing the link between money laundering and tax evasion*', International Business and Economics Research Journal, Vol. 12, pp. 1437-1450
83. Swenson, L., (2001). '*tax reforms and evidence of transfer pricing*', National Tax Journal, vol. 54(1), pp. 7-26
84. Tang, J., Assche, A. (2017), '*multinationals and offshoring: firm-level evidence from canada*' Canadian Public Policy, Vol. 43, pp. 1-14
85. The Economist. (2007). '*it's a matter of degree*' Διαθέσιμο στο:
<http://www.economist.com/node/8695199>
86. US Government Accountability Office (2008). '*cayman islands: business and tax advantages attract u.s. persons and enforcement challenges exist*'. Washington, DC: GAO
87. Walter H. and Dorothy B. Diamond, (1997), *tax havens of the world*, Matthew Bender Books
88. Wokukwu, K., (2015) '*creative accounting: unethical accounting and financial practices designed to boot earnings and to meet financial market expectations*', Journal of Business & Economic Policy, Vol. 2, pp. 39-48
89. World Bank Database. (2018). *world development indicators*. Διαθέσιμο στο:
<https://data.worldbank.org/>
90. Young, M. (2013). '*the exploitation of offshore financial centres: banking confidentiality and money laundering*', Journal of Money Laundering Control, Vol. 16 Issue: 3, pp.198-208